

Centrum HAACHT

Gemeente WAKKERZEEL

Parochiekerk Sint-Hubertus

=====

Instrument : met vrij grote zekerheid toe te schrijven aan W.Robustelly uit Luik.

Een verdere aanwijzing -naast de typische konstruktieken-merken- kan zijn het feit dat het orgel onderhouden werd door A.Graindorge uit Luik : deze orgelmaker onderhield meestal de orgels van zijn leermeester Robustelly (cfr. Langdorp, Herent, Averbode ...).

Bouwjaar : ca.1775 (de kerk had grote wijzigingen ondergaan in 1744).

Auteurs transformaties :

- kleine wijziging, eind 19°-begin 20°e.; o.m. Fa.Kerkhoff/Brussel.
- 20°e.: aanbrengen pedaal; auteur onbekend (onder advies van Dom J.Kreps).
- laatste onderhoudsbeurt (o.m.verwijderen pedaal): Fa.P.Collon / Brussel.

INSTRUMENT

Dispositie

O Cornet	Praestant O
Fluit O	O Bourdon
O Nazard	Doublette O
Sexquialtera O	O Tierce
O Trompet B:	Fourniture O
Cromhorn Ba: O	O Trompet Sup:
O Trembla: Dou:	Cromhorn S: O
Voix Celeste° O	O Nazard
O Bourdon 8	Fourniture O
Salisionale° O	O Cornet
O Doublette	Voix Humaine O
Sexquialtera O	O Ventil

° = nieuwe registernaamplaatjes (evenwel in de stijl van de oude).

bovenaan : HW-registertrekkers

onderaan : OW-registertrekkers

manuaalomvang : C-f'''

schuifkoppel (mekanisme thans buiten werking).

Pijpwerk

Hoofdwerk

+ front : tinnen pijpwerk, thans beschilderd met aluminiumverf;

er is vermoedelijk een begin van tinziekte;

het pijpwerk in de zijtorens is volledig stom.

+ binnenpijpwerk :

- overal werden stem-insnijdingen gekonstateerd.

prestant 4 : enkele in het front, de rest op de lade.

cornet : 4 rangen, wijde fluitmensuur; tamelijk grote banken.

bourdon : grootste oktaaf in eik; de rest = metalen gedekten met hoeden.

fluit 4 : volledig roergedekt, behalve de 6 kleinste (open).

doublette : ca.3 pijpen staan in het front.

tierce : in de baskant roergedekt, verder open fluit.

sexquialter : 2 rangen; prestantmensuur; repeteert op c'.

fourniture : 4 rangen.

trompet B + D : tamelijk wijde mensuur; bij de grootste pijpen hebben de bekers onderstukken in hoger tingehalte; korte kurkvormige koppen; ijzeren stemkrukken; tamelijk brede lepels, een beetje afgeplat op het uiteinde; dunne tongen, opgerond op de hoeken; volledig origineel.

cromhorne B + D : hoog loodgehalte.

Onderwerk

+ front : alle pijpen zijn sprekend (doch niet meer aangesloten).

+ binnenpijpwerk :

voix celeste : nieuw; op de plaats van de originele prestant 4;

van deze prestant 4 is de baskant nog aanwezig (in het front),

de diskant is verdwenen.

bourdon 8 : grootste oktaaf in eik; verder gedekt met hoeden.

salicional : nieuw; op de plaats van een fluit 4, waarvan het pijpwerk verdwenen is.

2 naastenliggende slepen met

(doublette 2 : volledig op de windlade.

nasard : in de bas roergedekt, in de diskant wijde fluit.

sexquialter : 2 rangen; prestant-mensuur; repeteert op c'.

fourniture : 3 r.

cornet : 3 rangen ($2^{2/3}$ ', 2' en $1^{3/5}$ '); wijde fluitmensuur; op de lade.

voix humaine : stevels in lood; bekers met hoog tingehalte; origineel.

Windladen

Hoofdwerk

- één doorlopende lade, niet gedeeld.
- gespijkerde pijpstokken; onder de koppen van de spijkers zit een stukje hard leer.
- de pulpeten zijn versleten en de schalmraden geoxideerd.
- er zijn veel hulpveren aangebracht.
- geen inskripties.
- de lade is onderaan beplakt met perkament uit graduales.
- ter ondersteuning van de trompetpijpen zijn er later brillen toegevoegd in zacht hout.

Onderwerk

- zelfde konstruktiekenmerken als HW.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de achterzijde.
- nog originele klavieren; toetsen met draaipunt achteraan; bevestigd in de draaipunten met een messingdraad, met een oogje op het uiteinde.
- witte toetsen : thans met nieuwe celluloid belegd.
zwarte toetsen : origineel, ebbenhout met 2 ingelegde reepjes been (sommige reepjes zijn door celluloid vervangen).
- zeer oude registernaamplaatjes (waarschijnlijk nog de originele).
- er werd in de 20°e. een pedaal toegevoegd; dit is thans terug verwijderd.

Traktuur

+ toetstraktuur :

HW en OW : eiken wellenborden en eiken abstrakten; niet regelbaar.

OW : stekersmekaniek; ronde grenen stekers.

+ registertraktuur :

- ronde uitgeholde registerknopjes.

- eiken registerwalsen + grenen armen (origineel).

- een bank voor de registerwalsen is op twee plaatsen uitgezaagd om de grote pijpen van de strijkers in het OW te kunnen plaatsen.

Windvoorziening

- nieuwe magazijnbalg.

- gedeeltelijk originele windkanalen.

- ventiel = schuif op het windkanaal (niet meer aangekoppeld aan de registertrekker).

- originele inliggende tremulant; met tamelijk snelle slag.

ORGELKAST

- orgelkast in klassieke stijl, ingebouwd in de doksaalbalustrade; het prospekt bestaat uit een 4'-HWfront én een 4'-OWfront.

- in de voet achteraan werd een stuk uitgezaagd wegens het plaatsen van een pedaal; deze beschadiging is ongewijzigd gebleven na de verwijdering van het pedaal.

- het snijwerk is in zacht hout gemaakt en brokkelt af.

- de kast vertoont lichte verzakkingen naar voor toe.

- voor het overige is de kast volledig intact gebleven.

BIBLIOGRAFIE

1) E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1865, p.108

"Forcivil (Jean Baptiste)

Puis des orgues à Wackerzael, à"

2) G.Potvlieghe : "De orgelmakers Forceville", in 'De Brabantse Folklore' nr.155 (sept.1962) - p.332 (de auteur citeert Gregoir).

3) G.Moortgat : "Oude orgels in Vlaanderen, I", uitg. Dienst Pers & Publikaties v.d. BRT, 1964.

p.118 :

"Omstreeks 1730 bouwde J.B.Forceville dit orgel met 22 registers, 2 klavieren en een pedaal, die er, samen met nog 2 andere registers, pas veel later werd aan toegevoegd. De kromhoorn en de trompet zijn gehalveerd. Ofschoon het orgel verscheidene wijzigingen onderging, heeft het toch zijn mechanische traktuur kunnen behouden. Gans de dispositie wijst op een Franse invloed."

NOTA : G.Moortgat meent hier nog met het Forceville-orgel te maken te hebben. Dit orgel is echter integraal verdwenen. De vermeende Franse invloed is typisch voor de Luikse school van de 2° helft der 18°e. in het Brabantse.

p.119 : foto.

4) T.J.Gerits : "Nieuwe vondsten over Brabantse orgelmakers (17°-18°e.)", in 'Eigen Schoon en De Brabander' LI, 1968.

p.58-59 :

"Recente archiefvondsten laten toe enkele nieuwe werken aan meester Jan Bremser toe te schrijven.

In 1644-1645 bouwde hij een nieuw positief voor het orgel van Wakkerzeel. Bij die gelegenheid werden ook belangrijke werken uitgevoerd aan het doksaal. In de kerkrekeningen van Wakkerzeel bleven volgende posten bewaard :

(Brussel, Alg.Rijksarchief, Kerkarch.nr.4148, rek.1643, 1644, 1654)
(volgen de archiefteksten)

p.62 :

"Jan Dekens was ook de maker van het nieuw instrument dat in de kerk van Wakkerzeel voor de opluistering van de goddelijke diensten werd gebruikt. In dit verband vernemen wij enkele bijzonderheden uit de kerkrekeningen van Wakkerzeel :

(Brussel, Alg.Rijksarchief, Kerkarch.nr.4148, rek.1660-61 en 1662)

p.63-64 :

"Hans Goltfus herstelde in 1652 het positief of klein orgel in de kerk van Wakkerzeel, zoals blijkt uit volgende kwijtingen :

(Brussel, Alg.Rijksarchief, Kerkarch.nr.4148, rek.1652-53, 1654-55.)

5) T.J.Gerits : "Hans Goltfus bouwde in 1649 een orgel voor de abdij van O.L.Vrouw van de Wijngaard te Leuven."

(de auteur stelt een werklijst op van H.Goltfus en verwijst voor Wakkerzeel naar zijn artikel, hierboven aangehaald).

NOTA : bovenstaande verwijzingen (1-5) slaan op voormalige, verdwenen orgels.

6) J.Yernaux : "Orgues et organistes du Pays Mosan", Tongres 1937, p.65-72 : "Extrait du livre de comptes d'A.Graindorge, facteur d'orgues à Liège."

21 juin (1821). Id.(=Réparation) église de Wackerseel, 83 fl.3 s. 3 l."

7) J.P.Felix : "L'Orgue de Wakkerzeel", in L'Organiste (revue de l'Union Wallonne des Organistes) VIIIe jg. nr.3, p.27-39.
(vergelijkende studie).

HUIDIGE TOESTAND

instrument : begin van verval.

meubel : id.

onderhoud : geen meer.

datum prospektie : november 1975

Centrum HAACHT

Gemeente WESPELAAR

Parochiekerk O.L.Vrouw van Altijddurende Bijstand

=====

Instrument : slechts een samenvoeging van enkele orgelonderdelen;
amateuristisch werk; recent (nieuwe kerk).

- 1 register, speelbaar in 8', 4', 2', 1' en 1 ¹/₃'.
- elektro-pneumatisch systeem.
- klavier van een harmonium of elektronium (omvang C-c''').
- zonder kast of console.
- een voorraad 16'-pijpen ligt nog op het doksaal opgestapeld.

datum prospektie : augustus 1975

Centrum HERENT
Gemeente BEISEM
Parochiekerk Sint-Michiel

=====

Auteur instrument : (naamplaatje) "H. Van de Loo"

Leuven

Bouwjaar : 1948/49

Er werd gebruik gemaakt van een hoeveelheid pijpwerk
uit het vorig orgel.

Onderhoud : Fa. Van de Loo / Heverlee.

INSTRUMENT

Dispositie

P	I	II
sousbasse 16	bourdon 16	salicional
P + I	bourdon 8	voix celeste
P + II	monter 8	bourdon 8
	prestant 4	fluit 4
	doublette 2	II + II4'
	I + I4'	tremolo
	I + II	

zwelkast II

P - F - T - A

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

+ front : open opstelling; houten pijpwerk (nieuw).

+ binnenpijpwerk :

reciet

bourdon 8) 19^eeeuws pijpwerk; tamelijk smal gelabieerd;
fluit 4) in de bas een aantal eiken pijpen.

de strijkers zijn nieuw.

groot orgel

bourdon 16, bourdon 8, monter 8 : nieuw.

prestant 4 : oud pijpwerk, waaronder enkele frontpijpen (in zink en met baardjes).

doublette 2 : oud pijpwerk; in de diskant met fluitmensuur, tamelijk smal gelabieerd; van hoog loodgehalte, dikke kernen.

Alle houten pijpwerk is nieuw.

De oude spelen zijn homogeen van samenstelling.

Windlade, traktuur etc.

- pneumatisch systeem.

ORGELKAST

- geen eigenlijke orgelkast; open opstelling in 2 nissen, links en rechts boven het portaal.

links : gr.org. en speeltafel,

rechts : reciet.

- het reciet is ingesloten in een houten kist.

- het meubel heeft geen waarde.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : tamelijk normaal bespeelbaar.

onderhoud : regelmatig.

datum prospectie : januari 1976

Centrum HERENT

Gemeente HERENT

Dekenale parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw

=====

Auteur instrument : G. Robustelly, Luik.

Bouwjaar : 1769

Herstellingen : A.Graindorge, Luik; 1807, 1812 en 1821.

Transformaties : - L.Dryvers, Rotselaar; 1860-1870.

- A.Verhulst, Herent; 1902.

Laatste herstelbeurt : J.Anneessens, Menen; vóór 1948.

Onderhoud : Fa. Van de Loo / Heverlee.

INSTRUMENT

(pos. = verticale rij registertrekkers,

HW = horizontale rij registertrekkers)

O tremblant

O cromhorne 8

O quinte

O flûte douce 4

O doublette 2

O prestant 4

O bourdon 8

O (vastgezet)	O trompette	O fourniture	O (vastgezet)	O bourdon 16	O doublette 2	O flûte octaviante 4	O bourdon 8	O prestant 4	O montre 8
---------------	-------------	--------------	---------------	--------------	---------------	----------------------	-------------	--------------	------------

- voettreden voor man.koppel.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk

- er werden veel stemsleuven ingetrokken.

- sommige opsneden werden verlaagd, o.m. van de frontpijpen.

Hoofdwerk

- het oude pijpwerk is nagenoeg volledig van Robustelly.

+ front : tin; begin van tinziekte gekonstateerd.

+ binnenpijpwerk :

prestant 8 : de 3 grootste zijn in eik (open); de 28 kleinste pijpen staan op de lade (de uitbreiding meegerekend); de overige staan in het front.

prestant 4 : enkele van de grootste staan in het front, de rest op de lade.

open plaats : van de vroegere cornet 5r (waarvan pijpwerk en lade verdwenen zijn).

bourdon 8 : met eiken baspijpen.

fluit 4 : in de bas gedekt, verder roergedekt; in de diskant overblazend (= waarschijnlijk pijpwerk van prestant 4 v.h. oude positief).

doublette 2 : -

vermoedelijk heeft hierna de nazard 3' gestaan; het pijpwerk ervan is integraal verdwenen.

sesquialter 2r : pijpwerk verdwenen; op de sleep is nu de bourdon 16 geplaatst; de 2 laagste oktaven ervan zijn in eik en met bolus beschilderd; deze bourdon 16 is uit Robustelly-pijpwerk samengesteld; bij het metalen pijpwerk werden de opsneden verhoogd.

open plaats : er zijn geen boringen in het rooster gemaakt; vermoedelijk was deze plaats voorzien voor de tierce, die niet geplaatst werd.

fourniture : 4 koren, waarvan het hoogste koor verdwenen is; de samenstelling kan nog grotendeels origineel zijn.

trompet 8 : in origine op een gedeelde sleep; bekers met tinnen onderstukken (geen blikken); een aantal van de tongen is nog origineel.

open plaats : was in origine een vox humana B + D; het pijpwerk is verdwenen

Positief

bourdon 8 : pijpwerk uit midden 19^e. (vermoedelijk L.Dryvers); staat op de sleep van de vroegere prestant 4.

open plaats : in origine bourdon 8.

prestant 4 : staat thans op de sleep van de vroegere fluit 4; het rooster is van een nieuwe bovenplaat voorzien; het pijpwerk is recenter, doch uitgelengd met oud pijpwerk.

doublette 2 : Robustelly-pijpwerk, doch niet homogeen; er zijn fluiten bij (afkomstig van een cornet ?), die een versteviging aan de mond bijgekregen hebben.

flûte douce 4 : pijpwerk van midden 19^e. (bas gedekt en verder met roeren); opgesteld op de plaats van de vroegere nazard.

nazard : Robustelly-pijpwerk; gedeeltelijk roergedekt, gedeeltelijk open; staat op de plaats van de vroegere tierce.

kromhoorn 8 : Robustelly-pijpwerk (met hoger tingehalte); hier en daar nog met originele tongen; in origine gedeeld in B + D, één van deze beide slepen werd gestopt; de uitbreiding bovenaan geschiedde met oud pijpwerk.

open plaats : in origine cymbale 3r; pijpwerk verdwenen.

open plaats : in origine cornet 3r; pijpwerk verdwenen.

Windladen

- laden van Robustelly, ingrijpend verbouwd in de 19e eeuw.
- uitgebreid met 8 cancellen (door Graindorge).
- er is veel doorspraak ten gevolge van gebarsten tafels.

Hoofdwerk

- 12 slepen, waarvan de laatste 2 gedeeld zijn (voor de tongwerken).
- een groot gedeelte van de roosters werd vervangen in midden 19^e.
- er zijn nog sporen die erop wijzen dat de ventielkast in origine aan de achterkant geplaatst werd en later naar de voorkant werd gebracht; door Verhulst werd ze in het midden van de lade aangebracht, bediend via een liggend walsraam.

Positief

- deze lade werd in origine met een stekersmechaniek bediend;
- ventielkast : werd aan de nieuwe mechaniek aangepast; de voorstellen werden gewijzigd; er zijn geen inskripties.

Klaviatuur

- in origine aan de rugzijde van de orgelkast zoals gebruikelijk voor een balustrade-orgel.
- in de 19^e. reeds verplaatst naar de frontzijde.
- bevindt zich sinds de ombouw door Verhulst aan de zijkant.

- klavieren en pedaal zijn van Verhulst.
- de toetsen zijn thans met kunststof belegd.
- een aantal pedaaltoetsen is uitgesleten.
- de eiken treden aan het pedaal bedienen de manuaalkoppeling.

Traktuur

- een gedeelte van de registerwalsen en registertrekkers is origineel, doch aangepast.
- HW : wellen, abstrakten en dokken in eik (gedeeltelijk v. Robustelly).
Pos.: alles in grenenhout.

Windvoorziening

- mooie grote eiken magazijnbalg (19^oeeuws).
- de ventilator is versleten.

ORGELKAST

- originele 8'-kast met HW-front; het onder-positieffront is thans weggezaagd; het geheel was in origine in de oorspronkelijke doksaalbalustrade geplaatst.
 - het oude doksaal verdween volledig in 1902, ten gevolge van een rigoureuze kerkrestauratie; op de plaats van het doksaal kwam een neo-romaanse gaanderij met trap.
 - de orgelkast werd onderaan minstens 1 m. afgezaagd en in de torenkamer geplaatst, dit ging gepaard met verdere romantisering van het instrument.
 - vanuit de kerk is het meubel niet meer zichtbaar; akoestisch gezien staat het instrument bijzonder slecht opgesteld, het uitstralen van de klank wordt slechts door enkele kleine romaanse bogen verzekerd.
 - tengevolge van de brutale transformaties ondergingen de zijwanden van de orgelkast ingrijpende verzagingen; de achterwand verdween nagenoeg helemaal.
 - het huidige zwelwerk is opgesteld in een grenen kast achter de oude orgelkast; er is hier en daar vermolming ingetreden.
-

ARCHIVALIA

Onder het kerkarchief (bewaard op de pastorij) bevindt zich een bundel aangaande orgel en muziek, met volgende documenten :

- 1.a. een sollicitatie-brief van J.B.Goynaut - 23 nov.1764
 - b. een projekt van deze orgelmaker - 4 okt. 1765
- 2.a. een voorstel van orgelmaker J.Boutmy - 2 sept. 1765
 - b. een projekt van dezelfde - 2 maart 1766
- 3.a. eerste kontrakt met G.Robustelly - 3 mei 1769
(niet ondertekend)
 - b. tweede kontrakt met G.Robustelly - 9 mei 1769
(ondertekend)
 - c. een afschrift (+ geresumeerd) van het vorige
(een soort werk-klad ?)
 - d.
 - e.) gelijkaardige afschriften.
 - f. een persoonlijke brief van Robustelly aan de pastoor van Herent
- 16 mei 1770 (+ niet terzake)
- 4.a. transformatievoorstel van A.Verhulst - 25 juni 1900
 - b. betalingskwitantie aan A.Verhulst - 9 dec.1902

=:::=:::=:
5. overeenkomst met L.J.Bovesse uit Leuven, voor het maken der orgelkast - 31 mei 1769
6. attest van eindkeuring door M.Vanden Gheyn - 15 okt.1770

=:::=:::=:
7. een aanbevelingsbrief voor een organist - 19 dec. 1763
8. kwitantiebriefje wedde organist - 23 juli 1832
9. id. - 10 juli 1841
10. id. - 11 febr. 1842
11. een geldkwestie i.v.m. de sommen besteed aan het orgel - sept.1777

=:::=:::=:

NOTA : enkele nrs. hiervan (1.b./3.a./3.b./5/6) werden reeds gepubliceerd (zie § Bibliografie);
ze worden hier dan ook niet meer hernomen.

1.a.

de bruxelle le 23 novembre 1764

Monsieur

apres vous avoir assurer de mes respet je prend la liberte de vous
escrire celle si comme jai aprit que vous estiez dintansion de fair
fair une neuf orgue dans votre esglis dont jai lonneur de me recomander
je sui le facteur dorgue qui a soin de lorgue de betleëmme et de pres
que tout le orgue de Louvain et je mofre de fair votre orgue de quel
galitez que ~~de~~ se soit a le pruve de quel conneceur que se soit maimme
des facteur dorgue et a si just prit que un bon maitre le ~~ved~~ vouderas
fair et en peu de tant et si en cas elle ne pas aprouvez je mangage
de reprandre louvrage et de la fair fair par les premier maitre qui
sera a trouvez dans les peÿ et le tout a mes fraÿ et depans sans
intereser leglis dun seul denier et sans argant davance et pour votre
plus grand asurance ~~un~~ informez vous au organiste de bruxelle et de
louvain et maimme & a le paroisse au en viron de chez vous je suÿ conu
de tous in si mosieur sil ÿ a lieux de vous servir je vous prie de man
fair part par un mot de lette ~~en cas qu~~ le premier voiage ne couteras
rien en cor que nous nes tonberion pas dador de bouche je vous donnerais
encor de melieur raison je fini avec respet celuÿ qui suÿ

vosre tres humble
et tres aubeÿsant
jeanbatiste bernabé
goÿnaut

mon adres et goÿnaut facteur dorgue
demeurand dans la rue de chartreux a bruxelle

1.b.

(gepubliceerd)

2.a.

Brussel den 2 7bre 1765

Mijnheer

Hebbe d'eere U met desen eene schetse, die ick geteeckent hebbe voor
eene orgel kasse, te senden, synde maer voor een positif ofte voor de

Clyne van i4 Registers, ist saecken dat dese U Eerw ende de welk aenstaet, ende dat de resolutie soude genomen worden voor de Groote met den bourdon i6 voet, als dan soude de kasse naer Proportie moeten vergroot worden, noghtans indeselve Goeste, dit formaet synde veel edelder ende van schoonder gesicht met de 2 Groote Toorens op de zyden, als de andere die eenen grooten int middel, ende 2 Clyne op de zyde hebben, U kercke vereyscht soo eene als dese het ocksael daer toe in alle manieren wel geproportioneert sonder het moeten te veranderen, hetw eenen considerabelen kost gespaert sal syn.

daer en boven soo de Groote soude geresolveert sijn, sal de avantagie hebben gelyck ick d'eere hebbe gehadt U te seggen, van de Blaesbalgen op het Klock huys te kunnen leggen, ende met een gat door den muer de fourmunnicatie van den windt te leyden, daer door sal het ocksael liber syn; maer soo er maer het positif soude komen, soo kunnen de Blaesbalgen gemackelyck op het selve blyven, vermidts sy naer proportie sullen syn; dat ick U de Groote preferere voor de Clyne, is eerder tot U ende der kercke avantagie als tot myn profyt, want inder waerhijt, ick en sien niet meeder op de eene als op de andere, ter contrarie de groote voor den prys sal my nogh eerder interesseren, vermidts ick geene stoffe daerin t'sij voor d'eene als d'andere sal spaeren, ende de Pypen, principalyck de monters soo daenige proportie van material geven, dat sy alle op hun eygen sullen staen blyven sonder deselve te hangen gelyck er geschiedt, by faute dat de stoffe te dun ofte te swack is.

Consulteert Bidde ick U Mynheer Vander Geyn ende andere groote Meesters daer over, het sal syn tot U ende der Parochie versekeringe, ende sal my oock meerder Eere ende Satisfactie geven.

Donderdagh toekomende moete naer Meersbroeck gaen om aldaer eene nieuwe van i2 a i4 spelen te macken, ende vermidts U Eerw hebbe vooren gesproken soo sal ick tot deese geen en tydt fixeren.

Vermidts daer toe een contract tusschen U, de weth ende my moet geteeckent worden, soo sal het noodigh syn dat ick overkome, hetw U bidde my te informeren, sal U positivelyck den Dagh teeckenen wanneer ick tot uwent sal syn, dat het togh sy bidde U circa de Hellight van de maendt, want met de feestdagen, ende het nieuwe jaer het werck inde

Posterije is te swaer om my te kunnen absenteren.

Met het Eynde van de maendt sal de nieuwe voor de abbye van ter Cameren geheel gemaect syn, ende vermits ick ontrent sexagesima sal beginnen deselve te placeren, soo soude ick terwylen al kunnen voor de uwe beginnen, in verwagtinge van U orders, blyve nae Hertelycke groetenisse aen Jonffrouw U Masseur, ende Mynheer Van den Berghen, met Veele Eerbiedinge.

Mynheer

U D: ende onderdaenigsten

Dienaer G Boutmij

adviseere oock S.^o Bovesse vande Schetse die U sende op dat hy deselve examineere.

2.b.

(omslag:) Jonffrouwe &

Jonffrouwe Van Mechelen, op de

Visch Merckt Tot Loven

om voorders te bestellen aen Mynheer

Mynheer den Pastor der Parochie

TOT HERENT

Brussel den 2 Marty 1766

Mynheer

het is met uyterste Satisfactie dat ick U Eer^w informere dat de nieuwe orgel de^w besigh ben op te rechten in de abbye van Ter Cameren van Daeghe voor de eerste mael is bespeelt hebbende twee Registers in staet gestelt, schickende tegens Palmen Sondagh de 12 resterende teenemael gedaen te hebben, ende de Weke naer Paesschen het Werck te doen jngeren ende visiteren tot nu toe is alles tot het uyterste Contentement van Mevrouw ende van eenige Liefhebbers, endehope dat alle dereste sal syn naer Wensch, soo haest de Visite sal gedaen syn, ende een Valabel Testimonium daer van sal hebben, sal het U Eer^w seffens informeren. den stercken Grondt ende harmonie die ick in dese nieuwe gebroght hebbe, Soude my wel van sentiment doen veranderen voor de Uwe, alhoewel U kercke soude kunnen eenen completen 8 voet verdraegen, noghtans in de onsekerhyt ofte het ocksael soude kloeck genoeg syn

om soo een dom gewichte te Draegen, een complet Positief met soo kloecken grondt ende maght als die van Tercameren, met eene Trompette 8 voet in de plaetse van den cromhorn, sal suffisant wesen ende ver-sekert syn dat het ocksael die sal kunnen draegen hetw sal eenen considerabelen kost, soo voor de casse als voor het werck doen spaeren. het betrouwen dat ick hebbe van de preferentie voor andere van dit werck te maeken, sal my aen geene andere Engageren ten sy ick het eene ofte het andere sal van U weten, ende soo U Eerw sigh declareert voor Paesschen sal kunnen, soo Godt my de gesondthyt spaert tegen october, de selve speelbaer leveren, U deselve conditien repeterende, dat ick niet alleen een oort pretendere ten sy sy volmaeckt in alle artickelen goedt gekeurt sal syn, maer selfs myn huys ende alles wat ick besitte tot borge stellen, meerder kan ick niet presenteren, den goeden uytval sal de Effecten wijsen, bidde U my met U Andtwoordt te vereeren, ende dese myne presentatien kenbaer te maeken, volgens U orders sal ad-viseren den Daght dat ick sal komen om het contractt te teecken. hebbe d'Eere te blyven met veele Eerbiedinge

Mynheer

U D Dienaer

G Boutmij

Myne hertelycke Groetenisse aen Jonffrouwe U Masseur
ende Mynheer Van den Berghen.

P.S.

Hebbe gisteren tot Tercameren het noenmaal genoten met twee Gasthuys Nonnen van Loven dew hoorende dat ick daer besigh was met de orgel te maeken, my syden dat de hunne gerepareert is van eenen vremden fransman ofte luyckener hun gepromoveert door Mynheer Van der Gheyn, ende dat den selven tegenwoordig besigh is met die van de Ursulinen te repareeren, sekens dat den geringen Prijs hem heeft doen prefereren, het gene mij vertroost, dat myn welvaeren niet en sal benemen, resta te sien ofte het niet en sal syn met hun als met die van Vrouw Perck waer van den Meester te soecken is.

Project voor een Positif

- j° Prestant 4 voet
 - 2^d° Bourdon 8 voet
 - 3° Flutte
 - 4° Octave
 - 5° Larigo
 - 6° Nazard
 - 7° Cornet van 4 Pypen
 - 8° Sexquialter Basse
 - 9° Sexquialter Superius
 - 10 Mixture van Dry
 - 11 Cromhorn Basse
 - 12 Cromhorn Superius
 - 13 Vox humana Basse
 - 14 Vox humana Superius
-

Conditien

een secret hout op hout
Clavier van 51 spelende Touchen
Dry suffisante Blaesbalgen
alle de Registers Staecken van yser
het walsemberdt oock van ijser
Rossignol ende Tramlant Doux &

Project ofte voorworpel voor eene orgel bestaende

uyt de volgende spelen ofte Registers

- 1° Prestant ofte Montre 8 voet
- 2° Prestant 4 voet
- 3° Octave 2 voet
- 4° Bourdon Basse 16 voet
- 5° Bourdon Superius 16 voet
- 6° Holpype 8 voet
- 7° Flutte
- 8° Nazard
- 9° Larigo

- 10 Sexquialter Basse
- 11 Sexquialter Superius
- 12° Cornet van vyf
- 13° Mixture van Dry
- 14° Cymbal van twee
- 15 Trompette Basse
- 16 Trompette Superius
- 17 Vox humana Basse
- 18 Vox humana Superius van eene nieuwe
Constructie hier in het Landt onbekent
- 19 Rossignol
- 20 Tramlant Doux

Conditien

twee Secreten hout op hout sonder leir
Clavier van Ebben hout ende Been van 51 spelende Touchen
Dry suffisante wel geproportioneerde Blaesbalgen
De mouvementen ofte Registers Staecten geheel van ijser
een Pedale van eene octave &

All de Pypen sullen gemaect worden van eene goede Stoffe bestaende
uyt mengeling van ten ende Loodt

3.c.d.e. = samenvattende afschriften of vertaligen van 3.a - 3.b.

3.f.

//

de liege le 16 may 1770

Monsieur

jaij prit la liberter de vous envoyer 18 plante de sieullet par la
botresse et je le ay fait adresser a Monsieur Bovesse a louvain par ce
que la botresse ne pouvait pas aller chez vous en lui priant les en-
voier le plutot posible qu'oy cependant que je suis mortifier de vous
envoier si peut de chose ce qu autre tres fois javois de bon amy qui
m'en donnoit toujours mais il sont mort ce hiver car jay beaucoup perdu
et je me suis informer a plusieurs de me connoissance qui sont de grand
fleuris et il mont prometer ce 18 plante quil doit estre bien belle

Et au meme tems pour vous donner nouvelle de votre orgues que je seraÿ
pretre pour huit jour apres la pentecote si la dochalle et la caisse
seron achever par ce que je ne pouray pas poser l'orgues si la dochalle
et la caisse ne sont placer comme il faut par ce que je perdroit mon
tems et rester a bobergh sans pouvoir rien faire Monsieur je vous prie
davoir la bonte de mecrire un petit mot de reponce pour scavoir chose
sertaine aquoy le ouvrage il sont ou il seron pretre pour
vous marques dans ma lettre a raisons que je pouraÿ entreprendre dautre
ouvrage icÿ aliege si en cas il ne seron pas pretre et je laÿ marquer
a Monsieur bovers de meme car Monsie(ur) le chanoine limbourg de St
jaques a louvain
paser et je luÿ aÿ montrer toute les piece de votre orgues dont il ma
dit de vous aller voir pour vous en faire le recit en natandant un mot
de reponce vous obligerer infiniment celuÿ qua la lhonneur detre entout
respects possible

Monsieur

mon adresse cet
au marteau couronne
proche le réligieuse de bon
enfant paroisse de St Severin
a liege

votre tres humble
et tres obbeisant
devouer serviteur

G robustellÿ

le serèulle on party le i4 maÿ
et sont arrive le i7 le soir

4.a.

Eglise Nôtre Dame de Herent

Devis des travaux à exécuter au déplacement de l'orgue.

- 1 Démonter tout l'orgue, diminuer de m^r 1.00 la hauteur de la partie inférieure du buffet et le placer au nouveau jubé.
- 2 Le petit orgue (positif) sera placé derrière le grand, dans une nouvelle caisse jointe à l'ancienne.
- 3 Transformer tout le mécanisme de l'orgue, pour pouvoir placer les claviers sur le côté du buffet.
- 4 Démonter la soufflerie, la transformer de grandeur, la regarnir complètement avec de la peau neuve et la placer dans la partie

inférieure du buffet.

- 5 Nettoyer tous les tuyaux de l'orgue, les reharmoniser et accorder.
- 6 Faire toutes les réparations nécessaires aux mécaniques des deux claviers et des registres d'une manière qu'il n'existera plus d'élasticité ni ballotment.
- 7 Pour la somme de huit-cents-septante-cinq-frs.
- 8 Placer 24 nouveaux tuyaux à la basse du Bourdon 16, en remplacement des anciens qui sont complètement vermoulus.
Pour la somme de deux-cents-trente-frs.
- 9 Placer aux tirants des registres, des nouveaux boutons garnis d'étiquettes en porcelaines.
Pour la somme de quinze-frs.
- 10 Renouveler les deux claviers.
Pour la somme de quatre-vingt-francs.
- 11 Faire le petit orgue à boîte d'expression.
Pour la somme de cinquante frs.
Je soussigné m'engage à faire bien et dûment les travaux, aux conditions mentionnées dans le présent devis.

Herent le 25 juin 1900.

Aug.Verhulst

fab^t d'orgues à Herent.

4.b.

Het kerkfabriek van Herent is schuldig aan Aug.Verhulst orgelmaker te Herent, de som van twaalf honderd vyftig frs, voor uitvoeren van werken aan de orgel, volgens voorwaarden gemeld in het hier aangehecht bestek.

Herent den 9 december 1902.

frs 1250,00

7

Den ondergeschreven Franciscus Le Tiege als organist woonende binnen hoofdt stadt Loven verclaert ende getuyght bij desen als dat jacobus van Damme eensgelijckx woonende binnen de binnen de (sic) voors. Stadt Loven, bequaem ende expert is in den kerckelijcken Sanck, ende dat den selven alnogh sigh daegelijckx is exercerende in d'orgel Conste, soo

dat hij sikh disponeert van mettertijdt eenen goeden Organist te worden gevende hij declarant voor sijne redenen van wetenschap als dat hij ditto van Damme bij hem de voors. konste is leerende, ende den selven differente reysen in de kercken alwaer hij organist is geemployeert te hebben om te assisteren ende te singen alle kerckelijcke diensten, vervolgens alle bequaemheÿdt heeft dier versocht can worden in iemandt die sikh tot kerckelijcken Sanck begeeft ofte bemoeÿdt in teecken der waerheÿdt hebbe dese eÿgenhandigh onderteeckent datum Loven 19^{en}

xbris 1763 //: j: F: Letiege

8

De kinderen van J:B:Van den Driessche in zyn leven organist der kerk van Herent, vinden goed van de voorzeyde kerk over de jaerelyksche gagie van den overleden organist vier maenden thien daegen a rato van vier ensestig guldens acht en twintig cents s'jaers

Komt den somme van ——— 23 - 21 -

item vyf maenden twee en twintig daegen van zyn supplement a rato van vyf en twintig guldens nederlands s'jaers

Komt de somme ——— ii - 96 -

gezien en goed bevonden

Total nederl - 35 - 17 -

G.Van Nyvel Pastor in herent

den inhoud dezer ons voldaan

door carolus Ectors trezorier

23 Julii 1832

J:B:Van Den Driessche

H:V:Van Driessche

9

Den ondergeteekende bekent ontfangen te hebben van den heer Ectors Rentmeester der kerke Herent de somme van acht en zestig francs en twee centiemen in voldoening voor een half jaer gagie over het spelen der orgel

Verschenen den 10 julius 1841

Herent den 10 julius 1841

Jan B^{te} Crols

gezien j vanNyvel Pastor

10.

Den ondergeteekende bekent ontfangen te hebben van D'Heer Ectors Rent-meester der kerk Herent een somme van acht en zestig francs en twee centiemen in voldoening voor eenhalf jaer gagie over het spelen der orgel

Verschenen den 1 januarius 1800 twee en veertig

Herent den 11 februarius 1800 twee en veertig

Jan B^{te} Crols

gezien j Van Nyvel Pastor

fr.68-02

11.

~~~~~ wort gevraeght resolutie van desen cas

het Capittel van cameryck als grooten thiende effers der Baronÿe van herent heeft requeste gepresenteert aen den souv: Raede van brabant in de maend september 1777 om te ordoneeren aen den pastor, meyer en regeerders der kercke van herent, te restitueeren aen de voors: kercke tot het maecken van een orgel en casse der selve en ballustraede van t'ocsael, welck werck gecost heeft 2400 guldens sonder de revenuen te belasten met eenige renten; waer op de voorschreven Regeerders der kercke gepresenteert hebben aen t'voors: Capittel dat de parochie van herent sigh sal verobligeeren die voorseyde somme van 2400 guldens te restitueren aen de fabricke der voors: kercke in gevalle dat de kercke het sal van noode hebben in futuro ; waerop het Capittel geantwoord heeft dat het hun intentie is van aenstonts die voors: somme aenteleggen ten profeyte van de kercke: dit soo synde hebben de regeerders, de parochianen versoght om hier tegen te procedeeren tot laste van t'voors:Capittel, verthoonende aen den Souv: Raede dat de voorseyde orgel gemaect is met Consent van den heere Streithagen als dan Cancellier in den Raede van Brabant, en voorens drossaert in herent aen wie seer wel bekend was den heelen staet der revenuen van de voors: kercke. t'is te noteeren dat de jaerelycksche incomsten van de kercke in herent belopen ter somme van 600 guldens, ende de offers in de schalen bij de 200 guldens.

item dat hun thiende van t'voors: Capittel beloopt jaerelycks bij de vier duysent guldens en hier uyt betaelt synde de pastoreele competien en alle de lasten, voor t'Capittel overblyft 2000 gulden, boven by de 8 bunderen landts.

notandum etiam dat die orgel gemaect is in t'jaer 1770 bona fide sonder tegen seggen van t'voors: Capittel, die noyt op eenige rekeninge der kercke geweest hebben, maer tot hier toe onderhouden hebben de groote choor en sacristye met eene van de seyde chooren, waer toe sij op den tydt van 60 jaeren geen duysent guldens en hebben gecontribueert, en in menige jaeren niet en hebben te vreesen om dat de heele kercke wel in staet is van binnen en buÿten.

item noyt is hun consent gevraeght geweest om eenige ornamenten in de kercke te maecken dewelcke altydt gemaect syn geweest uyt de revenuen van het fabrieck.

Sy en hebben oock niet te vreesen voor t'pastoreel huÿs het welcke nieuwt gebouwt is van hun in t'jaer 1768, dat te voorent altydt onderhouden was geweest uyt de fabriecke der voors: kercke.

notandum dat waer het saecken dat de penningen der voors: kercke niet gebruyckt wierden om diergelycke ornamenten en ciraet te maecken in de voors: kercke, dat binnen eenige jaeren de incomsten soo souden vermenigvuldigen, dat sy souden aequivaleeren aen hunne thienden.

etiam notandum dat in herent eene groote beganckenisse is uyt de Stadt loven en omliggende plaetsen alwaer is rustende een miraculeus beeld van O: L: V: .

item dat de parochianen beginnen te seggen dat sy in de kercke niet meer sullen offeren om de thiendenaers ~~niet~~ ryck te maecken, consequentur cessabunt oblata.

den organist treckt voor syne jaerelycksche gasie uyt den offer der kercke 75 guldens en den blaeser een pistoel, welcke gasien tot hier toe den pastor betaelt heeft uyt den offer met consent der regeerders, welcke betaelinghe geschiet den 2 februarius;

soo dat den pastor in dubio is wat hij magh doen voor de volgende betaelinghe aen den organist en blaeser der voors: orgel.

onsen procureur is den heer vanderlinden procureur tot brussel op de cancellÿe denwelcken den rentmeester is van onsen baron in herent,

ul: soude hem eens kunnen spreken oft den baron oock sal tekenen,
want wij hebben een plaets open gelaeten voor hem te tekenen tot
faveur der kercke, aengesien syne ouders al veele ornamenten vereert
hebben in de kercke van herent.

ick hope tydinge te hebben voor vrydagh toekomende, blyvende met
alle respect

B: Swaeger en Masseur

Ul ootm: en Dienstv
Dienaer en (.....)

A: j: Sencie
pastor in herent.

BIBLIOGRAFIE

- 1) E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1865, p.161 :
"Robustelly, facteur d'orgues ... a construit des orgues à .., Herent,"
- 2) H.V.Couwenbergh : "L'orgue ancien et moderne", uitg. J.Van In, Lier
1887, p.104 :
"Mr L. Dryvers construisit encore les orgues suivantes : ...,
Herent (Louvain) : grand orgue à deux claviers, restauration."
- 3) J.Yernaux : "Orgues et Organistes du Pays Mosan", imprimerie G.Michiels-
Broeders, Tongres 1937.
p.65-72 : Extrait du livre de comptes d'A.Graindorge, facteur d'orgues
à Liège.
20 juin (1807). Id.(=Réparation) église de Herent, 20 fl.
28 août (1812). Id.(=Réparation) orgue de Herent, 29 fl.7 s.1 l.
1821, 17 mai. Id. (=Réparation) église de Herent, 52 fl. 2 s.
- 4) T.J.Gerits o.praem.: "De Luikse orgelbouwer G.Robustelly - Een bij-
drage tot zijn leven en werk.", in 'Het oude Land van Loon' Jaarboek
van de Federatie der Geschied- en Oudheidkundige Kringen van Limburg,
Jaargang XX (1965), p.175-200.
Bijlage IX (p.196-200)
In deze studie werden de archiefteksten opgenomen, vermeld in § Archi-
valia (cfr.supra) onder nrs. 3.a./3.b./5 en 6.
- 5) T.J.Gerits : "Robustelly bouwde het orgel van Langdorp in 1781", in
'De Praestant' XVI^ojg.(1967), p.13. Vermelding.

6) E.Humblot : "Nieuwe vondst over J.B.Goynaut, orgelbouwer te Brussel, 1763.", in 'De Praestant' XIX°jg.(1970), p.9-10.

Publikatie van het archiefstuk, in § Archivalia (cfr.supra)vermeld onder nr. 1.b.

7) E.Humblot : "Het Robustelly-orgel van Herent", in 'De Praestant' XIX°jg.(1970), p.77-79.

(Algemene historiek)

8) J.P.Felix : "J.B.Goynaut bouwde een orgel voor de kerk van Meer (1763-1765)", in 'De Praestant XXI°jg.(1972), p.1-3.

(Vergelijking van enkele Goynaut-projecten, o.m. Herent.)

HUIDIGE TOESTAND

instrument : sterk gewijzigd en in verval.

meubel : grof beschadigd en in verval.

onderhoud : nagenoeg geen meer.

---

datum prospectie : juli 1972

Centrum HERENT
Gemeente VELTEM
Parochiekerk Sint-Laurentius

=====

Auteur instrument : J.Anneessens / Menen
Bouwjaar : 1935

Er werd gebruik gemaakt van een belangrijke hoeveelheid oud
pijpwerk uit het vorig orgel, waarvan de auteur niet bekend is.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Ped.</u>	<u>Gr.org.</u>	<u>Reciet</u>
sousbasse 16	bourdon 16 (gereserv.)	salicional 8
(gereserveerd)	montre 8	voix c��l��ste 8
	prestant 4	cor de nuit 8
	bourdon 8	flûte 4
	flûte 4	tremolo
	doublette 2	
	trompette 8	

pedaal aan groot orgel (gereserveerd)
superoctaaf groot orgel
reciet aan groot orgel

zwelpedaal (functioneert niet, vermits er geen zwelkast is)

piano - forte - tutti

manuaalomvang : c-g'''

pedaal : werd gereserveerd.

Pijpwerk

+ front : alleen houten sierpijpen.
+ binnenpijpwerk :

Gr.org.
montre 8 : nieuw.

prestant 4 : oud pijpwerk met zeer korte voeten; in de bas gecombineerd met de doublette; er zijn 36 oude binnenpijpen (de 2 kleinste zijn aanvullingen).

bourdon 8 : zeer hoog loodgehalte; met verschuifbare hoeden; 36 pijpen op de lade (de 3 kleinste = open, vreemd pijpwerk.); baspijpen in eik, beschilderd, met stoppen van ongewone vorm.

fluit 4 : in de bas roergedekt (met tamelijk brede lange roeren); in de diskant (19) wijde open fluit; niet helemaal homogeen; de 2 kleinste zijn vreemde pijpen; het oud pijpwerk is met bolus beschilderd.

doublette 2 : in de bas = een aantal frontpijpen (waarschijnlijk gedeeltelijk afkomstig van de oude prestant 4); zeer hoog loodgehalte; met tinfoel bekleed.

trompet 8 : oud; nootvormige koppen, tamelijk groot; bekken met blikken onderstukken en loden bovenstukken; de 5 kleinste zijn labialen.

Reciet

- de bas v.d. oude bourdon (grotendeels in eik) is eveneens in dit gedeelte opgesteld; sommige voorstellen zijn vernieuwd in grenenhout.
- fluit 4 : oud; volledig gedekt met verschuifbare hoeden; vrij korte voeten; het soldeerwerk is niet zo kundig; de kleinste pijpen zijn aanvullingen.
- het overige pijpwerk is nieuw.

Windlade, traktuur etc.

- pneumatisch systeem.

ORGELKAST

- gedeelde stijlloze orgelkast, in zachte houtsoorten; er werd vermolming gekonstateerd.
-

BIBLIOGRAFIE

"Orgels - Werken uitgevoerd door Jules Anneessens - Menen - 1905-1948"
(brochure uitgegeven in eigen beheer door de Fa. Anneessens / Menen)
p.9 - lijst "Vernieuwde en herstelde orgels"
- Veltem (Leuven)

HUIDIGE TOESTAND

instrument : begin van verval.
meubel : in verval.
onderhoud : geen meer.

---

datum prospektie : februari 1976

Centrum HERENT

Gemeente WINKSELE

Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw

=====

Auteur en bouwjaar oorspronkelijk instrument : onbekend.

Het instrument zou in 1789 gekocht zijn van de kerk van Elewijt.

(In 1786/87 hadden belangrijke werkzaamheden plaatsgevonden
aan en in de kerk te Winksele.)

1789 : overplaatsing door J.Smets, Brussel.

1814 : kuisbeurt door Stephanus Smets, Brussel.

1836 : herstelling en uitbreiding door id.

1852 : grote herstelling door Fa. Merklin-Schütze, Brussel.

1861 : herstelling door L.Dryvers, Rotselaar.

Laatste herstelbeurt : Fa. Van de Loo / Leuven,

n.a.v. de kerkrestauratie 1966-67.

Onderhoud : Fa. Van de Loo / Heverlee.

INSTRUMENT

Dispositie

haubois 8 sup
trompette 8 sup
viola 8 sup
flûte harm.4 sup
prestant 4
bourdon 8
(gestopt gat)

clairon 4 bas
trompette 8 bas
fourniture
viola 8 bas
flûte douce 4
doublette 2
montre 8

manuaalomvang : C-f'''

geen pedaal.

Pijpwerk

+ front : oud pijpwerk (begin 18°e.); achteraan met krijtlijm beschilderd.

+ binnenpijpwerk :

- in origine was er een cornet (op een gedeeld laadje): bank en pijp-

werk zijn verdwenen, doch restanten van kondukten en boringen zijn nog zichtbaar.

montre 8 : enkele van de grootste zijn gedekt, in eik;

op de lade staan verder een aantal voormalige frontpijpen, met bolus beschilderd (eind 17^e.), met ingeritste spitslabia en tamelijk dikke voeten, ze waren in origine met tinfoolie belegd; de overige zijn oude binnenpijpen.

bourdon 8 : hoog loodgehalte; met verschuifbare hoeden; met bolus beschilderd; er zijn talrijke oude inskripties op aan te treffen.

doublette 2 : sommige pijpen zijn bovenaan gelijk gesneden; enkele met bolus beschilderd; gebrekkig soldeerwerk.

prestant 4 : de grootste zijn met bolus beschilderd (ouder dan de rest); enkele deden voorheen dienst als frontpijpen (nog met vergulde monden).

flûte douce 4 : gedekt; was voorheen deels met roeren (thans dichtge-maakt); de 4 kleinste zijn open.

flûte harm.4 sup : divers oud pijpwerk dat uitgelengd werd; hier stond wellicht vroeger een nasard (ook in de bas doorlopend).

viola 8 bas en sup : pijpwerk uit 2^ohelft v.d.19e. (Merklin of Dryvers); op deze sleep stond in origine een sesquialter 2r. (cfr. de nog aanwezige boringen in het rooster).

fourniture : bestond in origine uit een furniture 2r + cymbale 2r; nu één furniture v. 3 koren (hoogste koor v. cymbale = verdwenen), de oude samenstelling is nogal wat gewijzigd; de pijproosters zijn gedeeltelijk gewijzigd.

trompet 8 B + D : 18^oeeuws; bekers met hoge blikken onderstukken en loden bovenstukken; stevels met hoog tingehalte; afgeschuinde koppen.

clairon 4 bas : van St.Smets; bekers met blikken onderstukken; koppen en stevels van hoog loodgehalte; afgeschuinde koppen (in linnen gegoten).

hobo 8 diskant : van St.Smets; faktuur cfr. clairon.

Windlade

- oude lade.

- ingelijmde kleppen.

- alle lederpulpeten zijn verwijderd (nu vervangen door een eiken lat

onder de ventielkast).

- geen inskripties.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de achterwand.
- nieuw klavier van Merklin, ook door Dryvers grondig behandeld.

Traktuur

- enkele grenen wellen (recenter); met ijzeren armpjes;
veel draden zijn vernieuwd.
- brede eiken abstrakten.
- ronde registertrekkers (van Merklin of Dryvers).

Windvoorziening

- magazijnbalg uit 19^e eeuw (Merklin), in de voet van de kast.

ORGELKAST

- 18^e eeuwse 8'-kast, in de doksaalbalustrade opgesteld.
- verbouwd wegens de overplaatsing; de voet blijkt nog de oudste elementen te bevatten, doch in fel verbouwde toestand.
- loos onderwerkfrontje met houten sierpijpen.
- bij de verbouwingen werden o.m. roosters dienstig voor de geleiding van een stekersmekaniek verwerkt; (had het orgel in origine een onderpositief ?).

ARCHIVALIA

Liber Memorialis (bewaard op de pastorie).

Notas van pastoor T.F.Verwimp, ca.1833 :

p.21.

"Orgel

1789 Dit orgel eertijds in de kerk van Elewijt staende is gekogt,
en door J:Smets orgelmaeker tot Brussel hier gestelt met kas
en blaesbalken voor 626.12.0

1814 Gekuyst, alle de pijpen uytgenomen en eenige die hier niet

konden gemaakt worden naer Brüssel gevoert door Stephanus
Smets voor ..... 90.00.

1836 alle de peypen uytgenomen, gemaakt en gekuyst, gemaakt eenen
nieuwen claron bas en hautbois superior uytmaekende 54 peypen;
het repareeren van de trompette bas en sup: en blaesbalken door
S:Smets voornoemt totaal voor 150.0.0
Dus kost nu het orgel in toto 866.12.0

p.301

Budjet voor het jaer 1855.

onkost aen het orgel 20.00 boschwagter 3.00 - 23

Orgel gerepareert anno 1852

Het orgel is geheel uytgenomen, gekuyst en gerepareert door M.M.
Merklin en Schütze, woonende in de Voorstad, faubourg Namen N°24
tegen Brussel.

Volgens ackoort moeten de Groote pijpen en de blaesbalken in hun
werkhuys gebragt worden voor de reparatiën zijnde tot last der Kerk,
alsoock haelen

alle de pijpen moeten behoorlijk gaen en spreken hier voor moeten
sij leveren eenen nieuwen blaesbalg, zittende oft liggende in de
orgelkas en alle de pijpen repareren voor de somme van vierhonderd
vijf en zeventig francs en vijf en twintig francs voor eene nieuwe
Klavier, te samen 500 = 00

Voldaen 16 9ber 1852 ziet de kwitantie der rekening 1852 N°28.
aen P. Vaneuÿck voor de Kassen op de Statie van Loven te haelen
om de zelve naer Brussel met de pijpen te voeren en te haelen

..... 18 = 34

erstaet een spel van klijne pijpen die niet en spreken : sij hebben
noyt gesproken :hun plaets waer sij staen is te klijn: de voornoemde
heeren hebben verklaert dat er geene middels zijn om se tot functie
te brengen.

Dies voor memorie P.F Verwimp. past:

p.361

1861

Orgelmaeker

Herstelling van het orgel door Leonardus Dryvers, woonende te Rotselaer in july en aug: 1861, waeraen gewerkt is 29 dagen eenen man.

Den clawier en registers waeren slegt : de buÿten pijpen drygden te vallen; veele waeren spraekloos, andere te slap om blyven regt te staen, gevende te scherp en te slegte uytspraek : Geheel het orgel is gezuÿverd en uÿtgenomen en gerepareert, het welk nû geheel gemolgen klank geeft.

den cimbal uÿt veele orgels uÿtgeworpen omdat het eenen te scherpen klank geeft, het welk eertijds in het orgel heeft gestaen, heeft hij niet goed gevonden om te herstellen : dit spel ligt van onder in de orgelkas tot bewaering.

onkosten van orgel kuÿsschen & francs	187.90	
mondkosten met logist a 15 st:ver dag	<u>39.46</u>	
	227.36	"

NOTA : De notities in dit Liber Memorialis lossen inmiddels niet alle vragen op betreffende de orgels te Winksele en te Elewijt, vermits in Elewijt een in wezen ouder orgel dan dat van Winksele werd aangetroffen (cfr.'Het Historisch Orgel in Vlaanderen, deel II a, p.92 e.v.).

HUIDIGE TOESTAND

instrument : begin van verval.

meubel : begin van verval.

onderhoud : normaal.

---

datum prospektie : januari 1975

Centrum HOEGAARDEN
Gemeente GROOT-OVERLAAR
Parochiekerk Sint-Lambertus

=====

Auteur instrument : (gesigneerd boven de klaviatuur)

" P.A.van Dinter "

Facteur d'orgues

Tirlemont

Bouwjaar : ca.1850 (vóór 1857)

Auteur(s) transformatie(s) : onbekend; 20^oeeuws.

Het orgel is thans buiten gebruik.

INSTRUMENT

Dispositie

O	O	O	O	O	O	O
(trompet disk.)	(trompet bas)	(zonder pijpw.)	doublette 2	O (fluit 4)	O bourdon 8	O prestant 4
						O fluit 8 disk.
						O fluit 4 disk.

manuaalomvang : C-f'''

pedaalomvang : C-f^o (aangehangen)

Pijpwerk

+ front : hoog tingehalte; met aluminiumbronsverf beschilderd.

+ binnenpijpwerk : hoog loodgehalte;

cornet 4r : op een verhoogd bankje; van het pijpwerk rest alleen
nog het 4'-koor (wijde fluit).

fluit 8 disk.: overblazend.

prestant 4 : 29 pijpen op de windlade, de andere in het front.

bourdon 8 : 13 baspijpen in eik, met ronde stempels op de deksels;
de voeten zijn rond gedraaid.

fluit 4 : conische fluit, met naar boven toe zeer versmallende corpora.

doublette 2 : volledig met prestantmensuur.

mixtuur : het pijpwerk (3 koren) is integraal verdwenen.

trompet B + D : de pijpen zijn zeer beschadigd en gekraakt, en enkele werden uitgenomen; tamelijk korte koppen; op het uiteinde opgeronde lepels, waarvan de grootste belederd zijn (origineel); de beledering der tongen is niet origineel; zinken stevels (orig.); ijzeren stemkrukken; de bekers zijn thans afgedekt met gaasdoek tegen het stof.

Windlade

- eiken lade met geschroefde pijpstokken.
- tamelijk hoge ventielkast; eiken kleppen, achteraan in een pin; de verenkam staat een eind van de bodem af; geen lederpulpeten, doch ronde lederen moeren (orig.); de voorslagen zijn binnenin met blauw papier beplakt.
- roosters in een zachte houtsoort.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de zijkant.
- toetsen in zacht hout.
- regelbare balansmekaniek.

Traktuur

- + Toetstraktuur : grenen abstakten; eiken walsraam, grenen walsen (grotendeels vermolmd).
- + Registertraktuur : registerknoppen in een horizontale rij boven het klavier (origineel gebleven).

Windvoorziening

- magazijnbalg in een kist, achter het orgel.
  - de handpomp kan nog funktioneren.
-

ORGELKAST

- sober 4'-kastje in klassieke stijl; volledig vlak front.
- verzorgd snijwerk boven de pijpenvelden, alsook boven op de kast.

BIBLIOGRAFIE

E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1865, p.182 :
"Van Dinter, P.A., facteur d'orgues qui s'établit d'abord à Tirlemont
et depuis 1857 à Maeseyck. ....
Puis des orgues à ..., Overlaer, ...

HUIDIGE TOESTAND

instrument : vervuild en in verval.
meubel : in verval.
onderhoud : geen meer.

---

datum prospektie : februari 1976

Centrum HOEGAARDEN
Gemeente HOEGAARDEN
Dekenale parochiekerk Sint-Gorgonius

=====

Auteur instrument : J.B.Goynaut, Brussel
Auteur orgelkast & doksaal : Jan Stockmans, schrijnwerker te Hoegaarden.
Snijwerk : J.N.Dupaix, Leuven.
Bouwjaar : 1754
1813-1890 : onderhoud door de orgelmakers Rifflart (vader en zoon)
          uit Yvoir (later Jodoigne).
1894 : transformatie door (gesigneerd)
          " Manufacture d'orgues "
          Henri Mutert
          Duffel
          et d' Harmoniums
1921 : onderhoud door Joseph Joris en Zonen / Zichem
1926 : id. J.B.D'Hondt / Wolfsdonk
1929 : id. H.Van de Loo / Leuven
Er is thans geen onderhoud meer.

INSTRUMENT

Dispositie

Gr.Org.: cornet 5 rangs, fourniture 3 rangs, trompette 8, clairon 4,
          prestant 4, nasard 3, flûte 4, doublette 2,
          bourdon 16, montre 8, viola di gamba 8, bourdon 8.
Pos. : salicional 8, voix celeste 8, bourdon 8, eoline 8, flûte octav.4,
          violine 4, prestant 4, flageolet 2, basson-hatbois 8, voix
Ped. : sousbasse 16, flûte 8, violoncelle 8, humaine 8.
          clairon 4, trompette 8, bombarde 16.

voettreden : tremblant
              accouplement de deux clavier
              combinaison jeux d'anches
              accouplement du pedal au grand orgue

accouplement du pedal au positif
crescendo

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk

volgende registers bestaan geheel of gedeeltelijk uit oud pijpwerk :

Gr.Org.

clairon : volledig van Goynaut; brede lepels; nog met de originele tongen.

trompet : nieuw, doch de lepels zijn oud.

bourdon 16 : groot oktaaf in grenen (nieuw),
klein oktaaf in eik (oud),
metalen pijpwerk = hoog loodgehalte, oud.

montre 8 : deels nieuw, deels oud (diskant); hieronder bevinden zich nog enkele oude frontpijpen; het oud pijpwerk is dunwandig en slap.

bourdon 8 : het laagste oktaaf is in eik.

prestant 4 : oud.

fluit 4 : oud; de 13 grootste pijpen zijn gedekt, de overige zijn roergedekten in flesvorm.

nasard 3 : van zelfde konstruktie als fluit 4.

doublette 2 : oud.

fourniture : 2-3 rangen; oud.

Positif (in zwelkast)

bourdon 8 : oud; baspijpen in eik, verder met roeren, de 3 kleinste zijn roergedekten in flesvorm.

flageolet 2 : oud; met prestantmensuur.

prestant 4 : oud; de oude baspijpen staan nog in het front van het rugwerk (nog origineel).

Windladen

- nieuw; het is echter niet onmogelijk dat de ramen der oude windladen terug werden verwerkt.

- er is doorspraak.

Klaviatuur

- in origine ingebouwd aan de prospektzijde van de hoofdwerkkast.
- sinds 1894 een vrijstaande speeltafel, achter het rugwerkfront.

Traktuur

- nieuw; mechanisch.

Windvoorziening

- nieuwe magazijnbalg met handpompbediening.
- gedeelten van de oude windkanalen bleven behouden.
- opliggende tremulant, nieuw.

ORGELKAST

- originele 8'-hoofdwerkkast.
- van de rugwerkkast rest alleen het prospekt (in de balustrade), waartegen de oude rugwand is aangebracht; de rest van de kast is verdwenen.

ARCHIVALIA

In het vooruitzicht van een restauratie, werd door de orgeldeskundige G.Loncke uit Overmere een historisch rapport aangaande het orgel opgesteld.

De auteur stelde ons de hiernavolgende resultaten van zijn archief-onderzoek welwillend ter beschikking.

Rijksarchief Brussel 3128 Rekeningen Kerkarchief Hoegaarden, nieuwe kerk.

60° Kontrakt van Stockmans

- 1) Geconvenieert tot het maken vande orgelkasten met de balustraet voor het doxael, het portael onder de thoren, met twee trappen in den thoren en dat voor de somme van 675 gulden

63° Etat et spécification de la menuiserie faite dans

l'église de Hougarde par Jean Stockmans, maître menuisier selon accord par pièces cy dessous spécifiées.

- 1) Convenu pour la caisse d'orgue avec la balustrade de l'oxsal, portal dessous la tour 675 fl.

47° Le 2/11/1757 Reçu à compte de mon ouvrage de
sculpture faite pour la caisse d'orge 24 pistoles
Dupaix.

Rijksarchief Brussel 4266 Rekeningen opgemaakt door Hubertus Sweerts
rentmeester van het peculium.

anno 1762

18e eene quittance van Sr Goigneau over het herstellen
van het orgel volgens conventie 2 jaeren 10,-

1763-1764

11 de orgelmaeker voor jaerlyckx onderhoud volgens
conventie 58,-

33 orgelmaeker 2 jaeren onderhoud 10,-

1765-1766

20° Orgelmaeker voor onderhoud van het orgel volgens
conventie 5,-

1768-1771

3e aan orgelmaker volgens conventie 5,-

Registre des Recettes et des Dépenses.

1816

7 aout payé selon mandat a pierre Medaert pour avoir
logé et nourri Le Facteur D'orgues depuis 1813
jusqu'à et y compris 1816 17-38

1817

15 mars payé à pierre medaers pour avoir nourri et logé
le facteur d'orgue 2 16

dit payé a Rifflart Facteur d'orgues pour L'Entretien
pendant 1817 14

1818

4 juin payé a monsieur rifflart pour L'entretien
de L'orgue 14 gulden

5 aout payé a Sieur Medaers pour les Depens du Sieur
Rifflart facteur D'orgue 4-17-6

1819

23 juin payé a Mr Rifflart facteur d'orgue pour reparations
selon accord 14,-

1820

25 juin payé à Mons. Rifflart facteur D'orgue selon ordre
de Mr le Mageur (?) 20,-

3 juillet payé à pierre Medards pour les Depens de
Mr Rifflart facteur D'orgue Selon Etat et mandat pour
1819 et 1820 7, 8,-

14 9bri à Jaques Romroy pour réparations faites à la Caisse
de l'orgue de l'Eglise 3, 7,-

1829

3 julius aan den Orgelmaker voor 1829 12,-,-

30 Xbris 1829 aan Ph Putzeys voor kosten van den
orgelmaker 4,33,-

1830 C.Rifflart orgelmaker voor Syne jaarwedde 1830 12,-,-

1831 & 1832 : niets

1833 aan den heer Rifflart orgelmacker 25,40,-

1821 5 Septembre. Payé à Monsieur Rifflaert facteur D'orgues
pour entretien de l'orgue pendant un an suivant accord,
quatorze florins et quatre florins pour reparations faites aux
Soufflets Ensemble 18,-,-

28 Dec. Payé à Pierre Medaers pour le nourriture et le
logement de Mr Rifflart, facteur d'orgues 3,4,-

1822

1re juin payé à Mr Rifflart pour avoir entretenue l'orgue
de l'église pendant un an 14,-

13 juin payé à P.Medaers, pour avoir logé et nourri
le facteur d'orgues pendant 2 jours 2,16,-

1823

20 août payé à Rifflart p. avoir Entretenu l'orgue pendant
1 an 14,-,-

1824

13 november Betaelt aen P.Medaert voor gevoed te hebben
in 1824 den orgelmaker Rifflart 1,10,-

1825

18/9ber 1825 Betaeld aen den Orgelmaeker 9,-,-

21 dito betaeld aan Phil.Putzeys voor de kosten van den
gezegden orgelmaker 2,67,-

1826	: niets	
1827	31 Maart aen C.Rifflart orgelmaker, voor lood en reparatie	27,60,-
22 Juny	aen J.Stockmans voor reparaties aen de orgelkas	1,80,-
	aen Ph.Putzeys voor Den Kost van den orgelmaker ged:	8,51,-
1828		
30 7ber	aan Rifflart voor onderhoud van het orgel	12,-,-
19 Aug.	aan Ph.Putzeys voor voeding van den orgelmaker	4,62,-
1829		
3 julius	aan den Orgelmaker voor 1829	12,-,-
30 Xbris 1829	aan Ph Putzeys voor kosten van den orgelmaker	4,33,-
1830		
	C.Rifflart orgelmaker voor Syne jaarwedde 1830	12,-,-
1831 & 1832	: niets	
1833		
	aan den heer Rifflart orgelmaker	25,40,-
Vanaf 1834 worden geen uitgaven meer vermeld, de opsteller vermeldt alleen de inkomsten.		

Kerkrekeningen en Journaal van Ontvangsten en uitgaven van het Kerkfabriek van Hougaerden.

Kerkrekeningen :	1870	orgel	31,40
	1871	"	25,65
	1872	"	35
	1873	"	35
	1874	"	31
	1875	"	36,50
	1876	"	37,-
	1877	"	225,-
	1878	"	48,-
	1879	"	398,31
	1880	"	48,35
	1881	"	25,-
	1882	"	45,-

1883	"	32,50
1884	"	37,50
1885	"	34,-
1886	"	33,-
1887	"	41,-
1888	"	39,-
1889	"	28,-
1890	"	55,- Riffart / 17,50ct E.Medaers
1891	kwijting Ch.Riffart 25 fr	
	+ 9,75 voor logement Eugène Medaers.	
1892	niets	
1893	1,70 (?)	

Uit het Journaal :

1881	3e blad	Riffart voor onderhoud der orgel	25,-
	2 January		
1883	6e blad	27 janvier	
	Riffart Charles	voor reparatie aan het orgel	17,-
1884			
3 January	Riffart	voor onderhoud van het orgel 1883	25,-
17 February 1884	Eugène Medaers	voor eten gegeven te hebben aan Riffart	
Mei 1884	Henri Bertrand	(deze was orgelblazer) voor aan het orgel gewerkt te hebben	2,-
	Henri Bertrand	2e trimester van het orgel te draaijen (sic)	10,-
9bre 1884	Riffart Charles	voor reparatie van het orgel voor 1884	25,-
	Henri Bertrand	voor gedane werken aan het orgel	3,-
	Eugène Medaers	voor eten gegeven te hebben aan Riffart in 1884	7,50
1886			
26 9bre 1886	H.Bertrand	aan het orgel gewerkt	2,-
	Charles Riffart	jaarwedde 1887	25,-
	Medaers Eugène	eten gegeven aan Riffart 1887	6,-
1887	Bertrand Henri	voor den orgelmaker 3 1/2 dagen	

geholpen te hebben aan 3 fr per dag en 50 ces	
verschoten aan den smid	11,-
3 Juny 1888 Riffart Charles voor reparatie aan het orgel	
Medaers Eugène voor eten gegeven te hebben aan Riffart	17,50
Riffart Charles orgelmaker Jaarwedde 1888	25,-
Bertrand Henri om den orgelmaker geholpen te hebben	3,-

Op kwitanties :

La fabrique d'Eglise d'Hougaerde Doit à Eugène Médaers pour
pension de Monsieur Riffart de Jodoigne, depuis le 25 juin
jusqu'au 3 juillet 1888

8 jours à 2 francs par jour	16 fr
1 diner le 13 janvier 1888	1,50
total	17,50

La fabrique de l'Eglise d'Hougaerde doit à Charles Riffart
facteur d'Orgues la somme de cinquante cinq francs pour réparation
au soufflet de l'orgue de cette Eglise

Hougaerd le 3 juillet 1888

25 Fr jaarwedde voor het orgel te onderhouden gedurende het jaar 1890.

Volgend kontrakt berust in het kerkarchief op de dekenij :

(op gezegeld papier opgemaakt)

"Overeenkomst tusschen het Kerkfabriek van Hougaerde, en Henri
Mutert Orgelmaker te Duffel, voor het maken van een nieuw Orgel
voor de Parochiale kerk te Hougaerde.

Het Orgel moet hebben 25 Register en volgende gemaakt zijn.

Groot Orgel I Clavier	Posietiev II Clavier
1. Montre 8 voet 56 noten 12 nieuw	13. Salicional 8 v 56 n nieuw
2. Bourdon 16 voet 56 noten 12 nieuw	14. Vox Celeste 8 v 56 n. nieuw
3. Viola di Gamba 56 noten nieuw	15. Bourdon 8 v. 56 n. oud
4. Bourdon 8 voet 56 noten oud	16. Flût Octaviant 4 v. 56 n. nieuw
5. Flûte 4 voet 56 noten oud	
6. Nasard 3 voet 56 -----	17. Eoline 8 v 56 n nieuw
7. Prestant 4 voet 56 -----	18. Violin 4 v 56 n nieuw
8. Doublette 2 voet 56 -----	19. Prestant 4 v 56 n oud

9.Cornet 5 pijpen -----	20.Flageolette 2 v 56 n oud
10.Forniture 3 pypen -----	21.Basson Hautbois 8 v 56 n nieuw
11.Trompette 8 voet 56 -----	
12.Clairon 4 voet 56 -----	22.Vox humaine 8 v 56. nieuw

Pedal (Combination)

23.Sousbasse 16 v. 27 noten
24.Violon Celle 8 v. 27 noten
25.Flutbasse 8 v. 27 noten

Het Buffet, secreten Mechanik Regiesteratur, Regulateurs, om kort te zijn, het geheel Orgel moet nieuw zijn behalve de Pijpen gemerkt oud blijven van het Oud Orgel dienen

Ondergetekende verplicht sich het Orgel te maken voor de som van 5000 franken - vijf duizend franken

Condicen van Betaling

In den tijd van vier jaren 4 moet het Orgel ten vollen betaald zijn.

Het is te rekenen van Julij 1894 tot Julij 1897.

Ontvangen op korting den 11 Julij 1894 1.5000 franken

duizend vijf hondert franken.

Ontvangen den 22 September 1894 vijf hondert franken

Ontvangen den 3 October 1894 fr 200 twee hondert

Ontvangen van de kerk Mandat fr 300 drij hondert Duplex

Ontvangen 16 Mei 1895 fr 600 seshondert franken

Ontvangen 16 Mei van het kerkfabriek 400 franke vier hondert fr

Ontvangen 11 April Ontvangen fr 240 twee hondert veertig franken

Dubicatum

Ontvangen 11 April 1896 fr 360 drij hondert & zerstig franken

samen f 600

Henri Mutert
Orgelmaker
Duffel

Bovenstaande voorwaarden en akkoord zijn aangenomen doch het is wel verstaan dat de kosten van logist en voedsel der werklieden en meester ten laste blijven van Mr H.Müttert
In naam van de Kerkfabriek

Hougaerden ..... pastoor
11 July 1894 Henri Mutert

Ander voorstel van Henri Mutert.

(Het onderlijnde werd nadien bijgeschreven)

en faire un

Samenstelling van eene orgel voor de kerk van

seul jeu

Hougaerde in evenmaat met hare groote.

groote orgel		Kleine orgel (expression)	
1) Bourdon 16 bas : pypen	25	1 Salicional 8 pijpen	56
2) Bourdon 16 sup	31	2 Bourdon 8	56
3) Montre 8	56	3 (Flute Octaviante 4)	56
4) Bourdon 8	56	4 Voix Céleste 8	56
5) Flûte harmonique 8	56	5 Flageolet 2	56
6) (Viola-di-Gamba 8)	56	6 Basson 8 bas	25
7) Prestant 4	56	7 Hautbois 8 sup.	31
8) Doublette 2	56	8 Voix Humaine 8	56
9) Cornet 5 rang	155	<u>Dolciana 4 voet</u>	
10) Trompette 8 bas	25	<u>NB Het Klavier van de Klein orgel</u>	
11) Trompette 8 sup	31	<u>van ~~beven~~. onder.</u>	
12) Clairon 4	56	<u>56 noten op het klavier</u>	
Trompette 16 voet		<u>(van den orgel)</u>	
<u>Flûte Octaviante 4 voet</u>		<u>nota : werd doorstreept :(op het</u>	
Pedale Separée		<u>pedaal 2 noten meer dus 27)</u>	
1) Sousbasse 16 pypen	25	<u>De maat van het pedaal volgens het</u>	
2) Flûte-ouverte 8	25	<u>kongres van Mechelen</u>	
3) Trompette 8	25		

-
1. De 24 grootste pypen van den Bourdon 16, de 12 grootste van de twee Bourdons 8 en van de Flûte-harmonique 8, zullen gemaakt zijn van goed droog dennen hout (eerste kwaliteit).
  2. Alle de andere in metaal van 2/3 tin en 1/3 lood.
  3. De façade pypen zullen zyn in zink gebronzeeerd met zilverpoeder.
  4. Alle de pypen zullen in de orgelkas geplaatst zyn op eene wyze dat zy niet zullen kunnen boogen of plooijen.
  - 5 De orgelkisten zullen gemaakt zijn van goed droog eiken hout zonder knopen, genaamd (wagenschot) zy zy zullen gemaakt zyn volgens het nieuw stelsel met verbetering.

- 6 De blaasbalg zal hersteld worden gelijk aan eenen nieuwen, met eene averechtsche plooi, andere kleppen in de pompen, en kopere bussen op iedere plaats waar den as rust, ook eenen nieuwen blaasbalg régulateur om den wind te regelen.
- 7 De mékanieken van de régisters zullen in ijzer zijn zuiver afgewerkt, die van de orgelkisten en klavieren in goed droog hout, ook sterk en zuiver afgewerkt.
- 8 Alle de windbuizen nieuw van goed droog dennen hout 4/4 duim.
- 9 De kisten van de groote orgel, zullen in twee deelen zijn, en geplaatst op dezelfde wyze als nu de oude ook groot genoeg om alle de spelen wel te plaatsten.
(in de marge bijgeschreven :) De klein orgel van boven
Van de kleine orgel in een deel, en geplaatst achter de groote orgel in eene kas met uitdrukking (expression) die kas zal nieuw zyn en van goed droog dennenhout in paneelen.
- 10 Eene gansche nieuwe kleine orgelkas (console) afgescheiden van de groote kas in goed eikenhout, waarin zal geplaatst zijn de twee klavieren in ivoor en de registers met toppen in porcelijn, met de namen der spelen op, die van de groote orgel in zwarte letters die van de kleine in roode, en die van het pedaal séparée in blauw of groen, dit alles zal met eene schuif kunnen ingesloten worden.
- 11 Voor tegen die (Console) zal liggen een pédaalklavier nieuw stelsel 25 toetsen, en boven het pedaal de verbindings pedalen in koper. 27 touchen
De verbindingspedalen zullen zijn 1) pedaal aan groote orgel 2) pedaal aan kleine orgel 3) groote aan kleine orgel 4) tremblant 5) expression 7) anches kleine orgel 8) anches groote orgel.
- 12 Er zal een tweede mekaniëk aan de orgel zijn om den Bourdon 16 de Flûte harmonique 8 en de Trompette 8 te kunnen spelen als pedaal séparée.
- 13 Alle de draden van de mekaniëken zullen in koper zijn, en iedere toets en verbindingslatje zal gemaakt zijn met een vijsken om hun te regelen.

Den prijs van hierbovengemelde samenstelling van een orgel met twee klavieren en pedaal séparée zal zijn acht-duizend-vier honderd franken, alle onkosten tot mynen last zooals, maken, plaatsen, tafel, en logement vervoer van gansch de orgel tot aan de statie van Hougaerde in een woord niets boven de gemelde som.

-
- 1 Voor pedaal séparé met Bombarde 16 mékanieken en kisten in begrepen. Duizend-twee honderdt meer.
  - 2 Voor sousbasse 16 bij het pedaal vier honderdt meer.
  - 3 Voor Flûte-ouverte 8 bij het pedaal honderdt-vijftig frs meer.

Trompette 8 voet Thienen

Edgar Van Mechelen
avocat (diepdrukstempel)
Malines

Monsieur le Curé.

Comme je suis chargé de la liquidation de la succession de feu M Mutert à Duffel je vous prie de bien vouloir me faire parvenir la somme de six cents francs restant dûs du chef de livraison d'un soufflet d'orgue.

Je vous prie Monsieur le Curé, d'agréer mes salutations empressées.

E. Van Mechelen

Malinnes 29 Mars 1898

Kwitanties :

Duffel 3 December 1891

Au premier Aout prochain il vous plaira paijer cette seule de charge à l'ordre de moi meme la somme de quatre cent trente sept francs quarante centimes valeur reçu en marchandises qu vous passerez suivants de Monsieur

Al. Redig

Henri Mutert

Curé a Hougaerde

facteur d'orgues

Bapt.

1897.

Facture Het kerkfabriek van Hougaerde

à H. Mutert Orgelmaker te Duffel
voor het stemmen der orgel gedurende het jaar 1896
de som van veertig frank ontvangen 27 Maart 1897

Facture Het Kerkfabriek van Hougaerde
& H. Mutert Orgelmaker te Duffel
voor het leveren van een nieuw orgel zonder blaasbalg
de som van 462,60
ontvangen 27 Maart 1897

Voor het stemmen gedurende het jaar 1895

7 Maart 18 Mei 7 September 30 October aan 10 fr per keer 40 fr

Ontvangen van Mijnheer E. Van Gucht Pastoor te Hougaerde de som van
drij honderd vijftig franken voor levering van eene Blaasbalg.

Duffel 20 September 1898.

Kerkrekeningen

1894	orgel	300
1895	"	440
1896	"	360
1897	"	520,60
1898	"	437,40
1899	"	385,80

Vanaf 1900 zijn er geen bedragen meer ingeschreven voor
onderhoud van het orgel.

1921

Ontvangen van de Kerkfabriek van St gregorius Hoegaarde de som
van vijftig fr voor herstelling der orgel in 1921

Sichem 21 December 1921

Joseph Joris & Zonen

Kerkorgelmakers Sichem

1926

J.B.D'Hondt

Vervaardiger van Kerkorgels

Wolfsdonck (Testelt)

nr 4 fr 112,65

Ontvangen van den Eerweerden Heer Verhoeven Pastoor Schatbewaarder
van 't Kerkfabriek van Hoegaarde de som van 112 franken 65 cent
voor het stemmen en herstellen der Orgel gedurende het jaar.

Wolfsdonck 24 April 1926

1928

Ontvangen van het Kerkfabriek van Hoegaerde de som van driehonderd fr
voor reparatie aan het orgel

Hoegaerde 30 Januari 1929

H.Van de Loo

1929

lente op afrekening op verschot gedaan voor het plaatsen van een
electrische ventilateur aan de blaasbalk en herstelling en
kuischen der orgel 500 fr.

1930

2de op afrekening op verschot gedaan voor het plaatsen van een
electrisch ventilateur aan de blaasbalk en herstelling en
kuischen der orgel 2.500 fr

31 dec. 1929

1930

saldo op afrekening (... enz.) 3.000 fr

Kerkrekening 1931 : orgel 50 fr

1932 : 110 fr (geen kwitanties)

1936 : 100 fr

1935, 1937 en 1938 : geen uitgaven vermeld.

BIBLIOGRAFIE

1) G.Potvlieghe : "De orgelmakers Bernabé-Goynaut", in 'De Brabantse
Folklore', nr.160 (dec.1963), p.412-432.

"1754 - J.B.Goynaut ondertekende op 22 juni een kontrakt voor de bouw
van een orgel voor de kerk van Hoegaarden.

archiefstuk : Rijksarchief Brussel, Kerkarchief nr.3126."

(De auteur publiceert dit kontrakt in extenso).

2) G.Potvlieghe : "De orgelmakers Bernabé-Goynaut, dit Duplessi", in
'De Praestant', XIII^ojg.(1964), p.54 :

Werklijst - o.m. 1754, Hoegaarden, parochiekerk. Nieuwbouw.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval

meubel : in verval (verzakt ten gevolge van het verzakken v.h.doksaal)

onderhoud : geen meer

---

datum prospektie : mei 1975

Centrum HOEGAARDEN
Gemeente HOKSEM
Parochiekerk Sint-Jan

=====

Auteur instrument : (signatuur :) " P.A.Van Dinter "
Maeseyck

Bouwjaar : tussen 1857 en 1860.

Het instrument is qua model een kabinetorgel; het stond voorheen
in de kerk te Laar (bij Landen). Omstreeks 1910 werd het aange-
kocht door de nieuw opgerichte parochie van Hoksem.

Restauratie : Fa. A.Van de Loo / Heverlee, ca.1970,
onder advies van Dhr. De Mey / Leuven.

INSTRUMENT

Dispositie

(vernieuwde naamplaatjes)

oktaaf 2	vulwerk
principaal 4	roerfluit 4 (disk.)
gedekt 8	motor

manuaalomvang : C-f'''
geen pedaal.

Pijpwerk

+ front : alle pijpen zijn nieuw (in hoog tingehalte).
+ binnenpijpwerk :
bourdon 8 : oud pijpwerk dat in origine roergedekt was, later zijn de
hoeden dichtgemaakt (Van Dinter?); de 7 kleinste zijn roerge-
dekten in flesvorm, met lange roeren.
roerfluit 4 : diskant; de 4 kleinste zijn open pijpen.
prestant 4 : binnenpijpwerk = oud (Van Dinter),
frontpijpen = nieuw (Van de Loo).
mixtuur : 2 koren; oud pijpwerk dat enige transformaties onderging
(b.v. sommige corpora werden uitgelengd met bovenstukken van
romantisch pijpwerk).

Windlade

- de windlade werd niet grondig onderzocht, omdat dit niet mogelijk is zonder vergaande demontage van de kast.
- er werd zeer veel doorspraak en overloop gekonstateerd.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospektzijde.
- het toetsbeleg werd vernieuwd (celluloïd).

Traktuur

- niet onderzocht; de registerknoppen zijn origineel gebleven.

Windvoorziening

- in origine was er een kleine balg in de voet van de kast, die bediend werd door twee treden; deze voetbediening is thans verwijderd.
- een elektrische ventilator en balg werden geplaatst in het podium waarop het orgel thans opgesteld staat; de leiding naar de lade bestaat uit alu-buizen.

ORGELKAST

- eiken kastje in de stijl van een 19^oeeuws Hollands kabinetorgel; zonder blinderingswerk boven de pijpen.
- de hele rugwand werd vernieuwd (met o.m. triplex-panelen) en tegen het bestaande geraamte gehecht.
- het gebruikelijke klap- of roldeksel boven het klavier is niet meer aanwezig.
- op de stijlen aan de zijkanten zijn sporen van scharnieren, vermoedelijk voor luikjes.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : slecht bespeelbaar.
meubel : ondeskundig gerestaureerd.
onderhoud : geen meer.

---

datum prospektie : februari 1976

Centrum HOEGAARDEN
Gemeente MELDERT
Parochiekerk Sint-Hermelindis

=====

Auteur instrument : Ch.Rifflart, Yvoir
(auteurschap toe te schrijven op grond van konstruktie-
gelijkenissen met andere, gesigioneerde, Rifflart-instrumenten).
Bouwjaar : omstreeks 1830-1840.
Transformaties : begin 20e eeuw, auteur onbekend (A.D'Hondt?).

INSTRUMENT

Dispositie

O basson-hautbois 8	O trompette 8	O flûte octaviante 4	O bourdon 16	O viola 8	O flute harm. 8	O montre 8	O prestant 4	O cornet
O flageolet 2								
O flûte douce 4								
O voix céleste 8								
O salicional 8								
O bourdon 8								

(horizontaal = HW
vertikaal = reciet)

3 pedalen - ? , buiten funktie
- zwelkast (niet-gradueel)
- ? , buiten funktie

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-d' (aangehangen aan hoofdwerk).

Pijpwerk

+ front : HW - origineel pijpwerk; thans met aluminiumverf beschilderd.
RP - houten sierpijpen (nieuw).

+ binnenpijpwerk :

Hoofdwerk

cornet : 4 rangen (zonder 8'), op een apart gesplitst bankje.

prestant 4 : 25 pijpen op de lade, de rest in het front.

montre 8 : grotendeels samengesteld uit oud frontpijpwerk (van het voormalig rugpositief).

flûte harm.8 : nieuw.

viola 8 : nieuw.

bourdon 16 : gemaakt uit een oude opgeschoven bourdon 8, aangevuld met een nieuw basoktaaf;

C-c° = nieuw, grenenhout.

cis°-c' = oud, eikenhout.

cis'-g''' = oude metalen gedekten; wijde mensuur.

fluit 4 : de 20 grootste zijn gedekt, verder 6 roergedekten (met zeer wijde roeren); de rest is overblazend, wijd open pijpwerk.

doublette 2 : de 6 grootste pijpen zijn gedekten (wellicht afkomstig van een vroegere nasard, inskriptie "n"); in origine waren hiervoor wellicht 6 pijpen in het front voorzien; de overige zijn prestantpijpen.

trompet : oud; met bolvormige gedraaide koppen; enkele stevels en voeten zijn vernieuwd.

Reciet

bourdon 8 : oud; groot oktaaf in eik, verder metalen gedekten; de 2 kleinste pijpen zijn nieuwe aanvullingen.

fluit 4 : gedekt; de 6 kleinste zijn open (de 2 kleinste hiervan zijn nieuw).

flageolet 2 : in de bas tamelijk wijd, gedekt; in de diskant conisch (+ enkele nieuwe aanvullingen); originele inskriptie "n" (voormalige nasard).

salicional & voix celeste : nieuw.

hobo : nieuw; de bekers staan allen gekraakt.

Windladen

- oude laden; getransformeerd.

- de slepen en de pijpstokken zijn recenter; de pijpstokken zijn thans aangeschroefd.

- alle roosters zijn vernieuwd (in grenenhout).

- de kleppen werden later achteraan in een pin bevestigd.
- in het midden van de ventielkasten zijn uitzagingen geschied wegens de aanleg van nieuwe windkanalen; hierdoor zijn eventuele naamplaatjes of inskripties uitgewist.

Klaviatuur

- was in origine ingebouwd aan de prospektzijde van het HW.
- thans aan de zijkant geplaatst (nieuwe klavieren).

Traktuur

- nieuw.

Windvoorziening

- nieuwe magazijnbalg; met handpomp.

ORGELKAST

- het instrument bestond in origine uit een gescheiden 4'HW-kast en 4'RP-kast (in de balustrade);
bij de transformatie werd de RP-kast verwijderd, op het prospekt na; de HW-kast werd tegen het RP-prospekt aangeschoven, zodat een soort balustradeorgel met onderwerkfront ontstond.
- de HW-kast is grof beschadigd bij de transformatie : de deuren achteraan zijn verwijderd, de regels zijn overgezaagd, en grove schade is aangericht door het aanbrengen van een zwelkast en een nieuwe klaviatuur.

HUIDIGE TOESTAND

- instrument : in verval.
- meubel : in verval.
- onderhoud : geen meer.

---

datum prospektie : maart 1976

Centrum HOEGAARDEN
Gemeente OUTGAARDEN
Parochiekerk Sint-Niklaas

=====

Auteur instrument : Ch.Rifflart & Zonen, Yvoir.

Bouwjaar : 1855

Herstelbeurt : één van de orgelbouwers Joris (Aarschot? Hasselt?)

Datum : (luidens een gedenkplaatje op het front)

" M^r en M^w Adolf Lebegge-Flawinne "

lieten mij herbouwen

26 juli 1943

INSTRUMENT

Dispositie

(horizontale rij registertrekkers; staan op onregelmatige afstanden
van elkaar, volgens de opstelling van de slepen.)

o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
tremulant (=nieuw)	trompet 4	lage trompet 8	hooge trompet 8	vulstem 3 r	lage dwarsfluit 2	woudfluit 2	zweving 8	blokfluit 4	gedekt 8	principaal 8	hooge brompijp 16	monter 8	bovenoctaaf 4	vulwerk 5r (=cornet)	

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f° (aangehangen)

Pijpwerk

+ front : in slap lood; een aantal pijpen is in de voet doorgeplooid
en aldus zwaar beschadigd; thans met aluminiumverf besmeurd.

+ binnenpijpwerk :

cornet : 5 koren; 8'-koor is roergedekt, met lange dunne roeren; de overige koren zijn van wijde open fluitmensuur.

prestant 4 : deels op de windlade, deels in het front.

montre 8 : C-pijp binnenin, verder vanaf Cis in het front, de diskant is binnenpijpwerk met wijde mensuur.

bourdon 16 : diskantspel (origineel); wijde mensuur.

principaal 8 : is een feite een strijckregister (origineel), met inskripties "v" (viola?).

bourdon 8 : grootste oktaaf in eik; verder metalen gedekten met lage opsneden (soms wat rond gesneden), wijde mensuur.

fluit 4 : vanaf fis (tot boven toe) roergedekt; met zeer wijde roeren ($\frac{2}{3}$ v. $\emptyset$).

zweving 8 : diskantspel; qua konstruktie een soort dolciana, iets wijder dan de andere strijcker; inskripties "c" (céleste?).

doublette 2 : volledig; prestantmensuur.

flûte traversière 2 : nu nog alleen baskant; het pijpwerk in de diskant is verdwenen; mensuur : begint enger dan doublette doch verbreedt naar boven toe.

fourniture : 3 rangen.

trompet 8 B + D : met gedraaide bolvormige koppen, aan de voorkant iets afgeschuind; stevels van cilindrische vorm met conisch voetje.

clairon 4 : zelfde konstruktie als trompet; de 12 kleinste pijpen zijn labialen (origineel).

Windlade

- typisch slepen-systeem van Rifflart : de slepen lopen tussen de pijpstokken in en worden tevens bovenaan aangedrukt door half rond gebogen ijzeren veren.

- de ventielen zijn achteraan ingelijmd.

- de lederpulpeten zijn versleten.

- inskriptie in de kleppenkast :

" Charles Rifflart père, Facteur d'orgues "
à Yvoir, Segond et Charles, ses fils
m'ont fait l'an 1855

Klaviatuur

- ingebouwd aan de zijkant (origineel).
- klein recht pedaaltje (orig.).

Traktuur

- liggend wellenraam.
- voor het pedaal is er eveneens een wellenraam.

Windvoorziening

- magazijnbalg (waarschijnlijk origineel); met handpompbediening in een torenkamertje.
- tremulant = nieuw (Joris).

ORGELKAST

- kast in klassieke stijl; 8', doch zonder veel overlengte.
- het doksaal werd later naar buitennissige proporties vergroot, zodat het meubel zich thans helemaal achteraan bevindt; de oorspronkelijke balustrade is - in getransformeerde vorm - behouden.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.
meubel : begin van verval.
onderhoud : geen meer.

---

datum prospektie : maart 1976

Centrum HOLSBECK
Gemeente HOLSBECK
Parochiekerk Sint-Maurus

=====

Auteur instrument : onbekend;
de kerk is nieuw van 1910; het orgel dateert wellicht uit
dezelfde periode.

Latere transformatie : auteur en datum onbekend.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>reciet</u>	<u>pedaal</u>	<u>groot orgel</u>
salicional 8	flute 8	montre 8
bourdon 8	sousbasse 16	bourdon 16
flute douze 4		prestant 4
octavin 2		gamba 8
voix celeste 8		(?)
basson-hautbois 8		bourdon 8
tremblant		fourniture
ped.aan gr.org.		trompette 8
ped.aan rec.		
rec.aan gr.org.		

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- losstaande speeltafel.
- mechanische traktuur, doch veel pneumatisch afgevoerde elementen.
- gedeelde stijlloze orgelkast.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : onbespeelbaar

meubel : in verval

onderhoud : geen meer

---

datum prospectie : januari 1976

Centrum HOLSBECK
Gemeente KORTRIJK-DUTSEL
Parochiekerk Sint-Catharina

=====

Auteur instrument : onbekend
Bouwjaar : 1° helft 19° eeuw
Herstellingen : het instrument werd onderhouden L.Fr.Vandenplas
die destijds koster-organist was terplaatse (ca.1865-1880);
na 1900 geschiedden nog enkele transformaties.

INSTRUMENT

Dispositie

o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
trompette B	trompette H	monter	violoncelle	doublette	(fluit)	bouillon	(prestant 4)	dolce	(vast)	(vast)

manuaalomvang : C-f'''

pedaalomvang : C-f° (aangehangen)

Pijpwerk

- + front : - middenvelden = houten sierpijpen.
- zijtorens (elk 5 pijpen) = sprekend; gewalst metaal;
met bolus gesoldeerd; thans met aluminiumverf beschilderd.

inskriptie binnenin de kast, achter het front :

" Deze facade is in tin gezet "

door L.Fr.Vandenplas

koster organist alhier in den

jare 1872 in de maand september

+ binnenpijpwerk : heeft over het algemeen zeer hoog loodgehalte.

cornet : pijpwerk verdwenen; boringen nog aanwezig.

dolce 8 : soort traversière, volledig in hout; vanaf 4' in eik, met
ronde voeten; C-B = nieuw.
prestant 4 : deels in het front.
bourdon 8 : groot oktaaf in eik.
fluit 4 : volledig gedekt.
doublette 2 : conisch pijpwerk (soort gemshoorn); in de bas uitgelengd
aan de voeten.
montre 8 : bestaat uit opgeschoven en uitgelengd pijpwerk; er zijn
snijbaarden aangebracht; het rooster is gewijzigd.
violoncelle : staat op de plaats van een vroegere furniture van 3 r.
trompet B + D : bekers met blikken onderstukken; gedraaide kurkvormige
koppen; smalle lepels.

Windlade

- gespijkerde pijpstokken.
- de kleppen zijn achteraan met een lat vastgezet (niet origineel).
- de geleidpinnen lopen door tot in de verenkam.
- de pulpeten zijn versleten.

Klaviatuur

- was in origine ingebouwd aan de achterwand (balustradeorgel) : de
klavieropening en registergaten (aan elke kant 6) zijn nog zichtbaar.
- het origineel klavier en de registertrekkers zijn bewaard gebleven;
eiken toetsen, regelbaar.

Traktuur

- grenen wellenraam en wellen (ca.1900).
- op de zijkant van de windlade, achter het huidige klavierraam, staat
(gedeeltelijk) een voormalige registeropstelling genoteerd :

cornet
salusion
prestant
bourdon
flute
octavin
(rest is niet
meer genoteerd)

Windvoorziening

- magazijnbalg, met kompresseeur in de voet van de kast.
-

ORGELKAST

- 4'-kast in sobere laat-klassieke stijl.
  - stond vroeger in de doksaalbalustrade; thans achteruitgeschoven.
  - de deuren van de achterwand werden afgenomen (zijn nog aanwezig).
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval; nog nauwelijks bespeelbaar.

meubel : in verval.

onderhoud : geen meer.

---

datum prospektie : maart 1976

Centrum HOLSBEK
Gemeente NIEUWRODE
Parochiekerk Sint-Lambertus

=====

Auteur instrument : L.Dryvers / Rotselaar.
Bouwjaar : ca. 1865.

In feite betreft het een grondige verbouwing van een orgel-
kast uit de 1° helft van de 19° eeuw.

Transformaties : V. Van de Loo / Rotselaar, 1934.

Latere herstelbeurten en onderhoud : orgelbouwers Joris.

INSTRUMENT

Dispositie

basoctaaf, brompijp 16, montre 8, brompijp 8, viola 8, fluit 4,
prestant 4, octaaf 2, vulwerk, trompet.

tremblant

koppel.ped.-man.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-c'

Pijpwerk

+ front : houten sierpijpen in alle velden;
laagste gedeelte = in eik,
bovengedeelte = in grenen.

+ binnenpijpwerk :

montre 8 : oud; de baspijpen zijn in zink.

bourdon 16 : verkeerde registerbenaming, op de sleep staat thans een
8'-strijker; oud pijpwerk; een groot gedeelte in hout; de
bas is gekombineerd met bourdon 8.

prestant 4 : oud; nogal veel kernprikken.

roerfluit 4 : oud; niet meer volkomen homogeen; in de bas gedekt met
hoeden; op de grootste pijp staat een inscriptie :

" Nieuw orgel "

gemaakt in 1934

V. Van de Loo

" Rotselaer "

viola 8 : nieuw (Van de Loo); alleen diskant.

oktaaf 2 : oud.

furniture : 3 rangen ($1\frac{1}{3}$, 1, $\frac{2}{3}$); zelfde faktuur als de prestanten;
oud.

trompet : waarschijnlijk van Dryvers; zinken stevels, bekers van zeer
hoog loodgehalte met blikken onderstukken; koppen met kraag;
op de uiteinden afgeschuinde lepels, in messing vervaardigd.

- het als oud aangeduide pijpwerk is vermoedelijk van de hand van
L. Dryvers, en niet oninteressant van faktuur.
- het pijpwerk is van gewalst metaal, met een zeker tingehalte.
- de houten pijpen zijn in grenenhout vervaardigd; vermolmd en aangevreten.

Windlade

- totaal vernieuwd; pneumatisch (Van de Loo of Joris).

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospektzijde; niet centraal geplaatst doch in de
rechterhelft.
- het pedaal is wellicht nog van Dryvers.

Traktuur

- pneumatisch.

Windvoorziening

- magazijnbalg : waarschijnlijk nog van Dryvers.

ORGELKAST

- is in feite een assemblage van verschillende oudere en nieuwe
kast-onderdelen; niet-funktionele structuur.
  - het ondergedeeelte van het front is vermoedelijk een voormalig
loos rugpositief-front (dat in de balustrade geplaatst was).
-

BIBLIOGRAFIE

- H.V.Couwenbergh : "L'orgue ancien et moderne", Lier 1887, uitg.J.Van In;
p.103 : "En 1860, il (= L.Dryvers) fit les premiers essais d'un sommier
dont les registres furent remplacés par des séries de sou-
papes; notamment aux orgues qu'il construisit vers cette
époque à l'église des Joséphites à Louvain, à Nieuwrhode, ...
p.104 : "Mr.L.Dryvers construisit encore les orgues suivantes :
.....
Nieuwrhode, église paroissiale : orgue d'accompagnement.
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.
meubel : in verval.
onderhoud : nagenoeg geen meer.

---

datum prospektie : februari 1976

Centrum HOLSBEK
Gemeente SINT-PIETERS-RODE
Parochiekerk Sint-Pieter

=====

Auteur & bouwjaar instrument : L.Van Peteghem, Gent; 1817,
met gebruikmaking van een deel ouder pijpwerk.
Het orgel onderging enkele transformaties, o.m. door Joris.

INSTRUMENT

Dispositie

cornet		prestant 4
bourdon 8		doublette 2
flûte douce 4		bourdon 16
montre 8		fourniture 4 t
trompette 8 B		trompette 8 D
sousbasse 16		tremolo

kopp. ped.-man.

manuaalomvang : C-f'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

+ front : lood; was in origine met tinfoolie belegd;
nu met aluminiumbronsverf beschilderd.

+ binnenwerk :

cornet : 4 koren, (zonder 8'); bestaat uit divers ouder pijpwerk (17°e.);
bij verschillende kleine pijpjes zijn streepjes soldeersel
aangebracht ter versteviging; 4'-koor met baardjes.

prestant 4 : Van Peteghem.

bourdon 8 : de houten gedekten in de bas zijn van Van Peteghem, de
rest is ouder; in de middentessituur een 12-tal gedekten (waren
vroeger met roeren); de hoogste zijn gedekt, met fijne dunne roeren.

doublette : grotendeels ouder pijpwerk (met boluslijm gesoldeerd); de
samenstelling is niet geheel homogeen in de hoge tessituur.

- fluit 4 : ouder (met boluslijm gesoldeerd);
laagste oktaaf gedekt, de rest roergedekt.
- bourdon 16 : transformatie (Joris), oude corpora met nieuwe voeten;
op de plaats van de vroegere nasard (de benamingen staan nog
op het rooster geschreven).
- montre 8 : volledig nieuw; op de plaats van de vroegere tierce,
waarvan het pijpwerk integraal verdwenen is.
- fourniture : was 3-korig in origine (en niet 4, zoals op het regis-
terplaatje verkeerdelijk vermeld staat); deels ouder pijpwerk
(met boluslijm gesoldeerd); het hoogste koor is verdwenen.
- trompet : typische Van Peteghem-faktuur voor de koppen en tamelijk
diepe lepels; bekers met blikken onderstukken (verroest).
- achter de kast staan enkele nieuwe toevoegingen : het grote pijpwerk
van sousbasse 16, bourdon 16 (gekombineerd) en montre 8.

Windlade

- gespijkerde pijpstokken; doorspraak en windverlies vastgesteld.
- de kleppen zijn achteraan ingelijmd; de pulpeten zijn versleten;
er zijn hulpveren bijgebracht.
- er zijn meerdere pneumatische afleidingen toegevoegd.
- inscriptie in de ventielkast : " L. Van peteghem fecit "

a Gand 1817

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospektzijde.
- originele bakstukken met ingelegd been.
- originele toetsen, doch beleg vernieuwd.

Traktuur

- toetstraktuur deels origineel + enkele pneumatische afleidingen.
- registertraktuur : nieuwe knoppen op de registertrekkers.

Windvoorziening

- geen eigenlijke balg; er is alleen een kompresneur tussen de motor
en de lade.
  - het rossignol-bakje is nog aanwezig, het pijpje met waterbakje zijn
echter verdwenen.
-

ORGELKAST

- originele 4'-kast, deels in wit hout, deels in eik.
- was in origine waarschijnlijk met eikimitatie beschilderd; is nu volledig met bruine verf beschilderd.
- de rugwand is beschadigd; onderaan zijn panelen weg en bovenaan zijn de deuren verdwenen.

ARCHIVALIA

Volgende gegevens werden ons ter beschikking gesteld door E.H. Janssens.
Ze werden door hem reeds gedeeltelijk verwerkt in een monografie :

"Bijdrage tot de geschiedenis van St-Pieters-Rode

Janssens Ward, pastoor, 1968" (in manuscript);

Bekroond door het Vlaams Verbond voor Familiekunde (V.V.F.).

"Manuale van Den heer Morcels Pastoor van Peeters Rode
van den jaere 1812 den 9sten december.

.... Den eersten october 1817 is voltrocken het nieuw orgel gemaekt
door den heer Van Peteghem geboortig van gend, voor 850 guldens
volgens aanbesteding gedaen door den Heer Pastoor J.B.Morcels en
Hendericus Taverniers Maire

Den eersten organist is aangesteld Petrus De greef door den Heer
Pastoor, Taverniers maire, en notabels

het eerste jaer sal hij trecken 25 guldens kosten syn vervallen,
~~het tweede jaer 50 guldens~~ welke somme zal betaelen een deel de kerk
het tweede deel den gemynte en het derde den armen.

V nu word hij betaelt met 36 guldens waer dan de kerk de helligt
geeft enkel ander deel den armen.

Wij ondergeschreven bekennen ontfangen te hebben van Peeter Bockx
in houwelijk met maria Theresia Keldermans de somme van twee hondert
guldens voor het maeken van een nieuw orgel, voor welke somme den
voorschreven Petrus verzoekt dat er zullen gedaen worden in de kerk
tot Peeters Rhode .....

actum 4 october 1816

Rekenings boek (vanaf 1812)

p.62 :

"Betaelt aen Joannes Demarsin dry guldens voor de vragt van het
vervoeren van de ledige cassen van d'orgel na Loven, en medebrengen
van de schalien, by quittantie van 30 Xber 1817,
in decimale munte 3.44. "

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval

meubel : in verval

onderhoud : nagenoeg geen meer

---

datum prospektie : augustus 1975

Centrum HULDENBERG
Gemeente HULDENBERG
Parochiekerk Onze Lieve Vrouw

=====

Auteur instrument : Jos Stevens / Duffel.
Bouwjaar : 1902

Er werd oud pijpwerk van ca.1800 in het instrument verwerkt.
Onderhoud : ca.1950 werd een groot onderhoudswerk uitgevoerd door
G.D'Hondt / Herselt.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Groot orgel</u>	<u>Reciet</u>	<u>Pedaal</u>	P + I
bourdon 16	salicional 8	sousbasse 16	réunion r�c.-ped.
montre 8	voix celeste 8	octave basse 8	I + II
gambe 8	bourdon 8		forte générale
bourdon 8	violine 4		tremolo
prestant 4	flageolet 2		
flûte 4	basson-hautbois 8		expression (zwelkast)
doubl�tte 2			
fourniture			
trompette 8			

manuaalomvang : C-g'''
pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

- de spelen aangeduid met "oud" dateren van eind 18  - begin 19  eeuw;
de 2 kleinste pijpen zijn telkens nieuwe aanvullingen.

Groot Orgel

bourdon 16 : nieuw.
montre 8 : oud pijpwerk, waaronder een aantal frontpijpen, nog met
tinfoolie bekleed; tamelijk hoog loodgehalte.
gamba 8 : nieuw.

bourdon 8 : oud; er werden later nogal wat diepere kernprikken
aangebracht.

prestant 4 : oud; de grootste zijn voormalige frontpijpen; er zijn
overall stemkrullen ingetrokken.

fluit 4 : oud; smal gelabiëerd; in de bas roergedekt met verschuifbare
hoeden, in de diskant met lange wijde roeren; enkele kleinste
zijn in flesvorm.

doublette 2 : oud.

fourniture : bestaat uit oud pijpwerk doch niet in een homogene samen-
stelling; de corpora hebben een iets hoger tingehalte dan
het overige oud pijpwerk; thans van expressions voorzien.

trompet 8 : nieuw; met vertinde messing-lepels en afgeronde tongen;
thans buiten functie.

- het houten pijpwerk is grotendeels nieuw.

Reciet

bourdon 8 : oud; volledig gedekt; ook de houten baspijpen zijn oud
(alleen de voorslagen zijn vernieuwd).

flageolet 2 : oud; volledig roergedekt.

- het overige pijpwerk is nieuw van J.Stevens.

Windladen & Traktuur

- windladen in pich-pine, voorzien van pneumatische traktuur.

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel.

ORGELKAST

- er is geen eigenlijke orgelkast, alleen 2 onbelangrijke façades
van zwelkast (links) en hoofdwerk (rechts).

- er is geen frontpijpwerk in aangebracht.

ARCHIVALIA

Werklijst van de orgelmakers Stevens (genoteerd en ons bezorgd door
Dhr. G.Potvlieghe) ; vermelding:

"Huldenberg, 1902"

en verder nogmaals "Huldenberg, 18" (18 reg.?).

HUDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : in verval.

onderhoud : geen meer.

---

datum prospektie : april 1976

Centrum HULDENBERG
Gemeente NEERIJSE
Parochiekerk Sint-Pieter & Paulus

=====

Auteur instrument : (naamplaatje op de klaviatuur)

" Manufacture de grandes orgues d'Eglise "

François Loret

a Malines

Bouwjaar : juiste bouwjaar niet bekend; vermoedelijk omstreeks 1890.

Fr.Loret overleed in 1877, doch het is bekend dat zijn
zoon Camille het bedrijf een tijdlang voortzette onder de
naam van zijn vader.

Er geschieden enkele lichte transformaties : auteur en jaar niet bekend.

Onderhoud : Fa. Van de Loo / Heverlee.

INSTRUMENT

Dispositie

bourdon 8	dolcina 4	flageolet 2	flûte 4	voix celeste 8° salicional 8
prestant 4	bourdon 16	montre 8	viola 8	bourdon 8
(gereserv.)	clairon B 4	doublette 2	flûte 4	
			trumpette 8	hautbois S 8 (gereserv.)

° voix celeste is een nieuwe benaming boven de oude geplakt; de originele benaming luidt "Melophone 8"

- manuaalkoppel

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-d' (aangehangen aan het groot orgel)

Pijpwerk

+ front : zink; met snijbaarden;

alleen de uiterste velden spreken, de rest zijn sierpijpen.

Positief

flageolet 2 : conisch.

fluit 4 : gedekt; de kleinste pijpen (ca. 1 oktaaf) zijn conisch.

dolce 4 : strijker; licht conisch van vorm.

melophone : met expressions.

bourdon : volledig gedekt, met verschuifbare hoeden.

salicional : -

Groot orgel

montre 8 : met expressions.

gamba 8 : id.

bourdon 16 : de 2 grootste oktaven in eik, verder gedekt met
verschuifbare hoeden.

bourdon 8 : laagste oktaaf in eik.

prestant 4 : de grootste met expressions.

fluit 4 : de 14 kleinste zijn conisch.

doublette 2 : prestantmensuur.

trompet : bekens met hoog loodgehalte, bij de grootste zijn er blikken
onderstukken; ingeslagen nummering.

(clairon bas : cfr. trompet.

hobo sup : met opslaan tongen.

- alle tongwerken hebben diepe en smalle kelen.

Windlade

- één grote dubbele lade, in eik, met 2 ventielkasten.

- vooraan : positief-pijpwerk.

achteraan : groot orgel.

- eiken kleppen, achteraan in een pin en vooraan met een geleid-pin.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospektzijde.

- met (voor Loret typische) witporceleinen registerknoppen;

blauwe opschriften voor Positief,

zwarte opschriften voor Groot orgel.

Traktuur

- de toets- en registertraktuur is volledig mechanisch.

- de toetstraktuur van het Groot orgel loopt over hevels.

- liggende registerwalsen.

Windvoorziening

- originele magazijnbalg in de voet van de kast.
  - mechanisch pompsysteem met draaiwiel dat 3 pompen bedient (uitvinding van Loret).
-

ORGELKAST

Neo-romaanse orgelkast met goede structuur; in stijl aansluitend met het doksaal.

BIBLIOGRAFIE

Kreps J., OSB : "Quinze Loret" in 'Musica Sacra', Mechelen sept.1959;

- onder "Tableau généalogique de la famille Loret":

François-Bernard ° Termonde 1808

+ Malines 1877

- verder

"François Bernard Loret dota de quelque 300 orgues les jubés de Belgique, de Hollande et d'ailleurs. Son fils Camille lui succéda dans cet atelier de la Bleekstraat à Malines où se donnèrent les premiers cours de l'école de musique religieuse, dite Ecole Lemmens, en 1879.

François Bernard préconisait un "Nouveau système" d'orgues : suppression des Mixtures, sommier unique avec les mêmes jeux transmis sur plusieurs claviers manuels, tuyaux en plomb ou cuivre recouverts d'une pellicule d'étain, matériau baptisé "Mechels tin". Cette facture d'orgues "à rabais" comme s'exprimait A.Cavaillé-Coll, exerça une influence dont le pays se ressent encore de nos jours dans son penchant pour les orgues à bon marché et l'emploi sans cesse renaissant du dédoublement des jeux."

HUIDIGE TOESTAND

instrument : begin van verval.

meubel : id.

onderhoud : regelmatig.

---

datum prospectie : augustus 1975

Centrum HULDENBERG
Gemeente OTTENBURG
Parochiekerk Sint-Niklaas

=====

Auteur instrument : onbekend; er zijn vergelijkingspunten met werk van de Waals-Brabantse school.

Bouwjaar : onbekend; waarschijnlijk na 1840, met verwerking van enige gedeelten van een ouder orgel.

(De kerk dateert van 1777, doch de toren werd heropgebouwd na de brand van 1840.)

Herstellingswerken : Aug.D'Hondt / Kessel-Lo, ca.1900.

INSTRUMENT

Dispositie

X (gestopt gat)	(gestopt gat) X
O bourdon 8	flûte 4 O
O nazart 3	doublette 2 O
O viola bas 8	viola sup 8 O
O founture 3r	trompette sup 8 O
O prestant	trompette bas 8 O

° onder de huidige registerplaatjes bevinden er zich nog oudere (b.v. onder prestant is nog leesbaar "Trompette").

manuaalomvang : C-f'''
geen pedaal.

Pijpwerk

- + front : middentoren en 2 zijvelden = sprekend pijpwerk; met aluminiumverf beschilderd; achteraan met krijtlijm gesoldeerd; zeer slap lood;
in origine stonden er vlammetjes tussen de pijpvoeten.
- + binnenpijpwerk :
  - er is vroeger een cornet geweest op een verhoogd bankje; op deze plaats staan nu nieuwe grenen baspijpen van de bourdon (eind 19°e.).

prestant 4 : de grootste pijpen staan in het front.
bourdon 8 : de 12 grenen baspijpen zijn nieuw (cfr.supra); het
overige pijpwerk (gedekt) staat op de lade.
fluit 4 : 1 oktaaf gedekt met hoeden, verder roergedekten met tamelijk
lange dunne roeren; de 12 kleinste zijn open fluiten.
nazard : de enkele gedekte baspijpen waren voorheen ook van roeren
voorzien (thans dichtgemaakt); verder roergedekten; de + 16
kleinste zijn open fluiten.
doublette : enkele baspijpen staan in het front.
viola 8 : nieuw; in de bas gekombineerd met de bourdon 8; de oude
roosterboringen wijzen op een voormalig spel met wijde
prestantmensuur (tierce?).
fourniture 3r : enkele pijpjes ontbreken.
trompet B + D : met blikken onderstukken; de bekers zijn beschilderd
met okerkleurige verf; kurkvormige koppen (in de bas lange,
in de diskant korte).

Windlade

- oude lade met vrij ondiepe cancellen.
- buigt door.
- gespijkerde pijpstokken.
- ingelijmde kleppen.
- de pulpeten zijn versleten.
- er werden geen inskripties aangetroffen.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospektzijde.
- het klavier is wellicht nieuw.

Traktuur

- grenen wellenborden en grenen wellen.
- houten registerwalsen, voorzien van ijzeren armen.

Windvoorziening

- magazijnbalg achter de orgelkast, met handpomp;
origineel 19^oeeuws.
-

ORGELKAST

- 4'prospekt dat tegen en in de torenboog ingewerkt is; het instrument zelf is onder de torenboog geplaatst; het prospekt is veel breder en hoger dan de eigenlijke orgelkast; links en rechts in de voet van de orgelkast is een doorgang.
  - in de uiterste zijtorens staan houten sierpijpen.
-

ARCHIVALIA

Inhuldigingsprogramma van het nieuwe orgel van de O.L.Vrouwkerk te Kessel-Lo (Vlierbeek, voormalige abdijkerk), van 17 dec. 1904.

In dit programma stelt de orgelbouwer A.D'Hondt een werklijst op nl.:

"Listes des orgues construites et des restaurations faites par

Auguste D'Hondt, Kessel-Loo, Louvain :

.....

Ottenburg, restauration.

.....

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : begin van verval.

onderhoud : waarschijnlijk geen meer.

---

datum prospektie : maart 1976

Centrum HULDENBERG
Gemeente SINT-AGATHA-RODE
Parochiekerk Sint-Agatha

=====

Auteur oorspronkelijk instrument : niet bekend
Bouwjaar : 1° helft van de 19° eeuw
Auteur transformatie : (naamplaatje op de klaviatuur)
" Fabrique "
d'orgues, pianos & harmoniums
usine à vapeur
Ch^s Anneessens-Meunier
Grammont

Datum transformatie : 1880.

Het betreft een grondige transformatie van een
orgel dat destijds amper dateerde uit de 1° helft van de 19° eeuw.
Onderhoud : geen meer.

INSTRUMENT

Dispositie

O	O	O	O	O	O	O	O	O
trompette	flageolet	voix céleste	bourdon	flûte harm.	montre	viole de gambe	bourdon	cornet
8	2	8	8	4	8	8	16	

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f° (aangehangen)

Pijpwerk

+ front : 19° eeuw; was in origine met tinfoolie belegd;
niet meer aangesloten.

+ binnenpijpwerk :

cornet : 4 koren ; 8' gedekt (18^oeeuws),

4' oud pijpwerk,

2 ²/3' oud; het pijpwerk is aan de monden dichtgeknepen,
het tertskoor is verdwenen (Ch.Anneessens).

bourdon 16 : laagste oktaven in grenen (Anneessens);

de rest is ouder pijpwerk (qua faktuur verwant met V.Peteghem)

gamba : Anneessens.

montre 8 : Anneessens; van expressions voorzien.

flute harm. 4 : gedekt met roeren, de hoogste zijn conisch;

(voorheen een nasard?).

bourdon 8 : in de diskant roergedekt (een aantal roeren is verwijderd).

voix celeste : oud pijpwerk met prestantmensuur dat uitgelengd is;
nu van snijbaarden voorzien.

flageolet 2 : in baskant gedekt met hoeden, waarvan alle roeren verwijderd
trompet 8 : Anneessens. zijn.

Windlade

- van Anneessens.
- de laadjes van de cornet zijn ouder, alhoewel grondig getransformeerd door Anneessens.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de zijkant.
- toetsen met beenbeleg.

Traktuur

- mechanisch.
- de grootste pijpen zijn pneumatisch afgeleid.
- de registratuur loopt over liggende ijzeren hoeken.

Windvoorziening

- magazijnbalg in de voet van de kast.
-

ORGELKAST

- oud prospekt in klassieke stijl, dat in twee helften gezaagd werd, links en rechts op het doksaal.
- het linkse deel is alleen nog een slordig aaneengetimmerde façade (er zijn nog vierkante registergaten in aanwezig); het rechtse deel is vóór de nieuwe orgelkast geplaatst.

BIBLIOGRAFIE

G.Potvlieghe : "Drie werkl ijsten van 19^oeeuws Belgische orgelmakers", in 'De Mixtuur', tijdschrift over het orgel, nr.11, oktober 1973, Schagen (NL.);
p.209 : Werklijst Ch.Anneessens : "1880 - Rhode-St-Agathe, rest."

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : id.

onderhoud : geen meer; het instrument is buiten gebruik;
op dit ogenblik doet een harmonium dienst.

---

datum prospektie : augustus 1975

Centrum KEERBERGEN

Gemeente KEERBERGEN

Voormalige parochiekerk Sint-Michiel

=====

NOTA : De oude parochiekerk St-Michiel werd afgebroken in 1971.

Het orgel en het overige waardevol kerkmeubilair werden
ondergebracht in het museum 'De Botermolen' van de plaatselijke
Heemkundige Kring.

Auteur instrument : P.Van Peteghem uit Gent.

Bouwjaar : 1777

Auteurs transformaties : - P.Stevens-Vermeersch / Duffel, 1888

- Joseph Joris / Haacht, ca.1920

(verbouwing tot een 2-klaviersorgel)

Het orgel werd gedemonteerd door de Fa. J.Stevens / Duffel, 1971.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Gr.org.</u>	<u>Reciet</u>	<u>Ped.</u>
montre 8	fluit 4	subbas 16
bourdon 8	voix celeste	
prestant 4	salicionaal 8	
gamba 8	bourdon 8	
cornet 5r		
doubllette 2		
trompet 8		
clairon bas 4		
manuaalomvang : C-g'''		
pedaalomvang : C-d'		

Pijpwerk

+ front : het frontpijpwerk is integraal behouden; was bekleed met
tinfoolie en de monden belegd met bladgoud; thans beschilderd
met aluminiumbronsverf.

+ binnenpijpwerk : - er werden stemsleuven aangebracht.

- ingescheurde randen (wegens slecht stemmen).

- de niet-originele houten pijpen zijn in grenen-
hout en met bolus beschilderd.

cornet : de hoogste tonen (6 cancellen) zijn aanvullingen, waarop
oud pijpwerk werd geplaatst.

montre 8 : de diskant bestaat uit pijpwerk van de gesupprimeerde tierce.

bourdon 8 : oud.

prestant 4 : oud.

gamba 8 : van P.Stevens-Vermeersch; hoog loodgehalte; van goede faktuur.

doublette 2 : oud.

trompet 8 :

clairon bas 4 :)oud; de tongen werden vernieuwd door P.Stevens-Vermeersch.

fluit 4 : oud.

voix celeste : nieuw (Joris).

salicional 8 : id.

bourdon 8 : id.

subbas 16 : nieuw (Stevens-Vermeersch).

Windladen

Gr.org.

- van P.Stevens-Vermeersch :

inscriptie " Orgel vernieuwd door P.Stevens-Vermeersch "

Orgelmaker Duffel

1888

- soliede eiken lade; geschroefde pijpstokken.

- kleppen in pin.

- destijds had de furniture 3 koren , blijkens het huidige rooster,
wat niet overeenstemt met de oorspronkelijke Van Peteghem-dispositie.

Zwelwerk

- nieuw (Joris); pneumatisch.

- de subbas (ped.) is pneumatisch afgevoerd op een afzonderlijke lade
achter de oude orgelkast.

Klaviatuur

- in origine ingebouwd aan de achterwand.
- thans vooraan gebracht.
- de oorspronkelijke manuaaltessituur was C-d''' (zonder pedaal).

Traktuur

- + toetstraktuur :
  - het origineel wellenbord is verdwenen.
  - enkele oude residua in wellenbord van pedaal en abstrakten.
  - zwelwerk : pneumatisch (Joris).
- + registratuur :
  - registerknoppen en -stokken : nieuw.
  - de walsen zijn nog grotendeels origineel, doch van plaats veranderd.

Windvoorziening

- magazijnbalg van Stevens-Vermeersch.
- gedeeltes van het Van Peteghem-windkanaal bleven bewaard.
- inskriptie op de tremulant :

" Mijnheer Jozeph Joris "
Orgelmaker in de kerk te Keerbergen
bureau restant Hacht

ORGELKAST

- 4'-kast in rococo-stijl; in origine een één-klaviers balustradeorgel.
- de doksaalbalustrade in de afgebroken St-Michielskerk sloot niet aan bij de voet van de orgelkast, en was waarschijnlijk van recentere datum.
- rugwand en zijwand van de kast zijn beschadigd.
- de zijstukken aan de voet, die aansloten bij de oorspronkelijke balustrade, zijn afgebroken.
- de voet werd beschadigd door de verplaatsing van de klaviatuur naar de voorkant; de orgelkast was losgemaakt uit de balustrade en naar achter geschoven om het klavier vooraan te kunnen plaatsen.
- het zwelwerk is een kist in grenenhout en triplex, rechts achter de orgelkast geplaatst, tegen de doksaalmuur (Joris).

- de oorspronkelijke registergaten zijn nog aanwezig aan de achterzijde van de orgelkast, met restanten van de oude registerplaatjes, geschreven met rode inkt op papier :

Prestant	Cornet
Doublette	Bourdon
Nazaert	Flûte
Fourniture	Tierce
Trompet bas	Cimbale
Clairon bas	Trompet sup.
Voix humaine bas	Voix humaine sup.
Tremblant	Rossignol et Ventil

BIBLIOGRAFIE

Betreffende een voormalig orgel :

1) E.Van Autenboer : "Jan en Blasius Bremser, orgelbouwers te Mechelen in de XVII^ee.", in 'De Praestant', XII^ojg.(1963).

p.41 :

"1644 - Op 20 november sloot J.Bremser een akkoord om voor de St.-Janskerk (Mechelen) een orgel te maken voor 350 fl.: het oude orgel werd door hem in orde gesteld en voor 120 fl. verkocht aan de pastoor en kerkmeesters van Keerbergen.^o)

^o) = - E.Neeffs, Chronique artistique de l'église St-Jean à Malines, z.p., z.j., bl.26

- Van Doorslaer, Notes ..., bl.612

- Stellfeld, Bronnen tot de Geschiedenis, bl.30

Betreffende het Van Peteghem-orgel :

1) E.G.J.Gregoir : "Historique ....", Anvers 1865, p.198 :

vermelding "Keerbergen" op de werklijst van P.Van Peteghem.

2) A.Fauconnier : "De Van Peteghem's, bekroning van het Vlaamse Rococo", in het tijdschrift 'Vlaanderen', nr.129, 21^ojg.(nov.-dec.1972) :

p.341 : foto (vóór de afbraak) + onderschrift

"Keerbergen. Pieter Van Peteghem 1777. In 1888 van een nieuwe windlade voorzien door Stevens-Vermeersch / Duffel, gepaard gaand met lichte verbouwing; omstreeks 1930 grondiger omgebouwd door Joris / Zichem en

sindsdien door hem onderhouden. Samen met de oude kast, zijn er nog verschillende Van Peteghem-stemmen.

Zal het orgel nog ooit tot klinken worden gebracht, nu de voortreffelijk klinkende oude kerk zonder genade gesloopt werd ?

p.344 : dispositie-opgave.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : zwaar verminkt en in verval.

meubel : verminkt en in verval.

Tijdens de afbraak van de kerk in 1971 werd ook het orgel gedemonteerd.

De orgelkast met frontpijpen berust thans in het Heemkundig Museum, het binnenwerk wordt voorlopig in het atelier van de Fa. J.Stevens te Duffel bewaard.

---

data prospectie : 1971 en 1975

Centrum KEERBERGEN
Gemeente KEERBERGEN
Nieuwe parochiekerk Sint-Michiël

=====

Auteur instrument : Fa. J.Stevens / Duffel.
Bouwjaar : 1971

INSTRUMENT

Dispositie : gedekt 8 (B + D)
              prestant 4
              roerfluit 4 (B + D)
              octaaf 2
              mixtuur 3r
              regaal 16

manuaalomvang : C-g'''
pedaalomvang : C-f' (aangehangen)
mechanisch; sleepladen.

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant', XX^ojg.(1971), p.73, rubriek "Orgelinhuldigingen" :
30 mei - Keerbergen
Orgelbouwer : Fa. J.Stevens, Duffel.
Adviseur : J.Joris.
Systeem : mechanische sleepladen.
Gastorganist : J.Swinnen.
(volgt dispositie-opgave).

Centrum KORTENAKEN
Gemeente HOELEDEN
Parochiekerk Sint-Amandus

=====

Auteur instrument : Fa. A.Thunus / Malmédy.
Bouwjaar : 1960

INSTRUMENT

Dispositie

brompijp 16 bas	brompijp 16 disk
toogfluit 8	wilgenpijp 8
gedekt 8 bas	gedekt 8 disk
principaal 4	fluit 4 disk
fluit 4 bas	oktaaf 2
trompet 8	kornet 4 st
klaroen 4 bas	vulstem 3 st

manuaalomvang : C-f'''
geen pedaal.

Pijpwerk

- het pijpwerk staat in open opstelling, enkel omgeven door de klaviatuur en enkele zijpanelen.

mixtuur 3r : ouder pijpwerk.

cornet 4r : id.

clairon 4 : id.

trompet 8 : id.

fluit 4 : ouder; in de bas gedekt, de hoogste open.

oktaaf 2 : ouder pijpwerk.

prestant 4 : id.

bourdon 8 : id., de baspijpen zijn in eik (mogelijks Van Dinter).

wilgenpijp : 2° helft 19°e. of recenter.

bourdon 16 : fragmentarisch daterend uit 2° helft 19°e.

toogfluit 8 : nieuw.

- de nog aanwezige houten pijpen zijn waarschijnlijk afkomstig uit het vorig orgel van Van Dinter.

Mekanisch gedeelte :

integraal nieuw.

BIBLIOGRAFIE

E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1865, p.182 :

"Van Dinter P.A., ... Puis des orgues à ..., Hoeleden, ..."

Dit orgel werd totaal opgeruimd in 1960, op vermoedelijk enig pijpwerk na.

HUIDIGE TOESTAND

Het instrument verkeert in compleet onbespeelbare toestand, vooral wegens de talrijke hangers.

---

datum prospektie : december 1975

Centrum KORTENAKEN
Gemeente KERSBEEK
Parochiekerk Sint-Servatius

=====

Auteur instrument : onbekend

Bouwjaar : midden 19° eeuw, met verwerking van een hoeveelheid
18° eeuwse pijpwerk.

Het orgel is waarschijnlijk door P.A. Van Dinter te Kersbeek
geplaatst.

Auteurs transformaties : - P.A. Van Dinter (vermoedelijk vóór 1857)
- M. Dryvers / Kortenen
- Gebrs. Joris

Laatste herstelbeurt : Fa. B. Pels-D'Hondt / Herselt, 1976.

INSTRUMENT

Dispositie

	0 trompette bas	trompette sup 0
	0 salicional	doublette 2 0
X (open reg.gat)	0 bourdon 16	bourdon 8 0
X (id.)	0 prestant 8	voix celeste 8 0
	0 octave 4	(open gat) X

manuaalomvang : C-f'''

pedaalomvang : C-f^o (aangehangen)

Pijpwerk

+ front : de pijpen waren in origine met tinfoelie bekleed;
zeer dunne kernen, zeer scherpe kernfasen;
de grootste hebben opgeworpen labia.

+ binnenpijpwerk : van hoog loodgehalte; slap en dunwandig metaal;
overal zijn steminsnijdingen toegebracht;
een deel pijpen stamt uit het einde van de 18° eeuw.

prestant 4 : deels in het front.

montre 8 : diskant = origineel, baskant = aanvulling.

bourdon 8 : enge mensuur.

bourdon 16 : een groot gedeelte is oud pijpwerk doch van diverse herkomst; de diskant is vermoedelijk pijpwerk van een fluit 4. doublette 2 : oud.

salicional & voix celeste : 19^eeeuws pijpwerk; staat op de plaats van een vroegere fourniture 3r (het rooster ervan is nog aanwezig, dit rooster is niet in eik).

trompet 8 B + D : in de stijl van de Luikse school; kurkvormige koppen; ondiepe lepels.

Windlade

- grenen pijpstokken; aangeschroefd (origineel).
- de ventielkasten gingen vroeger achteraan open.
- de kleppen zijn achteraan ingelijmd en vooraan met een stift geleid (de geleidstiften zijn vertind en nogal dik).
- de lederpulpeten zijn versleten.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospektzijde;
- origineel klavier, doch de aanhechtingspunten van de abstrakten zijn gewijzigd (om de ventielen meer opening te geven).
- de ligging van het pedaal is gewijzigd.

Traktuur

- grenen wellenbord; dokjes in beukenhout; grenen abstrakten.
- de registerwalsen zijn in beukenhout.

ORGELKAST

- 4'-front in rococo-stijl.
  - de orgelkast is helemaal naar achter op het doksaal geschoven.
  - links en rechts van de kast staan uitbreidingen (16'pijpen; Joris).
-

BIBLIOGRAFIE

- 1) E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1865; p.181-182.
"Van Dinter, P.A., facteur d'orgues qui s'établit d'abord à Tirlemont
et depuis 1857 à Maeseyck. ...
Puis des orgues à ..., Kersbeek, ..."
- 2) H.V.Couwenbergh : "L'orgue ancien et moderne", uitg.J.Van In, Lier
1887; p.87.
"Martin Dryvers à Cortenaeken (Diest), construisit des orgues à
Cortenaeken, Kersbeek, ..."

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.
meubel : in verval.
onderhoud : ontoereikend.

---

datum prospektie : maart 1976

Centrum KORTENAKEN
Gemeente KORTENAKEN
Parochiekerk Sint-Amor

=====

Auteur instrument : gesigineerd "W^{we}J.Joris en Zonen"
orgelmakers
Sichem bij Diest

Bouwjaar : 1^ohelft 20^oeeuw

Er werd gebruik gemaakt van een hoeveelheid historisch pijp-
werk waarvan de herkomst niet bekend is.

Volgens zijn werklĳst (cfr.§ Bibliografie) zou H.Vermeersch
een voormalig orgel reeds grondig vernieuwd hebben (ca.1860).
De werklĳst van M.Dryvers, orgelbouwer te Kortenen,vermeldt
verder zelfs een nieuw orgel te Kortenen.

Onderhoud : Fa.B.Pels-D'Hondt / Herselt.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Gr.Org.</u>	<u>Expression</u>	
bombarde 16	diapason 8	
trompette 8	bourdon 8	grand orgue à la pédale
doublette 2	salicional 8	récit à la pédale
prestant 4	voix celeste 8	récit au grand orgue
viola 8	flûte echo 4	
bourdon 8	piccolo 2	crescendo (zwelkast)
montre 8	tremolo	forte
bourdon 16		

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk

Gr.Org.

bourdon 16 : assemblage van diverse hoeveelheden oud pijpwerk.

bourdon 8 : materiaal uit eind 19^oeeuw.

montre 8 : oud pijpwerk, waaronder een aantal frontpijpen die nog met tinfoolie bekleed zijn.

viola 8 : nieuw.

prestant 4 : in de diskant bevindt zich oud pijpwerk.

doubllette 2 : id.

trompet : oud (verwant aan de stijl van Forceville); bekers met blikken onderstukken; noot-vormige koppen.

Reciet

bourdon 8 : assemblage van oud pijpwerk.

fluit 4 : id.

piccolo 2 : oud pijpwerk, niet homogeen van samenstelling;
een pijp draagt de inscriptie "sexq bas".

salicional^g
voix celeste) : materiaal uit eind 19^ee.

Windladen & traktuur

pneumatisch systeem.

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel.

ORGELKAST

Gedeelde orgelkast in neo-gotische stijl; prospekt met houten sierpijpen.

BIBLIOGRAFIE

1) E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1865, p.207-208 :
"Vermeersch (Henri), à Duffel, ... Voici les orgues construits depuis 1853, ...; Cortenhaeken, renouvelé;"

2) H.V.Couwenbergh : "L'orgue ancien et moderne", uitg. J.Van In, Lier 1887 : p.87 "Martin Dryvers à Cortenaeken (Diest), frère de Léonard Dryvers, construisit des orgues à Cortenaeken, ..."

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : id.

onderhoud : nagenoeg geen meer.

---

datum prospektie : oktober 1975

Centrum KORTENAKEN
Gemeente MISKOM
Parochiekerk Sint-Germanus

=====

Enkele jaren geleden werd het kerkorgel door plaatselijke medewerkers afgebroken.

Naar men ons telefonisch meedeelde, zijn er geen restanten van dit orgel ter plaatse bewaard gebleven.

Het is dus niet meer uit te maken of het nog het Van Dinter-orgel betrof waarvan sprake in Gregoir's "Historique ...".

BIBLIOGRAFIE

E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1865, p.182 :
"Van Dinter P.A., facteur d'orgues ....
Puis des orgues à ..., Miscom, ..."

---

datum informatie : december 1975

Centrum KORTENAKEN

Gemeente RANSBERG

Parochiekerk O.L.Vrouw van de Rozenkrans

=====

Auteur instrument : P.A.Van Dinter

Bouwjaar : vermoedelijk vóór 1857.

Het orgel werd uit de oude kerk (afgebrand einde 19°e.) gered
en herplaatst in de nieuwe kerk.

Auteur transformatie : V.Van de Loo / Rotselaar, ca.1930.

INSTRUMENT

Dispositie

trompette 8, doublette 2, flute 4, salicional 8, voix celeste 8,
bourdon 8, cornet, prestant 4.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f°

Pijpwerk

+ front : dunwandig lood; beschilderd met aluminiumverf.

+ binnenpijpwerk :

prestant 4 : deels in het front.

cornet : nog compleet; 5 r.

8'-koor = gedekt; 8 pijpen zijn conisch.

een paar koren zijn dichtgeknepen;

op één aaneengesloten bank opgesteld;

de 2 hoogste koren zijn sindslang niet meer gestemd

(buiten functie).

bourdon 8 : in origine verdeeld in B + D; volledig gedekt; de 8 kleinste
zijn conisch; een 14-tal baspijpen zijn in eik (met ronde
stempels op de deksels, aangeschroefde voorlagen en gedraaide
pijpvoeten).

voix celeste : in de diskant oud pijpwerk (was misschien in origine
een viola di gamba diskant).

salicional : nieuw; de grootste pijpen staan achter de kast;
mogelijks stond in origine een fluit op deze plaats.
fluit 4 : gedekt zonder roeren; de 20 kleinste zijn conisch.
doublette : prestantmensuur.
open sleep : in origine een diskantspel; waarschijnlijk een wijde
fluitstem (overblazende fluit 4 of traversière?).
trompet : was in origine verdeeld in B + D; volledig origineel pijpwerk,
van een enigzins modernere faktuur; stevels met koperen ring;
tamelijk ronde lepels; de 6 kleinste pijpen zijn verdwenen
en vervangen door labiaalpijpen (die oud zijn).
fourniture : open plaats, alle pijpwerk is verdwenen.

Windlade

- origineel.
- de sleepbanen zijn met leer belegd.
- er zijn geen lederpulpeten; de verbinding ventiel - abstrakt geschiedt via schalmraden.

Klaviatuur

- in origine ingebouwd aan de zijkant (er zijn nog 12 originele registergaten zichtbaar, op een horizontale rij).
- thans een vrijstaande speeltafel (Van de Loo).
- het pedaal is nog oud, doch enigzins vernieuwd (grenen toetsen).

Traktuur

- toets- en registertraktuur zijn mechanisch, doch vernieuwd in verband met de vrijstaande speeltafel.

Windvoorziening

- originele magazijnbalg, in een torenkamer; met een reguleurbalg erboven.
  - de handpompbediening is nog aanwezig.
-

ORGELKAST

- sober 4'-kastje in klassieke stijl; volledig vlak front (zelfde type als te Overlaar).
  - zijkant beschadigd door verwijderen klaviatuur.
  - achteraan is nog een opening van het oud windkanaal.
-

BIBLIOGRAFIE

E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1865; p.181-182.

"Van Dinter, P.A., facteur d'orgues qui s'établit d'abord à Tirlemont et depuis 1857 à Maeseyck.

Puis des orgues à ..., Ronsberg, ... "

(bedoeld is Ransberg).

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : id.

onderhoud : geen meer.

---

datum prospectie : maart 1976

Centrum KORTENAKEN
Gemeente WAANRODE
Parochiekerk Sint-Bartholomeus

=====

Bouwgeschiedenis :

1817 : nieuw orgel door P.Van Overbeek & Zoon, Mechelen.
1831-32 : restauratie + plaatsing van een nieuw positief door
H.Van Overbeek (zoon).
begin 20^e.: transformatie door F.Vos / Zichem.
1964 : herstelling door Fa. B.Pels-D'Hondt / Herselt,
die ook voor het verder onderhoud instaat.

INSTRUMENT

Dispositie

Gr.org.: bourdon 16, prestant 8, bourdon 8, oktaaf 4, fluit 4,
kwint 2²/3, oktaaf 2, mixtuur, cornet, trompet 8.
Reciet : gedekt 8, wilgenpijp 8, prestant 4, fluit 4,
nasard 2²/3, flageolet 2, hobo 8, tremolo.
Ped. : subbas 16.

De registerbenamingen waren voorheen in het frans (Vos), thans
vernieuwd in het nederlands.

voettreden : tir.G.O.
tir.Ré.
réunion
expression

manuaalomvang : C-g'''
pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk

Gr.org.

+ front : - de middenste pijp van elke toren heeft opgeworpen labia,
alle overige hebben spitse bovenlabia.
- in origine belegd met tinfoolie, thans beschilderd.

- + binnenpijpwerk : - heeft hoog loodgehalte; het metaal is fijn geschaafd.
- cornet : op een gedeeld pijpenbankje; 1 kondukt werd vernieuwd;
8'-koor = oud; met roeren; 1 vreemde pijp.
4' en $2\frac{2}{3}$ '-koor = oud; wijde fluitmensuur; nogal wat stem-
insnijdingen.
2' en $1\frac{3}{5}$ '-koor = nieuw (Pels), met stemringen.
- montre 8 : C en Cis = in hout, binnen in de kast geplaatst;
de grootste metalen pijpen staan in het front;
vervolgens 23 pijpen op de lade.
- bourdon 8 : 11 baspijpen in eik; verder metalen, met verschuifbare
hoeden; de 30 kleinste zijn roergedekten; er is 1 vreemde bij.
- prestant 4 : de 4 grootste staan in het front, de 50 overige op de lade.
- fluit 4 : 12 gedekten met verschuifbare hoeden; verder 24 roergedekten
(verschuifbare hoeden); de overige zijn roergedekten in flesvorm.
de hoogste is een vreemde pijp.
- doublette 2 : staat volledig op de lade; tamelijk smal gelabieerd;
met licht gewelfde kernen.
- nasard $2\frac{2}{3}$: 4 pijpen gedekt, vervolgens 25 roergedekten (verschuifbare
hoeden) en 12 roergedekten (flesvorm); de 13 overige zijn
wijde open fluiten.
- flageolet 2 : open pijpstok op het Gr.org., het pijpwerk staat thans
op het Reciet.
- fourniture : de oude furniture van 4 rangen is verdwenen; boven het
oude rooster is een nieuw geschroefd, dat een nieuwe furniture
van 3-4 rangen bevat (Pels); het nieuw pijpwerk is van stem-
ringen voorzien.
- bourdon 16 : nieuwer pijpwerk (waarsch. Vos); de grootste zijn achter
de orgelkast geplaatst op een aparte lade; op de pijpstok
stond in origine een tongwerk gedeeld in B + D (verm. trompet).
- trompet 8 : stond in origine vermoedelijk op de vorige sleep; op de
huidige plaats zou dan een clairon B + hobo D kunnen gestaan
hebben; de koppen zijn zeer vaardig afgewerkt; de tongen werden
later belederd; de schalbekers zijn van hoog loodgehalte en
de grootste hebben blikken onderstukken.

Reciet

- in een nieuwe kast, zonder front en met jalousieluiken (Vos).

wilgenpijp : nieuw.

bourdon 8 : oud, behalve de 3 kleinste; 12 baspijpen in eik, van eiken zijbaarden voorzien; vervolgens 12 metalen gedekten met hoeden en 29 roergedekten.

prestant 4 : 21 oude frontpijpen van hoog loodgehalte en nog met tin-folie beplakt, werden allen ingekort; verder 35 pijpen (originele binnenpijpen), waarvan de 2 kleinste toevoegsels zijn.

fluit 4 : 11 gedekte (met hoeden), verder 25 roergedekte (verschuifbare hoeden) en 16 roergedekte (flesvorm; met tamelijk lange roeren); de 4 kleinste zijn wijde open fluiten (waaronder enkele nieuwe).

kwint : is een strijker van Vos, door Pels ingekort tot $2\frac{2}{3}$ 'hoogte.

flageolet 2 : oud; stond voorheen op het HW; de grootste pijp is gedekt (zonder roer), 23 pijpen zijn roergedekt (verschuifbare hoeden) en 12 roergedekt in flesvorm; de 20 kleinste zijn open fluiten (niet homogeen van samenstelling).

hobo : dateert uit 2° helft 19°e.

Windladen

Gr.org. : - gedeelde lade; getransformeerd, doch nog met oude tafel.

- in origine met gespijkerde pijpstokken, thans aangeschroefd.

- het geheel werd vernist.

Reciet : - nieuw (Pels).

Klaviatuur

- thans vrijstaande speeltafel (Vos).

- in origine ingebouwd aan de prospektzijde van de HW-kast;
de oude klavieropening is thans dichtgespijkerd.

Traktuur

- deels gepneumatiseerd door Vos.

- het wellenbord is in de vorm van een raam gekonstrueerd.

- wellen met eiken armpjes.

- nieuwe abstrakten.

Windvoorziening

- nieuwe magazijnbalg.
  - nog deels oude windkanalen.
  - alle kondukten naar het HW-front werden vervangen door flexibele buizen.
-

ORGELKAST

- in origine een 8'-HW-kast met 4'-RP-kast.
  - bij de bouw van een nieuw doksaal (als gevolg van uitbreiding en neogotisering der kerk) is de RP-kast verdwenen, en de HW-kast werd met de rug tegen de zijmuur geschoven.
  - HW-kast : de hele rugwandstructuur is nog aanwezig, doch er werden nogal wat verzagingen verricht; in de voet is de rugwand volledig verdwenen; het dak is niet volledig in eik uitgevoerd; aan beide zijden van de oude klavieropening bevinden zich 2 rijen registergaten :

RP	HW	-	HW	RP
5	8		8	5
  - het reciet is omgeven door een waardeloze houten kast, aan de andere zijde van het doksaal opgesteld.
-

ARCHIVALIA

1) Volgende tekst verscheen in het plaatselijk parochieblad :

"

Waanrode 11 juli 1964

Nota over het orgel van Waanrode.

In de zomer van 1964 werd het kerkorgel grondig gerestaureerd door het huis Pels-D'Hondt van Herselt. Op het groot orgel werd een spel Violino 4 vervangen door een mixtuur en op het reciet een Voix Celeste door een Quint.

Bij het uiteennemen van het secreet van het groot orgel, werd binnenin een ingeplakt briefje gevonden waarop "Gemaakt door P. Van Overbeek en Zoon Orgelmaeker Tot Mechelen den 1 juni 1817 (achttienhonderd zeventien).

Naar de mening van Ir. Bern. Pels zou het orgel niet voor Waanrode gebouwd zijn, gezien de plaats van de orgelkast op het hoogzaal.

Bij de restauratie van 1964 werd de windlade van het reciet, die ingevreten was van de memel, volledig vernieuwd. Dit reciet en de nieuwe speeltafel werd waarschijnlijk gebouwd (voor de speeltafel is het zeker, bewijs : het plaatje met de naam op de speeltafel) door het huis (Vos) van Zichem.

Het reciet werd waarschijnlijk voor rekening van dit huis, gemaakt in Duitsland.

Bij de restauratie van 1964 werd in de nieuwe windlade van het reciet plaats voorzien voor later bij te voegen nieuwe spelen.

Op het groot orgel werd de Cornet, die maar drie sterk was, vervolledigd tot 5 sterk.

J.Geeurickx, pastoor.

N.B. Het briefje van Van Overbeek werd weggenomen en wordt bewaard in het archief.

2) Etiket uit de windlade :

" Gemaekt door P: van Overbeek "
 en zoon Orgelmaeker
 tot Mechelen den i juni
 1817

3) Volgend briefje wordt bewaard in het kerkarchief :

(deze chronogram was aangebracht op de voormalige, verdwenen doksaalbalustrade, waarschijnlijk onder het eveneens verdwenen RP.)

" Jaer Schrift van de Orgelkas tot "

Waenrode

---

 aLLes
 In
 Meer Der Lof en gLorIe
 Van
 t'opper Wezen
 opgereCht

 1817

1817
 L L L L W V II
 L L L L W V II
 C L L L L W V II
 D L L L L W V II
 M 1000 500 100 50 10 5 ii

Ziet hier ons werk is nu volbracht
 door de hulp van God en arbijds kragt
 neemt heer Bragetta Pastor aen
 in dank het geen gy hier siet staen

en van der velpen Meÿer hier
die lidmaet syt van het kerk bestier.
met u gemeÿnte al te saem
dat u ons werk sy aengenaem
en ons het spelwerk is berijdt
Loofd dan den heer dan altijd

Gemaekt een nieuw orgel en kas
in de kerk Waenrode

BIBLIOGRAFIE

T.J.Gerits : "Enkele gegevens over de orgelmakers Paul en Hendrik van Overbeek", in 'De Praestant', XVI^ojg.(1967), p.53-57.
(Historiek 1817-1839 + archiefbijlagen.)

HUIDIGE TOESTAND

instrument : vervuild wegens herstellingswerken in de kerk.
meubel : in verval.
onderhoud : vrij onregelmatig.

---

datum prospektie : december 1975

Centrum KORTENBERG
Gemeente ERPS
Parochiekerk Sint-Amandus

=====

Auteur & bouwjaar oorspronkelijk instrument : onbekend.

Auteurs transformaties :

- Th.Smet, Duffel, 1850 (zie § Archivalia).
- J.Merklin, Brussel, 2° helft 19° eeuw (volgens zijn werkljst, in de veronderstelling dat het Erps betreft).
- G.D'Hondt, Herselt, ca.1963, grondige vernieuwing (o.m. elektrifikatie).

Onderhoud : - tot vóór de laatste transformatie : Van de Loo, Rotselaar.
- thans geen meer; er is een elektronium in gebruik.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>ped.</u>	<u>man.I</u>	<u>man.II</u>
contrebas 16	bourdon 16	holpijp 8
subbas 16	prestant 8	wilgenpijp 8
oktaafbas 8	salicional 8	open fluit 4
bas 8	bourdon 8	kwint 2 2/3
koraalbas 4	oktaaf 4	oktaaf 2
P + I	fluit 4	schalmei 8
P + II	zwegel 2	tremolo
P + II4'	cornet 4st	
	mixtuur 3-4st	
	trompet 8	
	I + II	
	I + II16'	
	I + II4'	

vaste en vrije combinaties
zweltrede man.II

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

Hoofdwerk

+ front : gedeelte van prestant 4; volledig bestaand uit oud pijpwerk,
met tamelijk hoog tingehalte, zeer dunwandig;

cornet : oude laadjes nog gedeeltelijk aanwezig; pijpwerk uit begin
18° eeuw; nu van expressions voorzien.

montre 8 : midden 19° eeuw.

salicional : midden 19° eeuw; Smet?

prestant 4 : midden 19° eeuw; frontpijpen cfr.supra;

fluit 4 : oud (cfr.cornet, begin 18° eeuw);

bas volledig gedekt, was in origine met roeren;

de 24 hoogste zijn conisch (+1 cilindrische).

zwegel 2 : midden 19° eeuw; voorzien van baardjes; de hoogste zijn
wijde fluiten;

fourniture 3r : pijpwerk uit begin 18° eeuw; gebaseerd op 2'; overal
expressions ingetrokken; de hoogste zijn nieuw.

trompet 8 : eind 19° eeuwse makelij; tamelijk hoog tingehalte;

Zwelwerk

- alle pijpwerk is nieuw.

Pedaal

- nieuw; staan verspreid achteraan op het doksaal.

Windladen

- H.W.-lade : 2° helft 19° eeuw	} beide laden worden elektrisch bediend;
- Zwelwerk-lade : nieuw; gebarsten	

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel, nieuw.

Traktuur, windvoorziening etc.

- nieuw, elektrisch.

ORGELKAST

- 18de eeuwse kast.
  - de voet is weggezaagd, de rugwand is verdwenen;
het resterende gedeelte werd in de hoogte gebracht.
  - in de balustrade bevindt zich nog een positieffront dat vroeger
verbonden was met de hoofdwerkkast.
-

ARCHIVALIA

- 1) Memorieboek "Werken in Kerk & pastory
door my P.J. Van camp pastor
den 16 july 1845" (bewaard op de pastorijs)
"1850 heb ik de orgelkas erplaats, het klavier voorgebragt
twee nieuwe registers bygemaekt den Claron en Viola
di Gamba. daer voor aen Smet betaelt 770 francs.
den trap van het hoogsael is dan ook erplaats.
  - 2) "Nieuwen register van die kercke en H. Geest.
goederen erfpachten, rente, en Fundatiën Van Eps :
Seer naukeurigh opghesocht ende herstelt
in nieuw regenoten Van Daniel Godts.
Alles onder Directie Des Eer-W.:heere
Joannes Van Campfort Deser plaetse
oprechte pastoor 1734 " (boek bewaard op de pastorijs)
p.80 : (1703)
".... alsdan en wist men niet meer aen te vangen, dan uyt te draegen
hetgene van de plunderinge alsnog over gebleven was, gelÿckt eenige
biervæeten gecasseerde coffers en schaprÿyen, de kercke bancken,
bichtstoel, preckstoel, den vÿntsteen en orgelpijpen mede de schil-
deryë van Ste Barbara, ende de belden van onse lieve vrouwe en
Sint Anna laetende alsdan, den albestierenden Godt syn werck ùytwercken;
1721 : oksael
P.198 bis :
1935 : de electriciteit wordt in de kerk geplaatst - alsook een
electrische ventilator voor 't orgel.
1936 : het orgel wordt gekuischt doo Van de Loo, orgelmaker, Rotselaar.
-

BIBLIOGRAFIE

G.Potvlieghe : "Werklijsten van drie 19^e eeuwse Belgische orgelmakers",
in 'De Mixtuur', tijdschrift over het orgel, nr.11, Schagen (NL.),
okt.1973 :
Werklijst J.Merklin (1842-1870) : "Erps-Querbs"

HUIDIGE TOESTAND

instrument : buiten gebruik en in verval.
meubel : zwaar beschadigd en in verval.
onderhoud : geen meer.

---

datum prospektie : juni 1975

Centrum KORTENBERG

Gemeente EVERBERG

Parochiekerk Sint-Martinus & Lodewijk

=====

Auteur instrument : (gesigneerd)

"Médaille d'Or Anvers 1885"

A. Van Bever Frères

Laeken lez Bruxelles

Bouwjaar : 1891

Onderhoud : J.P. Draps / Erps-Kwerps.

INSTRUMENT

Dispositie

Récit

salicional 8
voix céleste 8
dulciana 4
voix humaine 8
basson et hautbois 8
piccolo 1
flûte douce 8
flûte harmonique 8

Gr.Org.

doublette 2
bourdon 8
gamba 16
montre 8
bourdon 16
prestant 4
trompette 8
clairon 4

voethaken :

I + II

appel jeux d'anches

- ?

tremolo

- een niet-graduele zweltrede

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk

- integraal Van Bever.
- beschilderd (origineel).

Windladen, traktuur etc.

- integraal Van Bever.

ORGELKAST

- originele orgelkast van het gedeelde type.
-

BIBLIOGRAFIE

- 1) G.Potvlieghe : "Werklijst Van Bever ..." in 'De Praestant' XI^ojg.
(1962), p.71 : vermelding.
  - 2) id. , in 'Nationaal Biografisch Woordenboek' (Brussel 1972)
vermelding onder "Van Bever A." : 'Everberg, 1891'.
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in perfecte staat.
meubel : id.
onderhoud : regelmatig.

Bovenstaand rapport berust op gegevens genoteerd door G.Potvlieghe
bij prospectie in september 1970.

Centrum KORTENBERG
Gemeente KORTENBERG
Parochiekerk Sint-Amandus

=====

Instrument : - er resten nog enkele fragmenten van een kast in laat-
rococo-stijl; auteur en bouwjaar hiervan zijn niet bekend.
- in het begin van de 20^e eeuw werd een nieuw orgel
gebouwd door J.E.Kerkhoff van Laken.
- het orgel werd gedeeltelijk vernieuwd door de
Fa. B.Pels-D'Hondt / Herselt, in 1967,
en voltooid in 1974 (2^e klavier).

Onderhoud : Fa. B.Pels-D'Hondt, Herselt.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>H.W.</u>	<u>Reciet</u>	
prestant 8	fluit 8	P + I
holpijp 8	wilgenpijp 8	P + II
oktaaf 4	gedekt 8	I + II
kwint 2 ² / ₃	zweving 8	
zwezel 2	prestant 4	
mixtuur 3s	oktaaf 2	
tertiaan 2-3s	piccolo 1	
trompet 8	cymbel 3s	
	hobo 8	
<u>Ped.</u>	tremolo	
subbas 16		
fluit 8		

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

- het pijpwerk is grotendeels van Kerkhoff;
enkele spelen zijn nieuw.

H.W. : trompet = nieuw.

fourniture = nog van Kerkhoff.

tertiaan = afgesneden pijpwerk (van Kerkhoff?).

Rec. : prestant 4 = nieuw.

Windladen

- H.W. : nieuw

- Rec. : lade van Kerkhoff; gans vernieuwd;
er is doorspraak.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de reciet-kast.

- nieuw.

Traktuur & Windvoorziening

- nieuw.

ORGELKAST

- front : bestaat uit een in 2 delen gezaagd vroeg-19^oeeuws 4'-prospekt,
aan beide zijden van het doksaal opgesteld;
hierin zijn nog aan elke zijde 6 ronde registergaten
zichtbaar.
- kasten zelf : van Kerkhoff.

BIBLIOGRAFIE

- 1) G.Potvlieghe : "Brusselse orgelbouwers uit de 19° eeuw; II.Kerkhoff",
in 'De Praestant', XII^ojg.(1963), p.6 :
Werklijst vermeldt "Kortenbergh".
  - 2) De Praestant XVI^ojg. (1967), p.45, rubriek "Orgelinhuldigingen":
"Orgelbouwer : Fa. B.Pels-D'Hondt, Herselt
restauratie met nieuwe traktuur.
Het 2° klavier (8sp. voorzien) wordt later gerestaureerd.
(volgt dispositie-opgave)".
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : normaal

meubel : normaal, op de oude gedeelten na

onderhoud : normaal

---

datum prospektie : juli 1975

Centrum KORTENBERG
Gemeente KWERPS
Parochiekerk Sint-Pieter

=====

Auteur & bouwjaar : Het instrument in zijn huidige gestalte is werk van A. D'Hondt uit Kessel-Lo, ca. 1900 ("nieuw" volgens zijn werklĳst, zie p.330). Er werd echter ruim gebruik gemaakt van oudere elementen, waarschijnlijk uit het voormalig orgel.

Volgens een publikatie (zie onder § Bibliografie) werd het oud orgel uit de kerk van Diegem overgeplaatst naar Kwerps ("Quarbbe"), bij gelegenheid van de bouw van een nieuw orgel te Diegem door A. Rochet in 1790-92; een eerste wijziging van het oude instrument kan in deze periode gebeurd zijn door Rochet (in de veronderstelling dat het deze orgelmaker was die ook de overplaatsing verrichtte).

De twee huidige windladen dragen nog de signatuur van J.E.Smets uit Brussel, gedateerd 1837, wat wijst op een grondige herbouw van het orgel in deze periode. Tenslotte vermeldt de werklĳst van J. Merklin uit Brussel "Erps-Querbs", doch het lijkt aannemelijk dat het hier eerder Erps (zie p.261) betreft.

Onderhoud : J.P. Draps / Erps-Kwerps.

INSTRUMENT

Dispositie

Gr.Org. : bourdon 16, montre 8, viola di gamba 8,
          prestant 4, doublette 2, trompette 8.

Pos. : flûte 4, bourdon 8, salicional 8, tremblant.

manuaalomvang : C-f'''
geen pedaal.

Pijpwerk

Gr.Org.

bourdon 16 : 18°eeuws pijpwerk; het laagste oktaaf is 20°eeuws (D'Hondt).
montre 8 : 1837, Smets; het laagste oktaaf is 20°eeuws (D'Hondt).

gamba 8 : 20^oeeuws.

prestant 4 : 18^oeeuws pijpwerk, waaronder zich oude frontpijpen bevinden.

doublette 2 : 18^oeeuws.

trompette 8 : 19^oeeuws met verbouwingen uit 20^oeeuw.

pos.

fluit 4 : 18^oeeuws pijpwerk; met boluslijm beschilderd;

enkele baspijpen in eik, de overige zijn roergedekten.

bourdon 8 : 18^oeeuws pijpwerk; 4 pijpen zijn gedekt met hoeden,
de rest is roergedekt.

salicional 8 : 20^oeeuws.

Windladen

- twee historische windladen, gesigineerd door J.Etienne Smets uit Brussel; ze werden gemaakt in 1837.
- bij transformatiewerken in de 20^oeeuw werden ze terug in gebruik genomen, doch niet hersteld (enkel vervanging van de spijkers door schroeven in de pijpenstokken).
- op het groot orgel (voorste windlade) zijn er 6 slepen, waaronder de trompet B + D.
- het reciet (achterste windlade) bezit 3 slepen en 1 ruimte boven de ventielkast voor een toe te voegen spel.
- er is enorm veel doorspraak op beide windladen, de lederen pulpeten zijn eveneens verstorven en het leder der kleppen is verhard.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de zijkant van de linkse kast.

Traktuur

- mechanisch.
- onlogisch opgesteld en zeer moeilijk te bereiken.

Windvoorziening

- nieuw (20^oeeuws).
-

ORGELKAST

- gedeelde neo-gotische orgelkast (20^oeeuws); in eik; met houten sier-frontpijpen; zonder dak.
- in de rechtse kast bevinden zich alleen de blaasbalg en de baspijpen van de bourdon 16.
- de kast is moeilijk toegankelijk.

BIBLIOGRAFIE

- 1) G.Potvlieghe : "De orgelmakers Coppin en A.Rochet" in 'Eigen Schoon en De Brabander', 1962, nrs.8-9-10, p.296-322.

p.300 : Werken A.Rochet

"± 1791, Erps-Kwerps : is het oude orgel dat oorspronkelijk te Diegem stond. Zie : Kerkarch.Diegem, Bundel : orgel" (Bijlage VIII)

p.319 : Bijlage VIII

"Erps-Kwerps, ± 1791

Over het "oude orgel" te Diegem dat A.Rochet restaureerde, onderhield en naar Erps-Kwerps verplaatste, bezit het Diegemse kerkarch. volgende gegevens :

"... betaelt bij quittantien van 14 augustus 1790 en 12 meert 1792 aen sieur rochet voor het herstellen van d'oude orgel als oock over het hermaeken van dry cornissen der positief deser kercke : 58 - 18 - 0.

reçu de Monsieur le pasteur de dieghem six couronnes pour avoir remonter la vieille orgue dans le cœur ce 14 août 1790.

(get.) A.Rochet facteur d'orgues.

Item ontfangen van den heer pastoor van quarbbe (=Erps-Kwerps) van het oud orgel deser kercke de somme van vier hondert vijftigh gulden : 450 g." (Kercke-boeck)

- 2) J.P.Felix : "Een Renaissance-Barok-Orgel te Longueville" in 'De Praestant', XIX^ojg.(1970), p.29-34.

p.33 : Bijlage II, Werken van Adrien Rochet.

ca. 1791 - Erps-Kwerps - Herbouwing van het kleine orgel dat oorspronkelijk te Diegem stond. °)

°) = J.E.Davidts : "De kerk van Diegem", 1963, p.76-80; beelden

- 3) G.Potvlieghe : "Werklijsten van drie 19^e eeuwse Belgische orgelmakers",
in 'De Mixtuur', tijdschrift over het orgel, nr.11, Schagen (NL),
okt.1973.
Werklijst J.Merklin (1842-1870) : "Erps-Querbs".
-

HUDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

kast : in verval.

onderhoud : waarschijnlijk geen meer.

---

datum prospektie : juni 1975

Met dank aan Dhr.J.P.Draps, die bereidwillig enkele aanvullende
mededelingen verstrekke.

Centrum KORTENBERG
Gemeente MEERBEEK
Parochiekerk Sint-Antonius

=====

Auteur instrument : Hub.Van de Loo / Leuven.
Bouwjaar : ca.1940

Er zijn in het orgel nog een aantal stemmen aanwezig,
afkomstig uit het voormalig orgel van H.De Volder uit 1856.
Onderhoud : stemwerk werd o.m. verricht door J.P.Draps / Erps-Kwerps.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Ped.</u>	<u>-I-</u>	<u>-II-</u>	
subbas 16	bourdon 16	salicional 8	vaste combinaties : P F T af
bas 8	monter 8	vox celestis	
P + I	bourdon 8	nachthoorn	
P + II	prestant 4	fluit 4	
	fournituur	nazaard 2 ² / ₃	
	trompet 8	oktaaf 2	
	I + I4	II + II4	
	I + II	tremolo	

manuaalomvang : C-g'''
pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

Groot orgel

prestant 4 : op f^x inscriptie "prestant, orgue 100, 1856" (deze formule is typisch bij De Volder-pijpwerk); de grotere pijpen waren voorheen frontpijpen, nu nog met tinfoolie bekleed.
trompet : De Volder; blikken onderstukken, loden bovenstukken; kurk-vormige afgeschuinde koppen; de grootste staan gekraakt.
Het oude metaal is gewalsten van hoog loodgehalte.
De overige spelen zijn nieuw.

Positief

bourdon 8 : De Volder; inskriptie op de grootste metalen pijp "bourdon, orgue 100, 1856, c^x"; 13 baspijpen zijn in eik; volledig gedekt; de 2 kleinste pijpen zijn uitbreidingen.

roerfluit 4 : De Volder (met inskriptie); 12 gedekten, verder 25 roer-gedekten en 17 conische pijpen; fis''' en g''' zijn uitbreidingen.

nasard : De Volder; inskriptie op de 8° pijp "nasard, orgue 100, 1856, d"; 23 pijpen zijn roergedekt, verder 24 conische; een gedeelte is verdwenen en door recentere pijpen vervangen (de 7 grootste zijn conische pijpen).

doublette 2 : De Volder; inskriptie "doublette, orgue 100, 1856, a" (de grootste pijpen stonden dus in het front); 16 pijpen met prestantmensuur en verder 29 conische.

Het overige pijpwerk is nieuw.

Windlade, traktuur etc.

- nieuw; pneumatisch systeem.

Klaviatuur

- losstaande speeltafel.

ORGELKAST

- er is geen eigenlijke orgelkast, het pijpwerk is in open opstelling geplaatst.
- in de voet van het huidige meubel zijn een aantal oude panelen verwerkt.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : in verval.

onderhoud : zeer beperkt.

---

datum prospektie : maart 1976

Centrum LANDEN

Gemeente ATTENHOVEN

Parochiekerk Sint-Pietersbanden

=====

Auteur instrument : Fr.Ruef (Duitsland), vanaf 1853 te St-Truiden.

Bouwjaar : 1866

Auteurs transformaties :

- "Pereboom et Leÿser à Maastricht" (naamplaatje op de klaviatuur); jaartal onbekend.
- Constant Leÿser et fils, Tongeren.
- Pierre H.A.Pereboom, Maastricht; 1968.

Onderhoud : Fa. Van de Loo, Heverlee.

INSTRUMENT

Dispositie

Groot Orgel

(bovenmanuaal)

0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
montre 8	prestant 4	cornet	bourdon 16	bourdon 8	viola di gamba 8	doublette 2	trompette 8		

Positief

(ondermanuaal)

0	0	0	0
flute 4	bourdon 8	melophone 8	salicional 8

voethaken : Ped.-Posit.

ac: claviers

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-d' (aangehangen aan gr.org.)

Pijpwerk

+ front : tin.

+ tamelijk veel kernprikken; schuine bovenlabia.

Groot Orgel

cornet : 5 r.; gedekt 8'-koor;

rest : corpora = hoog tingehalte,
voeten = hoog loodgehalte.

bourdon 16 : de 2 laagste oktaven in grenenhout (+ stempels in eik).

montre 8 : gedeeltelijk in het front; van expressions voorzien.

prestant 4 : met expressions.

bourdon 8 : laagste oktaaf in grenen.

viola di gamba : van snijbaarden voorzien (vermoedelijk origineel).

doublette : de grootste pijpen met expressions.

trompet 8 : modernere faktuur.

Onderpositief (in de voet van de kast)

fluit 4 : pijpen met inwendige roeren; de 12 hoogste zijn conisch.

bourdon 8 : baspijpen (anderhalf oktaaf) in grenen.

melophone : enge mensuur; van (originele)snijbaarden voorzien.

salicional : eveneens met snijbaarden.

Windlade

- hoofdwerk : gedeelde lade.

onderpositief : één geheel, doch eveneens met een duidelijke splitsing.

- geschroefde pijpenstokken.

- eiken roosters.

- grenen kleppen, achteraan in pin;

de lederpulpeten zijn onderaan de bodem van de kleppenkast aangebracht.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de rechterzijkant, inspringend in de orgelkast

(organist zit onder de uiterste zijtoren.

- toetsen met draaipunten achteraan, doch op moderne wijze uitgewerkt;

zijn met nieuwe kunststof belegd.

Traktuur

volledig mechanisch.

Windvoorziening

- magazijnbalg (die in feite veel te klein is) + "Ventus"-ventilator.

ORGELKAST

- kast in vroeg-romantische stijl.
- staat niet meer op haar originele plaats.
- achteraan op de kast (in het midden) staat geschilderd :
  - " F : Ruef "
  - 1866
- hoger op de rugwand, in potlood :
  - " Constant Leyser et fils "
  - Fabricants d'orgues d'églises - pianos - harmoniums
  - Tongres
- achter het luik aan de voorzijde bevindt zich een modern plaatje :
  - " Pierre H.A.Pereboom "
  - orgelbouwer
  - Maastricht - tel.8063
  - (bijgeschreven:) staten str. nr° 7
  - 15-2-1968

BIBLIOGRAFIE

E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1865; p.163 :
"Ruef (Frédéric), bon facteur d'orgues, né à Waldsee (Wurtemberg),
et qui depuis 38 ans se dévoue à ce bel art. ....
... (il) a construit les orgues suivantes : ... Attenhoven, 2 clav.
et 20 reg.;"

HUIDIGE TOESTAND

instrument : normaal
meubel : begin van verval
onderhoud : normaal

---

datum prospektie : mei 1975

Centrum LANDEN
Gemeente ELIKSEM
Parochiekerk Sint-Martinus

=====

Auteur instrument : H.De Volder,
naar konstruktie-eigenschappen en typische
inscripties te oordelen.

Bouwjaar : 1844

Auteurs & bouwjaar transformaties : onbekend (vermoedelijk F. of
Th. Ruef / St-Truiden;
er zijn ook nog enkele tamelijk recente bewerkingen uitgevoerd.

INSTRUMENT

Dispositie

(vastgezet)	(vastgezet)
trompet sup 8	trompet bas 8
fluit 4	doublette 2
prestant 4	bourdon 8
kornet	monter sup 8

manuaalomvang : C-f'''

pedaalomvang : C-f° (kistpedaal, aangehangen)

Pijpwerk

+ front : was in origine met tinfoolie bekleed, nu met aluminium-
bronsverf beschilderd.

+ binnenpijpwerk :

cornet : 4 rangen, waarvan 2 verdwenen; op een gedeeld laadje;
inscriptie op de grootste pijp :

" prestant du cornet "

orgue 61

1844

C^x

montre 8 disk.: gewalst metaal met hoog loodgehalte;
hier en daar met baardjes;

eveneens inskriptie " montre orgue 61 "

1844

e^b

= es' is de grootste pijp op de lade, de grotere staan in het front.

prestant 4 : op de grootste pijp " prestant orgue 1844 "

c^x

enkele pijpen staan in het front.

bourdon 8 : baspijpen in eik, met gespijkerde voorlagen;

de rest is volledig gedekt, met verschuifbare hoeden.

fluit 4 : in de bas gedekt, in de diskant (26) conisch.

oktaaf 2 : is vreemd pijpwerk (Ruef?);

op deze sleep stond in origine een doublette (met fluitmensuur in de diskant : de boringen zijn te wijd voor de oktaaf 2).

trompet : B + D; in de diskant bekens van vrij hoog loodgehalte, in de baskant bekens met blikken onderstukken en loden bovenstukken (metaalplaat op doek gegoten); er werden stemkrullen ingetrokken; enkele van de kleinste pijpen zijn verdwenen en vervangen door labialen.

- er is later achteraan nog een kantsleep bijgebracht om een strijker te plaatsen (strijker = te oordelen naar de voorziene ruimte; door Ruef?); dit pijpwerk is inmiddels terug verdwenen.

Windlade

- originele lade met gespijkerde pijpstokken.
- achteraan is later een kantsleep bijgeschroefd.
- ventielkast :
  - ingelijmde kleppen.
  - verenkam met horizontale groeven.
  - geen inskripties.

Klaviatuur

- origineel klavier in zachte houtsoort, met nieuwe celluloid belegd.
- thans ingebouwd aan de prospektzijde;
  - was in origine aan de achterkant; achteraan zijn nog 2 x 5 reg.gaten.
- kistpedaal.

Traktuur

- + toetstraktuur : - gewijzigd.
  - het origineel wellenbord is nog aan de rugzijde aanwezig, de wellen zijn echter verdwenen.
- + registertraktuur : de registerwalsen zijn enigzins van plaats gewijzigd.

Windvoorziening

- origineel magazijnbalgje, in grenen, met linnen beplakt; met handpomp.
  - de windkanalen zijn gewijzigd.
-

ORGELKAST

- 4'-kastje in classicistische stijl, + volledig origineel gebleven.
  - stond in origine in de balustrade, nu 2 m. achteruit geplaatst.
  - de prospektzijde is beschadigd wegens het verplaatsen van de klaviatuur.
  - de achterwand is uitgebreid en verzaagd; van de deuren werd een stuk afgezaagd.
  - de zijdeurtjes plooiden in twee delen (wegens plaatsgebrek; de middenscharnieren zijn nu evenwel vastgespijkerd.
  - blinderingswerk in zachte houtsoort (hangt momenteel los).
  - boven op de kast prijkt een ornament met initiaal M en bisschopsmijter, en een houten banderol met volgende chronogram :
"SUCCUrre eXULibUs, præ sUL MartIne tUenDo" (=1842).
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : begin van verval.
meubel : id.
onderhoud : nagenoeg geen meer.

---

datum prospektie : juli 1975

Centrum LANDEN
Gemeente LAAR
Parochiekerk Sint-Trudo

=====

Auteur instrument : Ch.Rifflart / Yvoir.

Bouwjaar : 1836; gebouwd voor de kerk te Yvoir (prov.Namur).

Omtrent het jaar van overplaatsing naar Laar zijn geen nadere gegevens voorhanden. De plaatselijke organist is in de overtuiging dat het orgel zich reeds meer dan een eeuw te Laar bevindt.

Het kabinetorgel van Van Dinter (gebouwd nà 1857) dat zich thans te Hoksem (bij Tienen) bevindt, zou naar ons medegedeeld werd,voorheen te Laar gestaan hebben. De parochie te Hoksem werd echter slechts in 1911 opgericht; (betreft het dus wel Laar bij Landen?).

Voormalig onderhoud : Fr.Ruef & Zn./ Sint-Truiden.

Laatste transformatie : Fa. Verschuieren / Tongeren, ca.1960.

INSTRUMENT

Dispositie

prestant 4	cornet
fluit 4	bourdon 8
gamba 8	doublette 2
kromhoorn 8	larigot 1 ¹ / ₃
cymbal 2r	mixtuur 2r

manuaalomvang : C-f'''

pedaalomvang : C-f° (aangehangen)

Pijpwerk

- aan al het pijpwerk is schade toegebracht door stemkrullen en slecht soldeerwerk.

+ front :

- in de zijtorens staan sprekende pijpen, in de tussenvelden zijn slechts 2 (links) en 3 (rechts) pijpen sprekend.

N.B.: links, rechts = gezien van binnen in de kast.

- in de torens opgeworpen labia, in de velden spitslabia.
- in de velden vormen de monden een asymetrische V-lijn.

+ binnenpijpwerk :

- het metaal waaruit de pijpen gemaakt zijn werd gewalst.

cornet : 4 rangen (zonder 8'); volledig homogeen, wijde fluitmensuur.

prestant 4 : rechts 13 en links 12 pijpen op de windlade, de rest in het front.

bourdon 8 : de 13 baspijpen zijn in eik, tamelijk wijd en met gedraaide voeten; de loden kondukten zijn thans vervangen door plastiek-darmen (recente wijziging); het metalen pijpwerk is gedekt met verschuifbare hoeden.

fluit 4 : laagste oktaaf = gedekt; middentessituur = roergedekt, met dunne lange roeren; de kleinste (L 8 en R 9) zijn in fles-vorm, met zeer wijde roeren.

doubllette 2 : tamelijk dunne kernen.

gamba : nieuw; mogelijks stond er eertijds een nasard op deze plaats.

larigot : bestaat uit ingekort romantisch pijpwerk, aangevuld met fabriekspijpwerk; het rooster is vernieuwd; op deze plaats stond in origine vermoedelijk een tierce.

cymbal
mixtuur) : nieuw fabriekspijpwerk + gedeelten van een ingekorte
strijker; het rooster is vernieuwd.

trompet B + D : alle pijpwerk is verdwenen, het rooster is nog aanwezig.

Windlade

- gedeelde lade, met typisch slepensysteem dat eigen is aan Riffart : de slepen lopen tussen de pijpstokken en worden bovenaan aangedrukt door platte ijzeren veren.
- ingelijmde ventielen.
- de voorstellen van de ventielkasten zijn voorzien van nieuwe haken.

- inskripties : (resp. in de linkse en rechtse ventielkast)

" Charolus Riffart me "
fecit anno 1836 à Yvoir
                    provence de Namur

" Monsieur Remi Vanderhaegen "
curé du dit lieu m'a fait fair, 1836

Klaviatuur

- in origine aan de rugzijde (de klavieropening met aan elke zijde 6 registergaten + 1 voor een ventiel, zijn nog aanwezig.).
- wellicht bij de overplaatsing naar Laar aan de prospektzijde gebracht.
- het huidig klavier is nieuw; het pedaal is niet origineel.

Traktuur

- toetstraktuur : het oude eiken wellenbord met eiken wellen en ijzeren armpjes is nog in gebruik; het wellenbord voor het pedaal is nieuw.
- registertraktuur : houten walsen met ijzeren armen.

Windvoorziening

- nieuwe magazijnbalg, in de voet van de kast.
- de originele tremulant en ventiel zijn nog aanwezig (buiten functie); het ventiel is rechtstreeks op het windkanaal geplaatst.
- de nieuwe kondukten zijn in plastic.

ORGELKAST

- eiken 4'-kast in sobere klassieke stijl.
- het blinderingswerk is uit kastanjehout (of een andere zachte houtsoort).
- de kast werd tijdens de laatste transformatie naar voor verschoven om aan de achterzijde meer ruimte te krijgen (voor onderhoud).

HUIDIGE TOESTAND

meubel : begin van verval.
instrument : in verval.
onderhoud : nagenoeg geen meer.

---

datum prospektie : augustus 1976

Centrum LANDEN

Gemeente LANDEN

Dekenale parochiekerk Sint-Gertrudis

=====

Auteur oorspronkelijk instrument : J.Geurts / Berchem (Antw.)

Bouwjaar : 1903

Grondige vernieuwing : Gebrs. Vermeulen / Weert (NL)

Jaar : 1963

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Ped</u>	<u>gr.org.</u>	<u>reciet</u>
praestant 8	praestant 8	wilgenpijp 8
subbas 16	quintadeen 16	roerfluit 8
baarpijp 4	bourdon 8	superoctaaf 2
octaaf 2	praestant 4	It.praestant 4
	fluit 4	gemshoorn 4
	cornet 5st disk	larigot 1 ¹ / ₃
	nachthoorn 2	cymbel 3st
	trompet 8	dulciaan 8
	mixtuur 3-4st	

I + II

zwelkasttrede

Ped + II

Ped + I

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

+ front : was vroeger gedeeltelijk aangesloten.

+ binnenpijpwerk :

Ped. : soubasse

bas 8) Geurts

baarpijp 4

octaaf 2) nieuw

gr.org.

cornet 5st

mixtuur 3-4st) nieuw;

de rest is nog pijpwerk van Geurts, waaraan slecht soldeerwerk
verricht werd.

reciet

integraal nieuw.

Windladen

- nieuwe laden, in eik.

Klaviatuur

-vrijstaande speeltafel.

Traktuur

- mekanisch.

- taai en weinig precies.

Windvoorziening

- magazijnbalg.

ORGELKAST

- gedeelde orgelkast, in neo-gotische stijl.

ARCHIVALIA

Een aantal archiefbundels berust nog op de dekenij. Ons onderzoek
leverde volgende gegevens op :

- 1) "Régistre aux Délibérations de la fabrique de l'église primaire
de Landen"

- Inventaris 1863

A. Landen

nr.46 orgue avec ses accessoires un

B. Rumsdorp

(geen orgel)

- Inventaris 1863 (vermelding van de aanwinsten tot in 1883)
(niets meer i.v.m. orgels)

+ Séance 1er juillet 1877

.....

Mais attendu qu'il n'existe pas d'orgues en l'église de Rumsdorp ...

+ vanaf 1880 zijn er besprekingen en uitvoeringen van werken i.v.m.

"Agrandissement de l'église".

+ Séance du 19 novembre 1890

Le Conseil de la fabrique de l'Eglise de Landen, reuni en séance après convocation.

Attendu qu'il y a lieu de prendre des dispositions pour le remplacement des orgues au jubé de l'Eglise de Landen

Décide de charger Madame veuve Geurts et Compagnie, facteurs d'orgues, à Anvers, d'exécuter ce travail moyennant le prix de trois mille cent francs, conformément aux plans & devis Nr III qu'ils ont fournis à l'administration de la fabrique.

Le Conseil s'engage aussi, dans le cas où des améliorations seraient faites aux dites orgues, dans le délai de vingt ans, à partir du placement, d'aacorder la préférence à Madame veuve Geurts & Compagnie, mais bien entendu à des conditions raisonnables et au besoin à dire d'experts compétents.

Fait en séance à Landen, les jour, mois et an ci-dessus.

G.Mathieu

2) "Fabrique de Landen

Journal Général

des recettes et dépenses" (1819-1855)

p.11 (2 8bre 1821)

Le dit jour payé au Sier A.Graindorge pour avoir travaille a l'orgue de l'église trois couronnes faisant dix sept francs quarante centimes 17/40

p.40 par mandat du 27 7bre 1828, paye au facteur d'orgue pour réparations y faites 29/01

p.102 selon mandat du 19 8bre 1842, payé à m^r arnold Clerinx, facteur d'orgues, pour réparations faites aux orgues & nouveaux soufflets 800 fr 45 c

p.114 selon mandat du 31 Mars 1846, payé à Mr Clerinx de S^tTrond pour traitement de facteur d'orgues en 1845. 20 fr -

<u>p.121</u>	selon mandat du 16 du dit (=Mars 1847), payé au Sieur Clerinx pour traitement de facteur d'orgues en 1846	20 fr"
<u>p.130</u>	selon mandat du même jour (=3 mars 1848), payé a Clerinx, pour traitement du facteur d'orgues en 1847.	20 fr "
<u>p.137</u>	selon mandat du 7 janvier 1849, payé à M ^r Clerinx, facteur d'orgues, pour traitement de 1848	20 fr "
<u>p.142</u>	selon mandat du 7 octobre 1849, payé au doyen	
	1°	
	2° pour traitement du facteur d'orgues, pour l'an 1849	20 fr "
<u>p.148</u>	selon mandat du même jour (6 nov.1850), payé au doyen ...	
	2° pour traitement du facteur d'orgues	25 fr "
3) "Journal de recettes et dépenses" (vanaf 9 jan.1894)		
1894 - 26 7 ^{bre}	Payé à M ^{me} Veuve Geurts d'Anvers pour accordage des orgues en 1892, 1893 & 1894	68,- fr
1896 - 23 jan.	Payé a M ^{me} Geurts d'Anvers pour accorder les orgues en 1895	17,- fr
1897 - 22 juin	Payé à M ^r Jules Geurts d'Anvers pour avoir en traitement du facteur d'orgues en 1896 & 1895	34,- fr
1898 - 27 juin	Payé à M ^r Geurts d'Anvers pour traitement du facteur d'orgues en 1897 & 1898	51,- fr
1899 - 31 Xbre	Payé à Mr Jules Geurts d'Anvers pour accordement et réparations des orgues en 1899	41,50fr
10 juin 1901	Payé a Geurtz pour réparation à l'orgue	76,- fr
31 X ^{bre} 1902	Payé a Geurts pour traitement du facteur d'orgue	20,-fr
16-2-1903	Payé à Jules Geurts acompte sur le prix de l'orgue	5.000fr
3 janvier 04	Payé à Mr Geurts acompte sur le nouvel orgue	1.000,-fr
2 février 04	Payé au même, id.	2.000,75fr
14 mai 04	id, id.	2.500,-fr
26 août 1904	Payé à Mr Geerts a compte sur le placement du nouvel orgue	900,- fr
23 juillet id.	id. id. id.	400,- fr
3 août id.	id. id. id.	500,- fr
7 août id	i d. id. id.	800,- fr
18 juin 1904	Payé à Mr Geurts a compte sur le placement du nouvel orgue	1.700,-fr

9 7 ^{bre} 1904	Payé à Mr Geurts pour entretien des meubles de l'église	187,65 fr
6 7 ^{bre} 1904	Payé a Mr Geurts pour fourniture du mobilier de l'église de Rumdsorp	50,50 fr
27 7 ^{bre} 1904	Payé à Julien Andries pour location de l'harmonium pendant 4 mois	20,- fr
14 avril 06	Payé à J.Geurts traitement du facteur d'orgues	17,- fr
13 X ^{bre} 06	Payé au même, id.	17,- fr
29 juillet 06	Payé à Mr le Doyen pour frais relatifs à l'inauguration des nouvelles orgues	150,- fr
6 7 ^{bre} 1906	Payé a Geurtz traitement du facteur d'orgue	17,- fr
11 janvier 08	Payé à Mr Jules Geurts, de Anvers, pour traitement du facteur d'orgues, en 1907	34,- fr
1 javier 08	Payé au Même pour traitement de facteur d'orgues à Rumdsorp, en 1907	7,50 fr
9 mars 08	Payé au Même pour traitement du facteur d'orgues à Landen en 1907	17,- fr
4) "Dagboek 1908-1933"		
10 mars 1908	Payé a Jules Geurts facteur d'orgues	17,- fr
31 dec. 1912	Payé a M. Jules Geurts pour réparation des orgues	28,-fr
14 juin 1921	Payé accordeur orgues	105,- fr
24 jan 1929	Payé pour nettoyage des orgues	15,- fr
	Payé facture Geurts (accordé orgues)	105,- fr
31 Xbr 1930	Payé par versement postal facture Geurts, réparation orgues	357,- fr
26 janvier 1932	Payé par cheque postal compte Peters à Hoeselt fourniture et placement moteur pour soufflerie des orgues & conduites	4.350,-fr
- août 1932	Payé pour réparation orgue à Beckers et fils à St-Trond	3.065,-fr
- - 1933	Payé pour abonnement accord orgues	100,- fr
	Payé accordeur orgues	100,- fr

5) "Fabrique d'Eglise de Ste Gertrude à Landen"

Journal Général Livre de Caisse

(beginnend 1 april 1934)

1934 - 31 dec.	Recu de Mr le vicaire Pipers pour la soufflerie des orgues 1933,1934	822,- fr
1936 - 17 dec.	Payé factures Marcel Beckers St-Trond	481,20 fr
1937 - 21 avril	Payé facture Marcel Beckers par mandat postal	100,71 fr
1938 - 23 janv.	Payé facture Alph.Beckers St-Trond CCP	100,- fr
	13 juni Payé facture A.Beckers St-Trond	416,- fr
1940 - 23 febr.	Payé facture Alph.Beckers St-Trond	100,- fr
1941 - 27 mars	Payé facture Beckers St-Trond	240,- fr
1943 - 15 maart	Payé facture Beckers St-Trond	488,- fr
1944 - 7 janv.	Payé à H.Van de Loo, pr réparations Orgue	275,- fr
1946 - 4 mars	Payé facture Van de Loo	314,- fr
"	" " " " " "	228,- fr
1947 - 23 fevr.	Payé facture H.Van de Loo	367,- fr
1948 - 31 janv.	Payé facture H.Van de Loo	260,- fr

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant', XIIIe jg.(1964), p.13, onder rubriek "Orgelinhuldigingen"
10 nov. - Landen - St-Gertrudis
Orgelbouwer : Fa.Gebres.Vermeulen, Weert
(volgt dispositieopgave)
gastorganist : W.Moermans.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : zeer ontregeld
meubel : normaal
onderhoud : ?

---

datum prospectie : mei 1975

Centrum LANDEN
Gemeente LANDEN
Parochiekerk Sint-Norbertus

=====

Auteur instrument : gesigineerd
" J.B^{te}D'Hondt "

orgelmaker
Wolfsonck (Testelt)

Bouwjaar : begin 20° eeuw, met gebruikmaking van een oudere kast
en enig oud pijpwerk.

Laatste herstelbeurt : Fa. H. Van de Loo / Heverlee, 1975.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Ped.</u>	<u>Gr.Org.</u>	<u>Reciet</u>	
sousbasse 16	monter 8	bourdon 8	groot orgel aan pedaal
	flute harmon.8	salicional 8	reciet aan pedaal
	prestant 4	voix celeste 8	reciet aan groot orgel
	trompette 8	melophon 4	basoctaaf recit
		flûte 4	hooger octaaf recit
		quinte 3	-----
			basoktaaf groot orgel
			spelen naar keus
			tremolo

registercrescendo (geen zwelkast)

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

- alle pijpwerk is beschilderd met aluminiumbronsverf.

+ front : zink.

+ binnenpijpwerk :

Gr.org.

montre : oud pijpwerk van niet-homogene samenstelling.

prestant : oud.

bourdon 8 : oud.

trompet : nieuw.

Reciet

fluit 4 : een aantal pijpen zijn roergedekten in flesvorm.

- de rest van het pijpwerk is nieuw.
- weinig overzichtelijk opgesteld (wegens unit-systeem en ontdubbelingen).
- aan de achterzijde en opzij zijn diverse uitbreidingen geplaatst.
- + de grootste pijpen (van soubasse) staan terzijde op het doksaal.

Windladen

- nieuwe pneumatische laden.

Klaviatuur

- vrijstaandespeeltafel vóór de orgelkast.

Traktuur & Windvoorziening

- nieuw.

ORGELKAST

- bestaat uit elementen van een 4'-kast in laat-rococo-stijl (midden 19^ee) tot een nieuw geheel geassembleerd.
- gans de voet is gewijzigd (triplex); ook alle panelen zijn nu in triplex.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : normaal
meubel : id.
onderhoud : id.

---

datum prospectie : juli 1975

Centrum LANDEN

Gemeente NEERLANDEN

Parochiekerk Sint-Aldegondis

=====

Auteur instrument : onbekend;

er is Duitse invloed in de faktuur te bemerken.

Bouwjaar : 1° helft van de 19° eeuw

INSTRUMENT

Dispositie

prestant 4		montre 8 (disk.)
flûte 4		bourdon 8
doublette 2		(picolo ?)
fourniture bas		fourniture
trompette 8 bas		cornet
tremolo		trompette 8 sup

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-c°

Pijpwerk

+ front : tin; nu beschilderd met aluminiumbronsverf;

met ronde zijbaardjes in de 2 middenvelden

en opgeworpen labia in de 2 vlakke zijtorens.

+ binnenpijpwerk : overal fijne kernprikjes; nergens aangescherpt

bovenlabium; hoog loodgehalte; voetopeningen iets groter

dan gebruikelijk in Vlaanderen;

montre 8 : diskant (ab cis'); 23 pijpen op de lade, de rest in het front.

prestant 4 : 34 pijpen op de lade, de rest in het front.

bourdon 8 : - bovenlabia op Duits-Hollandse manier ingedrukt.

- de baarden zijn niet aan de voet vastgesoldeerd.

- soms zijn er geen kernprikken.

- 13 baspijpen in eik, terzijde geplaatst; met aangeschroef-
de voorslagen en voeten in een zachtere houtsoort.

fluit 4 : enge mensuur; gedekt met lange hoeden, de 12 hoogste zijn
wijde open fluiten.

doublette 2 : -

open plaats : alleen diskant; pijpwerk volledig verdwenen

(staat op dezelfde stok met de doublette, doch er zijn wel
2 slepen die naast elkaar lopen; vermoedelijk een $1\frac{1}{3}'$).

cornet : op de lade; 3 rangen, waarvan de hoogste (terts) verdwenen is;
alles met prestantmensuur (+ zoals de doublette).

fourniture : - bas = 3 rangen, waarvan de hoogste verdwenen is,
- diskant = 2 rangen (zonder repetities); blijkbaar enig
verband houdend met het diskantspel dat de doublette
kompleteert.

trompet : de 12 grootste met eiken bekers en tinnen verbindingstukken
met de kop (staan los op de kop; machinaal gedraaide koppen).

Windlade

- gedeelde lade.
- geschroefde pijpstokken met bovenaan zaagsneden.
- kleppenkast : kleppen achteraan in pin; aan de zijkant geleid;
de pulpeten waren in origine in de kleppenkast, later
zijn ze onder de bodem aangebracht;
geen inscripties; op een ingekleefd stuk papier (waar-
schijnlijk van kerkrekeningen) staat "decembre 1814".

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospektzijde.
- bakstukken met mahonie-fineer.
- toetsen met geleidingen in het midden van de toets en draaipunten
achteraan; waren in origine met ivoor belegd.
- pedaal : + konstruktie zoals een kistpedaaltje, doch zonder dekplaat.
- onder de huidige registerplaatjes zijn nog de originele waarneembaar.

Traktuur

origineel; alles in eik.

Windvoorziening

- 2 spaanbalgen (met 1 plooi), boven mekaar geplaatst (Hollands-Duitse
wijze); 2 voettreden.

- grote windkanalen.
  - inliggende tremulant (buiten werking gesteld).
-

ORGELKAST

- origineel 4'-kastje in klassicistische stijl.
  - blinderingswerk in metaal met viltten ondergrond.
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : licht getransformeerd en beginnend verval.
meubel : betrekkelijk goed gekonserveerd.
onderhoud : waarschijnlijk geen meer.

---

datum prospektie : mei 1975

Centrum LANDEN
Gemeente OVERWINDEN
Parochiekerk Sint-Aldegondis

=====

Auteur instrument : P.H.Van Dinter, Tienen.
Bouwjaar : 1849, met gebruikmaking van enkele oudere elementen (o.m.kast).
Auteurs transformaties : Fr. en zoon Ruef, St-Truiden, 1857 en 1907.

INSTRUMENT

Dispositie

O	flute 8 haute
O	prestant 4
O	bourdon 8
O	flute 4
O	montre 8 haute (ab B°)
O	salicional 8
O	voix celeste 8
O	gamba 8
O	principal 8 basse
O	principal 8 haute

- 2 verschuifbare blokjes boven de bakstukken stellen een suboktaafkoppel in werking (de toetsen van het klein oktaaf doen de toeten in het groot oktaaf meespelen).

manuaalomvang : C-f'''

pedaalomvang : C-f°

Pijpwerk

flute 8 haute : pijpwerk uit 18° of mogelijks zelfs einde 17° eeuw,
zwaar dikwandig lood;
nu van expressions voorzien.

prestant 4 : id. als fluit, minstens begin 18° eeuw.

bourdon 8 : id.; dikwandig lood, de baspijpen in eik (oud); breed gelabieerd.

fluit 4 : id. als supra; de meeste zijn gedekt (zonder roeren), enkele zijn roergedekt in flesvorm.
montre 8 disk. : oud pijpwerk dat uitgelengd werd (mogelijks door Van Dinter); waren vermoedelijk in origine prestant 4-pijpen; in dikwandig lood.
salicional : nieuw pijpwerk; vermoedelijk stond op deze plaats een 2'.
voix celeste : nieuw; op deze sleep stond voorheen een fourniture van 3 rangen (rooster van Van Dinter nog aanwezig).
gamba : nieuw; (is zeker niet meer de "viol de gamba" van Ruef, waarvan sprake in de archiefteksten).
principal 8 B + D : is getransformeerd pijpwerk (van de gamba v. Ruef?); op deze plaats heeft voorheen een tongwerk gestaan.

Windlade

- oude eiken lade, van Van Dinter.
- bij het onderzoek was het niet mogelijk de ventielkasten te openen.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de zijkant (door Van Dinter).
- het pedaaltje is waarschijnlijk eveneens van Van Dinter.

Traktuur

- de toetstraktuur loopt via een liggend walsraam (Van Dinter).

ORGELKAST

- de bovenkast is 18^oeeuws.
- in de rugwand zijn nog oude registergaten zichtbaar (aan elke kant 6).
- de middentoren was vroeger vooruitspringend; nu houten sierpijpen.
- aan beide zijanten zijn zweldeurtjes aangebracht.

ARCHIVALIA

Uit een Liber Memorialis, op de pastorie bewaard, werden volgende notities genomen :

"Registrum Parochiae d'Overwinden

Memoriale atque archivale praescriptum per statuta diocesis Leodiensis,

conficere incœpi anno a nativitate Domini Jesu-Christi
millesimo octingentesimo quinquagesimo sexto.

Capit I

1756 :

50 facere orchestram chori (jubé)

Caput V

1855 :

"Illustrissimus Van Bommel visitans nostram ecclesiam instanter
commendaverit schalam et organum. ....

Le jubé actuel a été fait par Boeze de Tirlemont l'an 1835,
il a couté 650 francs.

En 1849 on a fait l'acquisition d'un orgue pour la somme de 1750
à M. Van dinter demeurant à Tirlemont.

1857 :

Monsieur Ruf de S^tTrond a fait le Viol de Gamba, qui coûte 200 frs.
Il a placé et fait l'accordement de l'orgue pour 284 frs.

1907 :

Mr Ruef de S^tTrond a restauré quasi renouvelé les orgues : un premier
devis s'éleva à 870 frs. Un supplement de 120 francs a été payé pour
le placement d'un expressif par souscription)

In april 1932 werd een electrische blaasmachien geplaatst door Mr Frans
Vos van Sichem. Met plaatsen en aansluiting 3200 fr."

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval

meubel : id.

onderhoud : het orgel is nagenoeg buiten gebruik (harmonium in dienst)

---

datum prospektie : juli 1975

Centrum LANDEN
Gemeente RUMSDORP
Parochiekerk Sint-Gillis

=====

Auteur instrument : (gesigneerd) " Manufacture "
d'orgues & harmoniums
Vve H. Geurts & Cie
Longue rue d'Argile 307
Anvers

Bouwjaar : ca.1900

INSTRUMENT

Dispositie

O	O	O	O	O	O
voix celeste 8	viola di gamba 8	bourdon 8 bas	bourdon 8 sup.	flute octav. 4 sup.	diapason 4

- bediening zwellickes
- tutti-af (werkt pneumatisch)

manuaalomvang : C-g'''
geen pedaál.

Pijpwerk

- + front : - oude frontpijpen met hoog loodgehalte.
- thans in een soort open opstelling.
- er werden ringen in verschillende tinten opgeschilderd.

+ binnenpijpwerk :

prestant 4 : de baskant bestaat grotendeels uit oude frontpijpen,
de diskant is conisch pijpwerk;
pijpwerk van omstreeks 1850.

flute oct.sup : nieuw; "spotted" metaal.

bourdon B + D : 18 gedekten in metaal (= cfr.konstruktie als prest.4).

gamba

voix celeste) : deels nieuw (spotted metaal), deels oude getransfor-
meerde bourdon-pijpen (met snijbaarden),
deels houten draaiorgelpijpwerk.

Windlade

- kleine lade met chromatische opstelling.
- behoorlijk van faktuur.
- ventielkast : - kleppen voor- en achteraan in pin.
- geen inskripties.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de zijkant.

Traktuur

- mechanisch.

Windvoorziening

- magazijnbalgje met handpomp.
- nog geen elektro-ventilator.

ORGELKAST

- er is geen eigenlijk prospekt.
  - de orgelkast bestaat slechts uit enkele panelen, ter omsluiting van het werk.
-

ARCHIVALIA

De kapel te Rumsdorp ressorteerde steeds onder het beheer van de Kerkfabriek van de dekenale kerk St-Gertrudis te Landen : de boekhouding i.v.m. Rumsdorp is bijgevolg samengevoegd met deze van Landen. Voor archief dient naar daar verwezen.

Er wordt ongeveer vanaf het begin van deze eeuw een organist betaald voor Rumsdorp, hetgeen ons toelaat het orgel te dateren ca.1900.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval, nagenoeg onbespeelbaar.

meubel : in verval.

onderhoud : geen meer; het instrument is buiten gebruik.

---

datum prospektie : juli 1975.

Centrum LANDEN
Gemeente WAASMONT
Parochiekerk Sint-Pancratius

=====

Auteur instrument : (gesigneerd) " A. Clerinx "

BREVETE

St - Trond

Bouwjaar : vermoedelijk ca. 1865 (zeker tussen 1842 en 1880).

Na de transformatie van het kerkgebouw (ca.1900) werd het orgel
op een ongeschikte plaats opgesteld, nl. in een doksaalnis
rechts in het koor.

Het instrument is thans buiten gebruik.

INSTRUMENT

Dispositie

o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o
trompette sup 8	trompette bas 8	mixtuur	octave 2	flute 4	(kwint)	prestant 4	bourdon 8	melophone sup.8	salicional 4	prestant 8

Enkele registernaamplaatjes zijn nog origineel.

2 pedaaltjes - links = tremulant.

- rechts = zwelkast open of dicht.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f° (aangehangen)

Pijpwerk

+ front : pijpw. van montre 8 vanaf het klein oktaaf (4').

+ binnenpijpwerk :

montre 8 : het laagste oktaaf is gekombineerd met de bourdon 8;

vanaf 4' staan de pijpen in het front, de 36 kleinste
staan op de windlade.

salicional 8 : het groot oktaaf is eveneens gekombineerd met de bd 8.

melophone sup 8 : met originele expressions en snijbaarden.

bourdon 8 : de 13 grootste pijpen zijn in grenenhout, terzijde geplaatst;
de windtoevoer is regelbaar aan de voeten;
verder gedekt met verschuifbare hoeden.

prestant 4 : staat volledig op de lade; de grootste hebben (originele)
expressions.

kwint : + prestantmensuur; is ingekort pijpwerk van een 4'-strijker.

fluit 4 : is qua faktuur een overblazende bourdon; in de bas roergedekt,
in de diskant fluit met dubbele corpuslengte (overblazend).

oktaaf 2 : op de lade.

mixtuur : pijpwerk met stemkrullen (origineel).

trompet 8 B + D : lepels en koppen in modernere stijl; vertinde lepels,
nogal smal; de 7 kleinste zijn labiaalpijpen.

Windlade

- gedeelde lade.
- geen lederpulpeten, doch alleen schalmdraden die rechtstreeks door de ventielkastbodem lopen.
- de voorslagen zijn met koperen haken vastgezet; de ventielkast is thans niet gemakkelijk toegankelijk en werd tijdens het onderzoek niet geopend.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de zijkant (origineel).

Traktuur

- toetstraktuur met grenen wellenborden en abstrakten.

Windvoorziening

- magazijnbalg.
-

ORGELKAST

- 4'-kast in klassieke stijl.
  - staat nu in een zijdoksaal rechts in het koor, nauwelijks zichtbaar vanuit de kerk.
  - er zijn jalousieluikjes achter het front aangebracht (origineel).
-

BIBLIOGRAFIE

E.Humblot : "Een St-Truidens orgelmaker : Arnold Clerinx", in 'De Praestant', XII^ojg.(1963); p.99 Bijlage IV (Werklijst) : vermelding "Waasmont (nog origineel gebleven)"

HUIDIGE TOESTAND

instrument : begin van verval.
meubel : id.
onderhoud : geen meer.

---

datum prospektie : februari 1976

De afbraak van het orgel werd ondernomen door dezelfde slopersfirma die het kerkgebouw heeft afgebroken, bijgestaan door plaatselijke werklui.

Centrum LANDEN
Gemeente WANGE
Parochiekerk Christus Koning

=====

Auteur & bouwjaar instrument : (opschrift) "E.Verschueren"
Kerkorgelbouwer
Tongeren 1961

INSTRUMENT

Positief; op een doksaal geplaatst.
1 klav. + ped.; 8 registers (unit).
elektrisch systeem; integraal nieuw.

BIBLIOGRAFIE

- 1) 'De Praestant', XI^ojg.(1962), p.73, rubriek "Orgelinhuldigingen":
"Nieuwe orgels van Fa. E.Verschueren, Tongeren :
(o.m.) - Wange, parochiekerk, 18 febr."
  - 2) 'L'Organiste' UWO, I^ojg.(1969) nr.4, p.25 - Werklijst E.Verschueren :
"Wange - orgel nr.91, 1962, 1 kl. + ped., electrisch."
-

datum prospektie : augustus 1976

Centrum LEUVEN

Gemeente HEVERLEE

Parochiekerk Heilig Hart

=====

Auteur instrument : onbekend; vermoedelijk Fa. Van de Loo / Leuven.

Bouwjaar : ca.1935

Onderhoud : voorheen Fa. Van de Loo; thans geen meer.

INSTRUMENT

Dispositie

bourdon 16, bourdon 8, montre 8, violine 4, doublette 2,
octave aigue, tremblant, soubasse.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

- samengeraapt pijpwerk van diverse afkomst (zelfs uit draaiorgels).

Windlade, traktuur etc.

- pneumatisch.

Het instrument is een nogal improvisatorisch opgetrokken noodoplossing.

Geen functionele kast : alleen een afschutting met enkele houten
sierpijpen als front.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : nagenoeg onbespeelbaar

onderhoud : geen meer; buiten gebruik.

---

datum prospektie : maart 1976

Centrum LEUVEN

Gemeente HEVERLEE

Parochiekerk O.L.Vrouw van Troost (kloosterkerk paters Augustijnen)

=====

Auteur instrument : H.Laureys & Zonen / Ledeberg

Adviseur : Jef Tinel

Bouwjaar : 1958

Onderhoud : Fa. Laureys / Semmerzake.

Het orgel werd opgevat als zogezegd "experimenteel-modern".

Alle spelen werken als unit op alle klavieren;

volledig elektrische traktuur.

De speeltafel naar Amerikaans model heeft de allures van een bioskoop-orgel, met boogvormig liggende klavieren, pedaal in waaivorm en nogal wat lichteffecten.

Deze speeltafel is in het koor opgesteld, het orgel zelf is tegen de oost-muur in het koor opgehangen; open opstelling.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-g'

BIBLIOGRAFIE

Inhuldigingsfolder :

"Orgelrecital door Z.E.H. P.Mylemans, laureaat van het Lemmensinstituut, op woensdag 12 november 1958 te 17 uur.

(volgt programma)

Dispositie : Meester Jef Tinel.

30 volledige spelen voor de manualen :

gedekt 16	nachthoorn 8	dolce 4
gedekt 8	roerfluit 8	nazaard 2 ² / ₃
wilgenpijp 8	trompet 8	kornet 2 ² / ₃
prestant 8	schalmei 8	gemshoorn 2 ² / ₃
vlakfluit 8	hobo 8	spitsfluit 2

dulciaan 8	regaal 8	vlakfluit 2
salicionaal 8	roerfluit 4	woudfluit 2
zweving 8	prestant 4	mixtuur 2 5r
fluit 8	quintadeen 4	mixtuur $1\frac{1}{3}$ 4r
gamba 8	vlakfluit 4	cimbel $1\frac{1}{2}$ 2r

Het voetwerk beschikt, benevens de 30 hierboven genoemde spelen, ook nog over :

subbas 16	gedekt 8	kwintfluit 2
bazuin 16	principaal 8	gedekt $2\frac{2}{3}$
octaafbas 8	koraalbas 4	

Speelhulpen :

- 4 vrije registraties
- koppelingen   P+I   P+II   P+III
                  I+II   I+III   II+III
- algemeen crescendo en zwelwerk

Orgel gebouwd volgens het
systeem ELECTRO-UNIEK door
H.Laureys & Zonen te Gent. "

HUIDIGE TOESTAND

- nagenoeg onbespeelbaar wegens de vele defekten en de slechte
konstruktie.
-

datum prospektie : maart 1976

Transformatie : Fa.B.Pels-D'Hondt / Herselt; ca.1974.

- Anneessens.
- ingebouwd aan de zijkant.

Traktuur

- deels gewijzigd.

ORGELKAST

Het instrument werd van een nieuwe kast voorzien door Fa.Pels;
3 velden waarin de oude Anneessens-frontpijpen geplaatst werden
(opnieuw gepolierd).

BIBLIOGRAFIE

- 1) G.Potvlieghe : "Werklijsten van drie 19° eeuwse Belgische orgelmakers",
in 'De Mixtuur', Tijdschrift over het orgel, nr.11, p.208,
Schagen (NL), okt.1973.
Werklijst Ch.Anneessens :
"Louvain, Congrégation St-Barbe, 1883, 2 cl. ped."
  - 2) Werklijst van de orgelmakers Stevens (genoteerd en ons ter hand
gesteld door Dhr. G.Potvlieghe).
vermelding : "Heverlee, St-Antonius, 1961, herbouw van een
Anneessens-orgel."
  - 3) De Praestant, XI° jg.(1962), p.20 onder de rubriek "Orgelinhuldigingen":
"Het oude orgel dat zich vroeger in de St-Barbarakapel bevond, werd
in de St-Antoniuskerk geplaatst.
gastorganist : E.H.Mylemans."
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument & meubel : normaal
onderhoud : id.

---

datum prospectie : april 1976

Centrum LEUVEN

Gemeente HEVERLEE

Abdijkerk der Praemonstratenzers,

tevens dienstdoend als parochiekerk van St-Jan-Evangelist

=====

Auteur instrument : Fa. J.Merklin & Schütze / Brussel

Bouwjaar : 1853

Er werd gebruik gemaakt van een aantal elementen uit het
vorig orgel, waarvan de auteur echter niet bekend is.

Herstelling : L.Dryvers / Leuven; ca.1885

INSTRUMENT

Dispositie

opstelling van de registratuur :

01	02	03	04	05		06	07	08	09	10
	11	12	13	14	_____		15	16	17	18
19	20	21	22	23	_____	24	25	26	27	28

<u>Ped.</u>	<u>Reciet</u>	<u>Gr.Org.</u>
1 trompette 8	6 bourdon 8	15 flûte traversière 4
2 bombarde 16	7 dolce 4	16 fourniture
3 flûte 4	8 voix céleste 8	17 trompette haute 8
4 flûte 8	9 euphone haute 8	18 clairon 4
5 sousbasse 16	10 basson-hautbois 8	19 violon 16
	11 salicional 8	20 trompette 16
	12 violine 4	21 prestant 4
	13 euphone basse 8	22 bourdon
	14 voix humaine	23 cornet
		24 montre 8
- diverse pedalen (zonder benaming, wegens defekten en ontregeling is de funktie ervan niet meer onmiddellijk vast te stellen)		25 bourdon 16
		26 flûte ouverte 8
		27 viola di gamba 8
- pedaal zwelkast		28 doublette 2

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk

+ front : Merklin; er werden later snijbaarden aangebracht.

+ binnenpijpwerk :

Ped.

sousbasse 16, flûte 8 & flûte 4 : houten pijpwerk; er is zeer veel
vermolming ingetreden; met bolusverf beschilderd.

bombarde 16 & trompet 8 : de grootste pijpen hebben grenenhouten bekens.

Gr.Org.

cornet : samengesteld uit ouder pijpwerk, doch grondig bewerkt door
Merklin; 8'koor = gedekt, met roeren; rest = wijde fluit;
er zijn enkele vreemde pijpen bij.

prestant 8 : Merklin; de grootste zijn in tin, tamelijk dunwandig.

bourdon 16 : Merklin; de grootste pijpen zijn in zacht hout (vermolmd);
verder metalen gedekten, met hoeden.

violon 16 : is later toegevoegd (eind 19°e.); met snijbaarden;
de grootste zijn in zink.

flûte ouverte 8 : Merklin; in de diskant overblazende fluit; in de bas
met normale corpuslengte; overal stemlapjes.

bourdon 8 : Merklin; met verschuifbare hoeden.

viola di gamba 8 : zeer enge mensuur; met snijbaardjes.

prestant 4 : in het algemeen voorzien van stemlapjes.

flûte traversière 4 : Merklin; volledig conisch.

doublette 2 : -

fourniture : 4 rangen; geplaatst op verhoogde banken.

trompet 16 : de diskant is op een verhoogde bank geplaatst.

trompet 8 : -

clairon 4 : de 12 kleinste pijpen zijn labialen.

Reciet

salicional 8 : -

dolce 4 : overblazend.

bourdon 8 : oud pijpwerk, met hoog loodgehalte.

violine 4 : -

voix céleste : recenter aangebracht.

euphone 8 : gedeeld in B + D.

basson-hautbois 8 : niet gedeeld.

voix humaine 8 : vertinde lepels, afgeschuind vooraan; de tongen
zijn herbelederd.

Windladen

pedaal : terzijde in de kast; gedeelde lade.

gr.org. en reciet : gedeelde laden.

- de roosters en stijltjes van alle laden zijn in zachte houtsoorten.

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel, vóór de orgelkast.

- de porseleinen registraamplaatjes zijn vermoedelijk niet alle
meer origineel.

Traktuur

+ toetstraktuur : eiken wellenborden; grenen wellen; dokken in
perenhout; er is overal veel vermolming ingetreden.

+ registertraktuur : nagenoeg origineel gebleven.

Windvoorziening

- magazijnbalg, voorzien van bijkomende schokbrekers onder de laden.

ORGELKAST

- laat-klassieke orgelkast uit 1853.

- de zijvelden links en rechts zijn hoofdzakelijk als afscherming
gedacht, niet meer als funktionele kastgedeelten; zij vormen een
architektonische binding met de marmerimitatie-bekleding van de
muren en het doksaal.

- in de rechtse vleugel is het pedaal opgesteld.

BIBLIOGRAFIE

A Betreffende voormalige orgels :

- 1) E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1865.
p.180 "Van der Phaliesen (Antoine) ....(betreffende werken in 1463).
- 2) F.Van Der Mueren : "Het orgel in de Nederlanden", Standaard-boekhandel, Brussel 1931.
p.78 : (betreffende een herstelling in 1427)
De auteur citeert
J.E.Jansen : "Geschiedkundige navorschingen over de aloude abdij van 't Park, 1904, p.56.
- 3) M.A.Vente over "Jan en Claes van Lier", in 'De Schalmei', II°jg (1947) p.124.
- 4) idem, in 'De Praestant', X°jg.(1961), p.6.
- 5) W.Verrees o.praem., prior : "Abdij van 't Park - Historisch overzicht en bezoek aan de abdij", Heverlee 1970.
p.29 - (herstellingswerken 1427)
p.36 - (Jan van Lier)
p.47 - (nieuw orgel, begin 17°e.)
p.49 - (Goltfuss)
- 6) T.J.Gerits over "H.Goltfuss"(herstelling in 1640), in 'De Praestant', XXI°jg.(1972), p.36.

B Betreffende het huidig orgel :

- 1) E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1856.
p.145 : "Merklin (Joseph), facteur d'orgues, établi à Bruxelles depuis 1843 ....
Il y a une douzaine d'années, M.Merklin nous a invité à juger plusieurs de ses instruments, entre autres les orgues de l' Abbaye de Parc, ...
- 2) H.V.Couwenbergh : "L'orgue ancien et moderne", uitg. J.Van In, Lier 1887, p.80.
"Parmi les principaux instruments sortis des ateliers de Merklin-Schütze et Cie, on cite ....;
les orgues de l'Abbaye de Parc-lez-Louvain, récemment restaurées par Léonard Dryvers, facteur d'orgues à Louvain; ....

- 3) W.Verrees o.praem., prior : "Abdij van 't Park - Historisch overzicht en bezoek aan de abdij", Heverlee 1970.
p.80 : "Prior Philip VAN EECKELEN (1841-1865), werd dan als superior verkozen. In de abdijkerk plaatste hij in januari 1853 een nieuw orgel, geleverd door het bekend huis Merklin en Schulze (sic); het geldt heden nog als een van de beste orgels van het land. ...."
- 4) G.Potvlieghe : "Werklijsten van drie 19° eeuwse Belgische orgelmakers", in 'De Mixtuur' tijdschrift over het orgel, nr.11, Schagen (NL), oktober 1973; p.212 op de werkljst van Merklin o.m.
- "Louvain - Abbaye de Park".

HUDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : id.

onderhoud : geen meer.

---

datum prospektie : april 1976

Dekenale parochiekerk Sint-Lambertus

Auteur instrument : " Orgue construit par "
(volgens naamplaatje) L.Vandeplas
facteur d'orgues et
clerc-organiste de cette église
1882

Er werd een hoeveelheid materiaal gebruikt van een vorig orgel, dat naar konstruktieëigenschappen te oordelen mogelijks een werk was van de orgelmakers Delhaye uit Antwerpen.

Laatste herstellingswerken : Fa. H. Van de Loo / Leuven, 1948.

Het orgel is thans onbespeelbaar; de eredienst wordt opgeluisterd met een elektronium.

INSTRUMENT

Dispositie

0	tremblant	
0	violoncelle 8 péd.sép.	
0	sousbasse 16 péd.sép.	
0	bombarde 16 basse péd.sép	
0	montre 8	
0	salicional 8	
0	bourdon 16	
0	larigot 1 ¹ /3	
0	bourdon 8	
0	bourdon 8	
0	quinte 2 ² /3	
0	prestant 4	
0	flute 4	
0	dolce 8	
0	prestant 4	
0	piccolo 2	
0	doublette 2	
0	flute 4	
0	bombarde 16	
0	basson basse 8	
0	trompette 8	
0	hautbois 8 sup	
0	clairon 4	

Ø = nieuwe registerplaatjes
(vermoedelijk Van de Loo)

- acc. du grd.orgue au péd.
- acc. des claviers
- expression du positif (niet-graduele pedaal)

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-c'

Pijpwerk

Groot orgel

bourdon 16 : dateert van 1882.

montre 8 : id.

bourdon 8 : id.

fluit 4 : wijde mensuur.

prestant 4 : ouder getransformeerd pijpwerk; Delhayé?

kwint : ingekorte strijker ?; enkele van de kleinste pijpen zijn conisch.

doublette 2 : 1882.

bombarde 16 gekombineerd met trompet 8 : 1882; hier en daar zijn er
oudere elementen in verwerkt.

clairon 4 : 1882.

- het pijpwerk van 1882 heeft een hoger tingehalte dan de rest.

Positief

salicional : recent; met snijbaarden.

larigot : getransformeerde piccolo ?

bourdon 8 : oud; de baspijpen zijn in eik.

prestant 4 : 1882.

dolce 8 : id.

piccolo 2 : id.; conisch.

fluit 4 : 1882.

basson-hautbois : -

Pedaal

bombarde : met houten bekertjes; bevindt zich in de voet van de
positieffkast.

sousbasse : houten pijpwerk; geschroefde voorstellen.

Windladen

- gr.org. : vermoedelijk van 1882.
- pos. : oude windlade, die qua konstruktie kenmerken vertoont eigen aan werk van Delhaye.
  - sleeplade met gespijkerde pijpstokken.
  - de kleppen worden achteraan met veren aangedrukt vanuit een schuine kam.
  - deze lade heeft 10 slepen waarvan 2 gedeeld (achteraan stonden waarschijnlijk een trompet en clairon)
  - uitgebreid met 2 cancellen (fis''' en g''').

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel.
- eiken klavieren.

Traktuur

- van 1882; mechanisch.

ORGELKAST

- gedeelde neo-gotische orgelkast, met houten sierpijpen.
- in de kast zijn restanten (panelen) van een oudere kast verwerkt.

BIBLIOGRAFIE

'De Schalmei' III^ojg.(1948), p.24 : rubriek "Mixturen"(=orgelnieuws)
"HEVERLEE: gerestaureerd orgel in de St-Lambertuskerk door dhr.Van de Loo. Dispositie : .....
Pater G.De Vos der Abdij Keizerberg speelde het orgel in met de volgende werken : .....
Onze correspondent van Leuven verwijst naar de zeer "harde" klavieren en vraagt zich af "hoe de Pater het daarop anderhalf uur heeft kunnen uithouden".

HUDIGE TOESTAND

instrument : grondig vervallen; onbespeelbaar.

meubel : in verval.

onderhoud : geen meer.

---

datum prospektie : maart 1976

Centrum LEUVEN
Gemeente HEVERLEE (Wijk EGENHOVEN)
Parochiekerk Sint-Michiël en Renildis

=====

Auteur instrument : Fa. Van de Loo / Leuven.
Bouwjaar : 1965

INSTRUMENT

Dispositie

prestant 4
doublette 2
bourdon 8
montre 8 (gereserveerd)
manuaalomvang : C-g'''
geen pedaal

Pijpwerk

Er werd enig oud pijpwerk verwerkt van onbekende herkomst en uit diverse periodes (19°, 18° en zelfs 17°eeuws).

Windlade

- nieuw.
- er is veel doorspraak.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospektzijde.
- 19°eeuws klavier.

Traktuur

- pneumatisch systeem.

Windvoorziening

- zeer onstabiele windtoevoer.

Orgelkast bestaande uit enkele afschermende panelen; zonder dak;
het geheel doet erg improvisatorisch aan; plattegronds achteraan in
de kerk geplaatst.

(kostprijs : 50.000 fr.)

HUIDIGE TOESTAND

instrument : bespeelbaar, maar onbevredigend.

onderhoud : ontoereikend.

---

datum prospectie : maart 1976

Centrum LEUVEN

Gemeente HEVERLEE (Wijk TERBANK)

Parochiekerk Onbevlekt Hart van Maria

=====

Auteur instrument : Fa. B.Pels / Herselt.

Bouwjaar : 1975

INSTRUMENT

Dispositie :	gedekt 8	roerfluit 4
	praestant 4	nasard 2 ² / ₃
	oktaaf 2	sesquialter 2
	mixtuur III	

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f' (aangehangen)

- naar vorm een groot positief; op het doksaal geplaatst.
- er is aan de klaviatuur blijkbaar plaats voorzien voor een 2° klavier.

---

datum prospektie : augustus 1976

Centrum LEUVEN

Gemeente VLIERBEEK (bij Kessel-Lo)

Voormalige abdijkerk,

thans' Dekenale Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw

=====

Auteur instrument : Jean-Baptiste Le Picard, Luik.

Bouwjaar : kort vóór 1739

Auteurs transformaties : - 1835, P.Ch.Van Peteghem / Gent

- 1904, A.D'Hondt / Kessel-Lo

- 1947, Fa. Reygaert / Geeraardsbergen

- 1953, Fa. Van de Loo / Leuven

- 1954, Fa. G.D'Hondt / Herselt

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Ped.</u>	<u>Gr.Org.</u>	<u>Rec.</u>
subbas 16	bourdon 16	bourdon 8
octaafbas 8	montre 8	salicionaal 8
bas 8	fluit 8	vox celestis 8
	viool 8	fluit 4
	prestant 4	
	octaaf 2	
	trompet 8	

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk

+ front : origineel, van gehamerd lood; waren in origine met tinfoolie bekleed, thans met aluminiumbronsverf beschilderd; praktisch zonder overlengte; niet meer aangesloten.

+ binnenpijpwerk :

- van gehamerd lood; zeer breed gelabieerd.

- de pijpvoeten beginnen metaaloxidatie te vertonen.

- het pijpwerk is door slechte behandeling vrij ernstig verminkt (stemsleuven algemeen doorgevoerd en pijpen blijkbaar ingekort).

- volgende registers zijn nog origineel :

prestant 4 (+ oude frontpijpen)

octaaf 2

montre 8

bourdon 8 (de opsneden werden verlaagd)

fluit 4 (id.)

Windladen

- pneumatisch systeem (nieuw door A.D'Hondt, 1904.)

Klaviatuur

- nieuwe vrijstaande speeltafel, vóór de orgelkast.
- in origine was het klavier aan de prospektzijde en werd het ganse "clavier en fenêtre" (mét de registertrekkers) ingesloten door de nog ongewijzigde deurtjes (zeldzaam in de orgelstijl van de Zuidelijke Nederlanden, doch gebruikelijk bij de Luikse school).
- de oude klaviatuur begon op ca. 1 m. hoogte.

Traktuur

- toets- en registertraktuur : pneumatisch (D'Hondt, 1904 .)

Windvoorziening

- nieuwe magazijnbalg (G.D'Hondt, 1954).
- de oude schepbalgen zijn verdwenen.

ORGELKAST

- 4'-kast, in origine bestemd voor een 1-manualig orgel.
  - nog ongewijzigde plaats op het doksaal (was geen balustrade-orgel).
  - onlangs werden de schilden die op de torens staan gereinigd, waarbij bleek dat deze gepolychromeerd waren; ook de ganse orgelkast zou gepolychromeerd geweest zijn (o.m. donkerbauwe en rode tinten + snijwerk in wit); thans is de kast met vuil-bruine eikimitatie bedekt.
  - enkele zijpanelen zijn beschadigd door boringen.
-

ARCHIVALIA

Volgende niet-gepubliceerde gegevens werden welwillend ter beschikking gesteld door Dhr. A.Smeyers uit Kessel-Lo :

Archief berustend in het Museum te Kessel-Lo (A.VI.192 e.v.)

"Aanvullingen aan de inventaris van de archieven van de pastorie."

Nr.183. Orgel en Klokken :

Orgel geplaatst in 1904 door de firma D'Hondt A. en onderhouden door Vande Loo.

Systeem pneumatiek, klavieren 2, windmachien firma Ventus H.P. 0,75.

Orgelkast 5,80 x 2,60.

Waarde 110.000 F.; frontpijpen in lood : 33 van 1,60 m.; winddruk : 110.

Stemmen :	bourdon 16	56	pijpen
	monter 8	56	"
	fluit 8	56	"
	viola 8	56	"
	prestant 4	32	"
	doublette 2	56	"
	trompette 8	56	"
	bourdon 8	56	"
	salicional 8	56	"
	dolce 8	56	"
	fluit 8	56	"

- Ontwerp Loncke, Eesen, 20-10-37.

Alle spelen zelfstandig behalve pedaal gedekt 8 die ontdubbeld is :
gedektbas 16.

- Restauratie 1947 : Huis Reygaert, Geraardsbergen.

Om het uitnemen van alle pijpen en 697 boursetten vernieuwen +
27 toetsen van het voetklavier herstellen : 24.400 Fr.

- Ontwerp Loncke : 8.250 Fr. voor vulstem 3 koren 168 pijpen in spotted,
geharmoniseerd + 3.000 Fr.

- Op 3-12-1947 herhaalt Reygaert zijn voorstel.

Afrekening Reygaert : 24.400 Fr. + 2.200 Fr. voor het herstellen
van drie spelen metalen pijpen.

- In 1953 brand in de kerk, in de nacht van 16-17 maart.

Nr. 207.

Orgel. Van de Loo & Zn. : 57. à 58.000 Fr. op 6-4-1953.

G.D'Hondt (Herselt) : nieuwe blaasbalg 4.500 Fr.

overige kosten 38.400 Fr. op 7-4-54."

BIBLIOGRAFIE

1) A.Smeyers : "Vlierbeek, vroeger en nu.", Heemkundige Kring van het Davidsfonds Vlierbeek, 1946-48 (Blauwput. Drukk. R.Devroey, Kerkstraat 21) (gestencilde uitgave), p. 67 :

"Kronijk opgesteld door E.H. V.Schaeybroek.

Deze orgel is gemaakt van Robostelli. Als ik hier gekomen ben was zij zoodanig ontstelt dat ik meynde dat het eene slegt orgel was en hebbe ik dan deselve in 't jaer 1835 geheel laten demonteren door de Heer Van Peteghem en heeft gekost 167 fr.91 cm.

Item hebbe ik in ditselve jaer uyt de orgel laten nemen de Vox humana bas die eenen zeer slegten register was en bijna niet konde gebruykt worden en heb in de plaets laten stellen door de heer Van Peteghem eenen nieuwen Clairon die gekost heeft vij en zestig gulden Brabants."

2) G.Moortgat : "Oude orgels in Vlaanderen" II, uitg. Dienst Pers & Publikaties van de BRT nr. 30, 1965 : p.76 tekst + p. 77 foto.

3) T.J.Gerits : "Robustelly bouwde het orgel van Langdorp", in 'De Praestant' XVI^ojg.(1967), p.13 :

"... Ook de orgels van Hoeselt, Bierbeek en Kessel-Lo (abdij van Vlierbeek) werden aan hem toegeschreven. Wij beschikken evenwel voorlopig over geen archiefbronnen die deze gissing kunnen bevestigen."

4) T.J.Gerits : "De Luikse orgelbouwer Jean-Baptist Le Picard, een bijdrage tot zijn leven en werk", in 'Het oude Land van Loon' (Hasselt), 1970, p.123 :

"Brugge, Bisschoppelijk Archief :

"Les soussignez declarent et certifient que l'orgue faite et composée par Monsieur Jean Baptist le Picard, facteur d'orgues à Liège, pour l'abbaye de Vlierbeek près de Louvain est très parfaite, d'une tres

bonne harmonie dans son égalité, pour le vent sans aucune altération, donnant la force naturelle aux jeux, le prestant de quatre pieds faisant l'effect de huict pieds avec un clavier très facile, travaillez d'une propreté non pareille, ainsi que le dit facteur se rend recommandable tout partout par ses ouvrages, en foi de quoi nous **signons**.

Philippus Jacobus vanden Eynde,
organist des RR.PP. Jesuites.

D.Raick.

A Louvain, 21 fevr. 1739."

HUIDIGE TOESTAND

instrument : grondig verminkt en vervallen.
meubel : tamelijk intact bewaard.
onderhoud : slecht.

---

datum prospektie : september 1975

BIJLAGE : kopie van de inhuldigingsfolder (17 dec.1904) van het door
A. D'Hondt vernieuwde orgel.
(ons ter beschikking gesteld door Dhr.G.Potvlieghe, uit
zijn persoonlijk archief.)

Laudate Dominum in Chordis et organo Ps. 150

Eglise paroissiale de Notre-Dame

DE KESSEL-LOO (VLIERBEEK)

M

La bénédiction et l'inauguration solennelle de nos **NOUVELLES ORGUES** se fera le **MARDI**,
17 DÉCEMBRE, à 2 1/2 heures de l'après-midi.

Cette cérémonie, à laquelle nous avons l'honneur de vous inviter, sera présidée par le TRÈS
RÉVÉREND MONSIEUR CEULEMANS, Doyen de Louvain.

Les Orgues seront tenues par MM. LOUIS DE MERLIER, Maître de Chapelle de l'église paroissiale de St-Josse (Bruxelles), ALPHONSE MOORTGAT, Organiste à Opdorp, DAMAN (fils) à Louvain, Elève du Conservatoire d'Anvers.

Agréez, M , l'assurance de notre considération la plus distinguée.

LE CONSTRUCTEUR DE L'ORGUE,
Auguste D'HONDT
PORTE DE TIRLEMONT, LOUVAIN

AU NOM DU CONSEIL DE FABRIQUE,
P. J. CLERINX
CURÉ.

PROGRAMME :

1. Hochzeit marsch, .	. MENDELSSOHN.	8. Grand Chœur triomphal, AL. GUILMANT.
2. Choral, .	. J. S. BACH.	9. Pâques fleuries, . A. MAILLY.
3. Méditation, .	. A. MAILLY.	10. Præludium et Fuga, . J. S. BACH.
4. Gavotte et Musette, .	. J. S. BACH.	11. Chœur de voix humaine, LEFEBURE-WELY
5. Andante, .	. R. WAGNER.	12. Musette, . O. VAN DURME.
6. Sérénade, .	. BRAZA.	13. Marche romaine, . CH. GOUNOD.
7. 6 ^{te} Marche jubilaire, .	. L. DE MERLIER.	
14. 5 ^{me} Sonate de Mendelssohn.		
15. Toccata en mi mineur,	. JOS. CALLAERTS.	
16. Toccata en ré mineur,	{ J. S. BACH.	
17. Fugue en sol mineur,		
18. Fanfare, .	. LEMMENS.	

Bénédiction du Très-Saint Sacrement.

Composition de l'Orgue de Kessel-Loo.

Grand Orgue 56 notes

Bourdon	16 p.
Montre	8 »
Flûte	8 »
Viola	8 »
Prestant	4 »
Doublette	2 »
Trompette	8 »

Pédale 27 notes

Sousbasse	16 p.
Flûte	8 »
Violoncelle	8 »

Récit 56 notes

Bourdon	8 p.
Salicional	8 »
Voix Céleste	8 »
Dolce	8 »
Flûte	4 »

Combinaisons

Grand Orgue à Pédale.
Réunion des Claviers
Forté Général.
Créscendo et Décrescendo.
Tremblant.

Listes des Orgues construites et des Restaurations faites par Auguste D'HONDT, Kessel-Loo, Louvain.

Notre Dame au Bois, (St-Jans-Ek) nouvel orgue	
Querbs,	»
Terbanc, Sœurs Dominicaines,	»
Tombeek,	»
Heverlé, Institut du Sacré-Cœur,	»
Butsel, Chapelle,	»
Opdorp,	»
Ottenburg,	restauration
Butsel, Eglise,	»
Lovenjoul,	»
Weert-St-Georges,	»
Bunsbeek,	»
Wommersom,	»

Grimde,	restauration
Neerlinter,	»
Vertryck,	»
Opvelp,	»
Willebringen,	»
Lathuy,	»
Loonbeek, har.	»
Blauwput,	»
Blauwput, Chapelle,	»
Tirlemont, Collège Episcopal,	»
Binckom,	»
Kessel-Loo,	nouvel orgue

A P P E R Ç U

de quelques prix d'Orgues tout neufs à Tuyaux (sans Façade)

CONCURRENCE IMPOSSIBLE

**Orgues à Tuyaux et soufflet 1 Clavier ut à sol 56 notes
depuis 500 frs.**

N° 1. Orgue à 1000 frs.

1 clavier ut à sol 56 notes
pédalier de 27 notes

Bourdon,	8 p.
Salicional,	8 »
Flûte,	4 »
Mélophone,	4 »
Expression	

N° 2. Orgue à 1700 frs.

1 clavier ut à sol 56 notes
pédalier de 27 notes

Montre,	8 p.
Bourdon,	8 »
Viola,	8 »
Flûte,	4 »
Prestant,	4 »
Trompette,	8 »
Expression	

N° 3. Orgue à 2500 frs. 2 Claviers de 56 notes et Pédalier de 27 notes.

1er Clavier Grand Orgue

Montre,	8 p.
Flûte,	8 »
Viola,	8 »
Prestant,	4 »
Trompette,	8 »

2me Clavier Récit

Bourdon,	8 p.
Salicional,	8 »
Voix Céleste,	8 »
Flûte,	4 »

Pédales des Combinaisons

Réunion des Claviers.
Expression à bascule.
Tremblant.

N° 4. Orgue à 3500 frs. 2 Claviers de 56 notes et Pédale séparée 27 notes.

1er Clavier Grand Orgue

Bourdon,	16 p.
Montre,	8 »
Flûte,	8 »
Viola,	8 »
Prestant,	4 »
Trompette,	8 »

2me Clavier Récit

Bourdon,	8 p.
Salicional,	8 »
Voix Céleste,	8 »
Dolce,	8 »
Flûte,	4 »
Tremblant	

Pédale Separée

Sousbasse,	16 p.
Flûte,	8 »

Pédales des Combinaisons

Pédalier au Grand Orgue.
Réunion des Claviers.
Forté général.
Expression.

OBSERVATIONS :

Toutes ces Orgues sont extra solides, belles et durables, en un mot d'une construction parfaite.

Les matériaux employés pour le travail des Orgues sont de premier choix.

Toutes ces Orgues seront réglées d'après les places qu'elles doivent occuper.

La Maison fabrique des Orgues de tout genre et de tout système : mécanique, électrique, tubulaire, etc., de toute grandeur et de tout prix.

Accordage. — Entretien. — Restaurations. — Prix très modérés.

GARANTIE DE 10 ANS

Centrum LEUVEN
Gemeente KESSEL-LO (Wijk BLAUWPUT)
Parochiekerk Heilig Hart

=====

Instrument : thans gesigneerd "Frans Vos"
orgelmaker
Sichem

Het instrument bevat een hoeveelheid ouder pijpwerk, dat echter hoogstens dateert van het einde van de 19e. (A.D'Hondt ?).
Tijdens W.O. II werden het kerkgebouw en het orgel zwaar beschadigd; kort daarna werd het orgel, mits enig herstelwerk, weer gemonteerd (vermoedelijk door Fa. Van de Loo) naar verluid onder advies van Dom Jozef Kreps.

Huidig onderhoud : Fa. B.Pels-D'Hondt / Herselt.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>reciet</u>	<u>ped.</u>	<u>gr.org.</u>
holpijp 16	holpijp 16	kwintadeen 8
principaal 8	gedekt 8	hoornprincipaal 4
gedekt 8		roerfluit 4
wilgenpijp 8		oktaaf 2
open fluit 4		siffluit 1
nazard 2 ² / ₃		kleine kwint ² / ₃
terts 1 ³ / ₅		tremolo
trompet 8		

groot orgel aan voetwerk
klein orgel aan voetwerk
klavierkoppel
zwelkast
bovenoktaaf groot orgel
tremulant groot orgel
P . F . T . A .

manuaalomvang : C-g'''
pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk

front : open opstelling van houten bourdonpijpen die met aluminium-
verf beschilderd zijn.

- pneumatische traktuur.
- vrijstaande speeltafel.

BIBLIOGRAFIE

De werkljst (tussen ca.1890 en 1904) van orgelbouwer A.D'Hondt te
Kessel-Lo vermeldt "Kessel-Lo, Blauwput, paroisie, - restauration".
(zie inhuldigingsfolder van het orgel te Kessel-Lo / Vlierbeek).

HUIDIGE TOESTAND

instrument : normaal
onderhoud : normaal

---

datum prospektie : mei 1976